

Gemeente Heumen

Programmabegroting 2023

PROGRAMMABEGROTING 2023

Bezoekadres:
Gemeentehuis
Kerkplein 6
6581 AC MALDEN

Correspondentieadres:
Postbus 200
6580 AZ MALDEN

Telefoon: 024-3588300
Fax: 024-3581086
Internet : www.heumen.nl
Email: heumen@heumen.nl

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	5
Begroting in één oogopslag	7
Vergelijkingsoverzicht gemeentelijke belastingen Rijk van Nijmegen.....	8
Leeswijzer programmabegroting	9
Beleidsbegroting	13
Programma 1 Sociale leefomgeving.....	15
Programma 2 Fysieke leefomgeving	23
Programma 3 Bestuur en Organisatie	35
Recapitulatie cijfers programma 1 t/m 3	51
Paragrafen	53
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer.....	55
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	59
Paragraaf financiering	69
Paragraaf bedrijfsvoering	77
Paragraaf lokale heffingen.....	83
Paragraaf grondbeleid.....	91
Paragraaf verbonden partijen	95
Financiële begroting	101
Geprognosticeerde balans	101
Financiële begroting.....	111
BIJLAGEN PROGRAMMABEGROTING	117
Bijlage 1 Beleidskaders per programma	119
Bijlage 2 Beleidsindicatoren per programma.....	125
Bijlage 3 Reserves en voorzieningen.....	131
Bijlage 4 Staat Vaste activa	133
Bijlage 6 Lopende investeringen.....	137
Bijlage 7 Tabel Weerstandsvermogen	141
Bijlage 8 Algemene uitkering	147
Bijlage 9 Gemeentelijke tarieven	149
Bijlage 10 Subsidies	151
Bijlage 11 Raadsbesluit	153

Aanbiedingsbrief

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2023 met meerjarenperspectief 2024-2026. Dit is de eerste begroting die het college, in de samenstelling zoals die na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 is aangesteld, aanbiedt. Als college bouwen we voort op het bestaande beleid en in gang gezette projecten. Waar nodig actualiseren we beleid en/of stellen we beleid bij. Wij stellen bijvoorbeeld binnen het sociaal domein een beleidsvisie en inclusieagenda op. Binnen het fysieke domein willen we met de ontwikkeling van de Kanaalzone en het vitaal centrum Malden de woningnood en de daarbij gepaard gaande effecten terugdringen. We realiseren ons dat met name de ontwikkeling van de Kanaalzone en de hierbij noodzakelijke verplaatsing van de sportvelden om een zorgvuldige voorbereiding en afweging van verschillende belangen vraagt. Anderzijds is er ook urgentie gezien de grote woningbehoefte en het feit dat er termijnen zijn gesteld bij de WBI-gelden vanuit het Rijk en de provincie.

Ondanks de onzekerheden die de verschillende crises, zoals de energiecrisis en vluchtelingencrisis met zich meebrengen, zijn wij er in geslaagd een structureel sluitende meerjarenbegroting aan te kunnen bieden.

In de programmabegroting 2023-2026 is het volgende verwerkt

- ✓ Alle aanpassingen opgenomen in de kaderbrief;
- ✓ Alle afspraken uit het coalitieakkoord van mei 2022*;
- ✓ Alle structurele mutaties uit de maandrapportages van januari 2022 t/m juni 2022;

* In het coalitieakkoord staan ook middelen opgenomen voor de ontwikkeling van de Kanaalzone en het Vitaal centrum Malden (VCM). Dit zijn indicatieve bedragen. De exacte benodigde middelen zijn nu nog niet bekend. Daarnaast is afgesproken om uw raad expliciet mee te nemen in de besluitvorming van deze projecten. In de voorliggende begroting zijn om die redenen geen bedragen, op voorbereidingskredieten na, opgenomen voor de ontwikkeling van de Kanaalzone en VCM. Pas na expliciete besluitvorming van uw raad worden de benodigde middelen in de administratie opgenomen.

Financien

De jaarschijf 2023 van de meerjarenraming uit de begroting 2022 vormt het uitgangspunt voor het opstellen van de begroting 2023. Tussen het vaststellen van de begroting 2022 en het opstellen van de begroting 2023 hebben er uiteraard de nodige ontwikkelingen plaatsgevonden die financieel zijn vertaald in onze cijfers. In onderstaande tabel zijn deze onder elkaar gezet.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Resultaat meerjarenbegroting 2022-2025	205.650	27.941	450.015	450.015
Maandrapportage januari 2022	481.033	481.033	481.033	481.033
maandrapportage febr-mrt	-588.440	-588.440	-588.440	-588.440
Primaire stand 2023-2026	98.243	-79.466	342.608	342.608
maandrapportage apr-mei	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
maandrapportage juni	885.839	994.933	1.310.668	2.201.268
Subtotaal	969.082	900.467	1.638.276	2.528.876
Maartbrief	833.774	1.515.299	1.746.147	476.894
Kaderbrief	-314.846	-322.488	-275.679	-267.228
Coalitieakkoord	-280.687	-340.614	-426.614	-432.614
Stelpost extra Jeugdzorgmiddelen	-	768.630	460.570	222.994
Autonome ontwikkelingen	-601.598	-1.314.943	-1.020.208	-2.379.016
Stand begroting 2023-2026	605.725	1.206.351	2.122.492	149.906

Bovenstaande tabel laat in alle jaren een positief begrotingssaldo zien. In dit saldo zitten zowel de structurele als de incidentele baten en lasten. In de tabel hieronder is voor elke jaarschijf het begrotingssaldo 'geschoond' van deze incidentele baten en lasten. Uit onderstaande tabel blijkt dat de programmabegroting zowel in 2023 als in de meerjarenraming structureel sluitend is. Dat betekent dat alle structurele lasten worden gedekt door de structurele baten.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	V € 605.724	V € 1.206.352	V € 2.122.492	V € 149.906
bij: Toevoegingen aan reserves	€ 56.088	€ 56.088	€ 56.088	€ 56.088
af: Onttrekkingen aan reserves	€ 431.790	€ 100.953	€ 99.534	€ 98.781
Begrotingssaldo na bestemming	V € 230.022	V € 1.161.487	N € 2.079.046	V € 107.213
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	N € 763.756	N € 321.000	N € 80.000	N € 50.000
Structureel begrotingssaldo	V € 993.778	V € 1.482.487	V € 2.159.046	V € 157.213

De extra middelen voor de jeugdzorg die het kabinet incidenteel beschikbaar heeft gesteld voor 2023 hebben wij, conform de richtlijnen van de provincie, structureel opgenomen. Hierbij is aan zowel de baten als de lastenkant rekening gehouden met de door het rijk opgelegde extra besparing op de jeugdzorguitgaven. Het Rijk draagt de verantwoordelijkheid voor het mogelijk maken van het realiseren van de besparing, maar wij als gemeente lopen het risico dat de nu ingeboekte besparing niet (geheel) wordt gerealiseerd. Op dit moment wordt gewerkt aan het realiseren van een monitor voor het sociaal domein. Hiermee wordt het beleid en de uitwerking daarvan gevolgd en kan het college de raad goed informeren over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Ook wij hebben te maken met hoge inflatie. Bij het opstellen van de begroting hebben wij, conform beleid, rekening gehouden met de inflatiecijfers uit de meicirculaire. Deze percentages zijn inmiddels achterhaald. Toch hebben wij ze (nog) niet aangepast. Wij gaan er vanuit dat hogere uitgaven als gevolg van inflatie worden gecompenseerd door het Rijk. Het nu inboeken van extra uitgaven als gevolg van de hoge inflatie, geeft ons inzien een vertekend beeld van het meerjarenperspectief. Wij kijken vol verwachting uit naar de septembercirculaire, waar mogelijk al meer duidelijk wordt over de inflatievergoeding vanuit het Rijk. De energieramingen (onze directe energiekosten) zijn overigens wel aangepast en fors verhoogd.

Het kabinet Rutte IV heeft in het regeerakkoord vastgelegd dat het accres in 2026 wordt verlaagd naar € 840 miljoen en dat het accres in de jaren erna op dat niveau blijft bevroren. Dat betekent dat de inkomsten uit het gemeentefonds, onze belangrijkste bron van inkomsten, fors daalt vanaf 2026.

Ook in 2023 sturen wij via maandrapportages waar nodig financieel bij. Afgelopen jaar zijn enkele maanden samengevoegd in één rapportage. Hiermee wordt de frequentie weliswaar verlaagd, maar blijft er voldoende grip op de financiële (bij)sturing. Wij stellen om die reden voor om de frequentie van maandelijks naar tweemaandelijks te verlagen.

Septembercirculaire

De septembercirculaire wordt dinsdag 20 september gepubliceerd. Deze circulaire is gebaseerd op de uitkomsten van de Miljoenennota 2023 van het Rijk. De gevolgen voor de gemeente Heumen worden zo spoedig mogelijk door financiën in beeld gebracht. De financiële consequenties zullen in de 1e begrotingswijziging meegenomen worden.

Als gemeente staan we er financieel goed voor en wij kijken met vertrouwen naar de toekomst.

Begroting in één oogopslag

Vergelijkingsoverzicht gemeentelijke belastingen Rijk van Nijmegen

Uitgangspunten tariefvergelijking:

1. Op basis van tarieven 2022
2. Gemiddelde WOZ waarde woning 2022: verwachting circa € 350.000 (per peildatum 1-1-2021)
3. Afvalstoffenheffing exclusief vuilniszakken, containerlediging of diftar
4. De heffing van de hondenbelasting wordt niet gerekend tot het totale overzicht voor de belastingdruk

	Heumen		Wijchen		Nijmegen		Mook en Middelaar	
	1 pers	meerpers	1 pers	meerpers	1 pers	meerpers	1 pers	meerpers
OZB	€ 492,00	€ 492,00	€ 376,00	€ 376,00	€ 658,00	€ 658,00	€ 495,00	€ 495,00
Rioolheffing	€ 160,00	€ 160,00	€ 131,00	€ 131,00	€ 191,00	€ 191,00	€ 133,00	€ 133,00
Afvalstoffenheffing	€ 144,00	€ 198,00	€ 173,00	€ 173,00	€ -	€ -	€ 150,00	€ 150,00
Totale woonlasten	€ 796,00	€ 850,00	€ 680,00	€ 680,00	€ 849,00	€ 849,00	€ 778,00	€ 778,00

	Druten		Berg en Dal		beuningen	
	1 pers	meerpers	1 pers	meerpers	1 pers	meerpers
OZB	€ 363,00	€ 363,00	€ 303,00	€ 303,00	€ 434,00	€ 434,00
Rioolheffing	€ 238,00	€ 238,00	€ 197,00	€ 329,00	€ 184,00	€ 184,00
Afvalstoffenheffing	€ 141,00	€ 195,00	€ 205,00	€ 287,00	€ 189,00	€ 189,00
Totale woonlasten	€ 742,00	€ 796,00	€ 705,00	€ 919,00	€ 807,00	€ 807,00

Leeswijzer programmabegroting

INLEIDING

Met deze leeswijzer geven wij op hoofdlijnen weer wat u aantreft in de programmabegroting 2023 van de gemeente Heumen.

De programmabegroting is het hulpmiddel voor uw raad om de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol uit te kunnen voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen.

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en paragrafen.

In het programmaplan is ons gemeentelijk beleid op hoofdlijnen opgenomen. Het richt zich vooral op de maatschappelijke effecten die wij in onze gemeente willen bereiken.

De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen, de lokale heffingen en de verbonden partijen.

De financiële begroting gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente. Hier hebben wij het totale financiële overzicht inclusief de toelichtingen opgenomen. De door u vastgestelde kaders, het algemene financiële beeld en het overzicht van de baten en lasten presenteren wij u hier.

INDELING PROGRAMMABEGROTING

In de inhoudsopgave treft u aan uit welke delen de programmabegroting is samengesteld. In vogelvlucht worden deze delen hier kort toegelicht:

Deel 1 - programmaplan

Op grond van artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) bevat het programmaplan de te realiseren programma's, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing van vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorziene uitgaven. In de programma's maken we duidelijk welke doelen en maatschappelijke effecten we nastreven en welke activiteiten daarvoor uitgevoerd worden. Per programma geven we ook een raming van baten en lasten.

Naast de beschrijving van de doelstellingen, de activiteiten voor 2023 en het overzicht van baten en lasten per programma zijn op een overzichtelijke manier per programma de gegevens toegevoegd betreffende de investeringen en de reserves en voorzieningen die betrekking hebben op het programma. De gedetailleerde financiële informatie op taakveldniveau is opgenomen bij het onderdeel financiële begroting.

Hieronder volgt de toelichting op de verschillende onderdelen van de programma's.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Dit zijn de belangrijkste onderdelen van het programma. Het coalitieakkoord 2022-2026 met de uitwerking in het collegewerkplan en de kaderbrief 2023 vormen de basis voor de beschrijving van het programma. Per programma zijn de doelstellingen die uw raad wil bereiken weergegeven en worden de activiteiten voor 2023 beschreven om deze doelstellingen te realiseren.

Wat mag het kosten/wat gaat het opbrengen?

We presenteren in een tabel de lasten en baten van het programma. Daarnaast geven wij ook inzicht in de investeringen die voor dit programma gepland zijn en de reserves en voorzieningen die betrekking hebben op het programma. Bij de investeringen geven wij aan wat deze in totaliteit kosten (de bruto investering), hoeveel door anderen wordt bijgedragen en welk bedrag voor onze eigen rekening komt (de netto investering).

Deel 2 - paragrafen

Artikel 9 van het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende paragrafen:

Weerstandsvermogen: In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van de gemeente. Het geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om financiële risico's op te tengen.

Onderhoud kapitaalgoederen: Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.

Financiering: In de financieringsparagraaf bespreken wij de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury.

Bedrijfsvoering: De bedrijfsvoering betreft de processen binnen onze gemeentelijke organisatie om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren, sturen en beheersen. Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en huisvesting.

Lokale heffingen: In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen met betrekking tot ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.

Verbonden partijen: De gemeente werkt vaak samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm wordt gegoten, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze partijen, hun beleidsdoelstellingen en de hiermee gemoeid zijnde gemeentelijke bijdragen nader toe.

Grondbeleid: Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting, Verkeer en Vervoer, Cultuur, Sport en Recreatie en Economische Zaken. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De resultaten op de grondexploitaties zijn dan ook van groot belang voor de financiële positie van onze gemeente.

Deel 3 - financiële begroting

In dit deel zijn de financiële ontwikkelingen, kaders en uitgangspunten opgenomen. Ook geven wij inzicht in het financiële beeld voor de komende jaren. Bovendien vindt u hier de op grond van de BBV verplichte onderdelen, zoals het overzicht van de baten en lasten, de incidentele baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie. Tot slot hebben wij een aantal bijlagen toegevoegd.

AUTORISATIE BEGROTING

De wet Dualisering Gemeentebestuur schrijft voor dat de gemeenteraad op hoofdlijnen stuurt en dat het college van burgemeester en wethouders de dagelijkse uitvoering van zaken voor haar rekening neemt. Om dit te ondersteunen heeft de wetgever een splitsing gemaakt in de gemeentebegroting. Voor uw raad is er de programmabegroting ter ondersteuning van het sturen op hoofdlijnen en de kaderstellende en controlerende taak. Hierna volgt een nadere toelichting op de verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Programmabegroting

Dit is de begroting die (onder andere) de kaderstellende functie van uw raad ondersteunt. Met de kaderstellende functie wordt bedoeld dat op het niveau van "programma's" middelen (de begrotings- en investeringsbudgetten) worden toegewezen. U stelt de programmabegroting vast en autoriseert daarmee ons college voor de middelen uit de begroting op programmaniveau.

Productenraming

Als college hebben wij de taak de programma's uit te voeren. De productenraming ondersteunt ons bij onze uitvoerende functie. De productenraming wordt opgebouwd vanuit de programmabegroting en geeft alle gemeentelijke activiteiten weer in termen van producten. De productenraming stellen wij als college vast.

Begrotingsbudgetten

Uw raad autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde resultaten van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.

Bij het budgettair schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen middels het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.

Met tussentijdse rapportages en de programmarekening leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering (en dus over de besteding van de middelen en de bereikte resultaten) van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de begrotingsbudgetten ook de betreffende investeringsbudgetten uit het investeringsprogramma die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma.

Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij per investeringsbudget een krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves.

Reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma de betreffende reserves en voorzieningen.

Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart besluit bij uw raad terug.

Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

Beleidsbegroting

Programma 1 Sociale leefomgeving

WAT WILLEN WE BEREIKEN ?

1.1. Transformatie sociaal domein

Toekomstbestendige zorg

We hanteren het uitgangspunt dat iedereen de zorg ontvangt die nodig is. Kwaliteit en toegang naar de zorg is daarbij gewaarborgd en we willen niet dat er wachtlijsten ontstaan. Om goede zorg voor een ieder die dat nodig heeft ook in de toekomst te kunnen garanderen, werken we samen met inwoners, zorgaanbieders, regiogemeenten en maatschappelijke partners aan een verdere ontwikkeling, transformatie, van het sociaal domein. Vanuit die transformatie van het sociaal domein blijven we inzetten op preventie, versterken van eigen kracht en samenredzaamheid en op verbinding in dorpen en wijken. Daar waar zorg nodig is, borgen we een effectieve inzet van de benodigde middelen, lokaal maar ook in samenwerking met de regio.

Door te blijven investeren in preventie verwachten we dat de vraag naar (duurdere) zorg minder snel zal stijgen dan voorgaande jaren. Mocht de vraag naar zorg toch sneller stijgen, dan zetten we het schommelfonds in om de financiële gevolgen op te vangen. Uiteraard vertalen we gebleken structurele financiële gevolgen van de gestegen zorgvraag door in onze begroting.

Hervormingsagenda jeugd

Het rijk en gemeenten zijn samen aan de slag om de hulpverlening aan kinderen en jongeren te verbeteren en het jeugdzorgstelsel beter te beheersen. Hiervoor wordt in het najaar van 2022 een landelijke hervormingsagenda 2022-2028 opgesteld, die vanaf 2023 gefaseerd wordt uitgevoerd. Onderdeel van deze hervormingsagenda zijn onder andere de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen, het bepalen van de reikwijdte van de jeugdwet, meer eenduidigheid in de uitvoering door gemeenten en een brede invoering van een specialist GGZ.

Decentralisatie beschermd wonen

De decentralisatie van beschermd wonen zou zijn beslag moeten krijgen in 2023, in die zin dat elke gemeente vanaf dat moment (financieel) verantwoordelijk is voor beschermd wonen voor de eigen inwoners. Dit is echter uitgesteld naar 2024. Dit betekent dat de financiële middelen in 2023 nog naar de centrumgemeente Nijmegen gaan, maar en de gemeente wel de activiteiten en werkzaamheden uitvoert, die op basis van het landelijke Hoofdlijnenakkoord ambulantisering GGZ lokaal geregeld en ingezet worden. Over de vergoeding van de kosten van deze activiteiten en werkzaamheden vanuit de centrumgemeentemiddelen zijn afspraken gemaakt met de gemeente Nijmegen. Naast de genoemde activiteiten en werkzaamheden is ook het creëren van draagvlak en sociale veiligheid in de wijken en dorpen van belang. Dit vraagt om nadrukkelijke inzet op het samenleven van bewoners in wijken en dorpen en een intensieve samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid.

Woonzorgopgave

We zien een enorme vergrijzing van onze bevolking, ambulantisering van de GGZ en dat gemeenten en woningcorporaties steeds meer bijzondere doelgroepen moeten huisvesten. Gezien de krapte op de woningmarkt, het relatief laag aantal sociale huurwoningen in onze gemeente en beperkte ruimte om woningbouw te realiseren zijn integrale oplossingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg nodig. De impact daarvan gaat verder dan onze eigen gemeente en vraagt goede aansluiting bij de regio.

1.2 Participatie in de samenleving

Het uitgangspunt is een inclusieve samenleving waar iedereen aan mee kan doen, zoals verwoord in de Strategische visie "Natuurlijk met iedereen". Werk zien we als belangrijk middel voor zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. De meeste inwoners redden zich prima, samen met hun directe omgeving. We ondersteunen en versterken mensen waarbij de zelfredzaamheid minder vanzelfsprekend is. Zij kunnen rekenen op een vangnet voor zorg, inkomensondersteuning of vervoer. We zijn 'nabij' en 'iedereen doet mee'.

Doelgroepenvervoer

Bereikbaarheid van voorzieningen is een belangrijke voorwaarde om te kunnen participeren in de samenleving. Voor korte ritten ligt het primaat bij het lokale vrijwilligersvervoer door Buurtvervoer Heumen. Gezien dit primaat en het toenemend gebruik van Buurtvervoer Heumen is doorontwikkeling noodzakelijk. Voor de langere ritten buiten de gemeente vullen we Buurtvervoer Heumen aan met vervoer door AVAN (Aanvullend Vervoer Arnhem Nijmegen).

Bijstandsgerechtigden

We vinden het belangrijk dat mensen die van de bijstand gebruik moeten maken en een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, maatschappelijk actief zijn via bijvoorbeeld vormen van dagbesteding of vrijwilligerswerk. We blijven

hen dan ook sociaal activeren. Maatwerk is het uitgangspunt en het accent ligt op stimulering en ondersteuning. Wie arbeidsfit is kan rekenen op ondersteuning van het Werkbedrijf. Dit bedrijf richt zich wat ons betreft op arbeidsbemiddeling. Vanuit deze rol zien we kansen om naar een andere organisatie en financiering van het Werkbedrijf te komen.

Inkomensondersteunende regelingen

Onze gemeente kent diverse inkomensondersteunende regelingen voor een brede doelgroep. Voorbeelden hiervan zijn de participatieregelingen, die sinds 2022 worden aangeboden via Heumenstegoed. Op basis van een evaluatie wordt besloten of het Heumenstegoed wordt voortgezet. In zijn algemeenheid zetten we in op het vergroten van het gebruik van de inkomensondersteunende regelingen door de inwoners die hiervoor in aanmerking komen.

Mensen met schulden

Schulden zijn vrijwel altijd een belemmering om mee te doen. Daarom blijven we de komende periode, naast onze reguliere schuldhulpverlening, vooral inzetten op preventie en vroegsignalering. De concrete acties die we hiervoor (gaan) ondernemen krijgen hun beslag in een meerjarig uitvoeringsplan schuldhulpverlening en armoedebestrijding, dat wordt opgesteld op basis van het eind 2022 vast te stellen beleidsplan schuldhulpverlening en armoedebestrijding.

1.3 Gezonde en vitale gemeenschap

Vrijwilligers en verenigingen

We zien vrijwilligers als cruciale verbinders in onze gemeenschap. Zij spelen een belangrijks rol in de samenredzaamheid van onze inwoners en zijn onmisbaar voor de sociale cohesie en inclusie. Wij vinden het belangrijk om onze vrijwilligers en verenigingen op een goede wijze te ondersteunen.

Stimuleren van beweging en gezonde leefstijl

Onze gemeente beschikt over goede binnen- en buitensportvoorzieningen voor sport en bewegen en dat willen we naar de toekomst toe ook zo houden. Deze sportvoorzieningen zorgen ervoor dat inwoners kunnen sporten en bewegen, maar ook elkaar kunnen ontmoeten. Door hiertoe mogelijkheden te bieden en dit extra te blijven faciliteren met een buurtsportcoach voor kinderen en jongeren en een beweegcoach voor kwetsbare inwoners, geven we inwoners de mogelijkheid om gezond te blijven en te participeren in de samenleving.

1.4 Onderwijs

We hechten waarde aan de kwaliteit van het milieu- en binnenklimaat van de scholen; een gezonde school in een duurzaam gebouw voor onze schoolgaande kinderen. Op basis van het bestaande IHP kijken we samen met de schoolbesturen wat dit aan maatregelen vraagt en op welke wijze de kosten hiervan verdeeld worden tussen schoolbesturen en gemeente.

Verbonden partijen

Voor de realisatie van de doelstellingen vanuit programma 1 hebben we een aantal samenwerkingsrelaties met de zogenaamde verbonden partijen. Het gaat hier om:

verbonden partij	rechtsvorm	programma
GGD	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving
IBO	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving
MGR	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving, Bestuur en organisatie
DRAN	<i>bedrijfsvoeringsorganisatie</i>	Sociale leefomgeving

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

1.1. Transformatie sociaal domein

Doel	Het vastleggen van de beleidskaders voor het zetten van een volgende stap in de doorontwikkeling, transformatie, van het sociaal domein
Effecten	Het versterken van de eigen kracht van de inwoners, het versterken en beter benutten van de kracht van de samenleving, het vergroten van het gebruik van preventieve voorzieningen en snellere en adequate hulpverlening aan inwoners die dat nodig hebben
Inhoud	Opstellen en vaststellen van een beleidsvisie sociaal domein 2023 e.v. welke las kader dient voor acties/activiteiten die de komende jaren worden uitgevoerd om de transformatie van het sociaal domein verder vorm en inhoud te geven
Planning	1e half jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Verbeteren van de zorg aan kinderen en jongeren en een betere (financiële) beheersing van het jeugdzorgstelsel
Effecten	Snellere en adequate hulpverlening aan kinderen en jongeren die dat nodig hebben
Inhoud	Uitvoering geven aan de lokale actiepunten uit de landelijke hervormingsagenda jeugd, waaronder de inzet van een specialist jeugd GGZ en het verbeteren van de afstemming tussen onderwijs en zorg
Planning	gehele jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren en rijksmiddelen

Doel	Meer samenhang en samenwerking in plaats van de nu bestaande versnippering en een duidelijk opdrachtgeverschap vanuit de gemeente, meer gericht op resultaten en effecten in plaats van op activiteiten
Effecten	De uitvoering van het welzijnswerk wordt verder versterkt en is meer gericht op de behoeften van de inwoners, waardoor de sociale basis in de wijken en dorpen wordt versterkt
Inhoud	Herijking van het welzijnswerk waarbij het welzijnswerk geleverd wordt door één brede welzijnsinstelling
Planning	gehele jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Inwoners en professionals weten bij welke organisaties en verenigingen in onze gemeente zij terecht kunnen voor welke producten, diensten en activiteiten op het gebied van wonen, zorg & welzijn, werk & inkomen, kinderen en jeugd.
Effecten	Er wordt meer gebruik gemaakt van voorzieningen en activiteiten in het voorliggend veld. De eigen kracht en zelfredzaamheid worden versterkt.
Inhoud	De website Gelderse handen Heumen uitbreiden, zodat deze tevens fungeert als sociale kaart
Planning	gehele jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Doorontwikkeling monitoring sociaal domein: periodiek gegevens genereren die de informatie bieden die nodig is om de middelen efficiënt en doelmatig in te kunnen zetten
Effecten	Inzicht bieden in hoe het gaat in het sociaal domein in onze gemeente. De gegevens helpen om trends en knelpunten tijdig te signaleren en waar nodig bij te sturen, maar ook om successen te delen
Inhoud	Het periodiek verstrekken van gegevens over de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo aan management, medewerkers, college en raad.
Planning	4e kwartaal 2022 en 1e kwartaal 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Beschermd wonen GGZ en de maatschappelijke opvang uitvoeren op een wijze die de inwoner en zijn of haar herstel centraal stelt.
Effecten	Behoud van of terugkeer naar zelfstandigheid in een "normale" omgeving voor inwoners die het betreft.
Inhoud	We zijn concreet aan de slag met de ambulantisering van beschermd wonen en zorgen er voor dat de kosten die we hiervoor maken gefinancierd worden vanuit de centrumgemeentemiddelen voor beschermd wonen van Nijmegen
Planning	gehele jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Anticiperen op: - de vergrijzing en de consequenties daarvan voor de huisvesting van ouderen - de toenemende huisvestingsvraag van bijzondere doelgroepen, zoals statushouders en mensen met een verstandelijke of psychiatrische beperking
Effecten	Het samen met de betrokken partners realiseren van voldoende passende woningen en woonvormen voor de genoemde doelgroepen.
Inhoud	We brengen samen met de regiogemeenten, de woningcorporatie en zorg- en welzijnspartners de toekomstige opgave voor de huisvesting van de diverse doelgroepen in beeld. Daarbij zullen ook de recent gemaakte landelijke afspraken en maatregelen om uit de opvangcrisis te komen en te blijven worden betrokken. Meer specifiek gaat het dan om de extra huisvesting voor statushouders, regulier dan wel tijdelijk.
Planning	2e helft 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

1.2. Participatie in de samenleving

Doel	Het wegnemen van achterstanden/belemmeringen/drempels die inwoners ervaren om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving
Effecten	Iedereen hoort erbij, iedereen doet er toe en iedereen kan in de samenleving mee doen naar eigen wens en vermogen
Inhoud	Het opstellen van een breed gedragen inclusieagenda door middel van een interactief proces met inwoners, maatschappelijke organisaties en ervaringsdeskundigen
Planning	3e kwartaal 2022 en 1e kwartaal 2023
Budget	Financiële middelen coalitieakkoord

Doel	Vergroten gebruik inkomensondersteunende regelingen
Effecten	Meer mensen kunnen zonder financiële belemmeringen meedoen in de samenleving
Inhoud	Samen met de deelnemers aan het armoedeplatform onderzoeken we wat we nog meer kunnen doen om inwoners die voor deze regelingen in aanmerking komen te bereiken en te faciliteren in het gebruik maken van de regelingen
Planning	4e kwartaal 2022 en 1e kwartaal 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	We zien het Werkbedrijf ook in de toekomst als een arbeidsbemiddelingsbedrijf. Omdat het aantal kandidaten dat lokaal en regionaal moet worden bemiddeld afneemt, zien wij kansen om tot verlaging van de kosten voor het Werkbedrijf te komen. Een deel van de voor het Werkbedrijf beschikbare middelen kan dan ten goede komen van onze eigen begeleiding van uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
Effecten	Heldere opdracht aan en financiering van het Werkbedrijf en betere sturings- en verantwoordingsinformatie. Dienstverlening aan inwoners zo dichtbij mogelijk met als doel het vergroten van de uitstroom naar werk
Inhoud	Het samen met de andere deelnemers aan het Werkbedrijf doorlopen van een implementatietraject van de aanbevelingen uit de evaluatie van het Werkbedrijf, resulterend in een herijking van de beleidsvisie op het Werkbedrijf. Op basis van deze beleidsvisie zal gezamenlijk worden bepaald welke dienstverlening aan kandidaten en ondernemers hier bij hoort en wat hiervan de kosten zijn. We stellen ons de vraag hoe wij ons verhouden tot het Werkbedrijf. In de besprekingen en besluitvorming hieromtrent dragen wij ons standpunt dat het Werkbedrijf een arbeidsbemiddelingsbedrijf moet blijven en dat de dienstverlening en de daarmee samenhangende kosten hierop moeten zijn afgestemd krachtig uit en wij spannen ons in om de andere gemeenten daarin mee te krijgen.
Planning	2e kwartaal 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Toekomstbestendig Buurtvervoer Heumen
Effecten	Kwetsbare inwoners kunnen meedoen in de samenleving omdat zij op een goede en efficiënte wijze vervoerd kunnen worden naar de activiteiten waaraan zij willen deelnemen en/of de personen die zij willen ontmoeten.
Inhoud	Sinds medio 2021 moeten inwoners voor ritten binnen onze gemeente en naar de ziekenhuizen in Nijmegen gebruik maken van Buurtvervoer Heumen. We zien het aantal ritten met Buurtvervoer steeds meer oplopen. We volgen deze verandering nauwlettend en onderzoeken wat dit vraagt aan benodigde capaciteit en organisatie van het Buurtvervoer.
Planning	4e kwartaal 2022 en 1e kwartaal 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	De beleidsuitgangspunten uit het beleidsplan schuldhulpverlening en armoedebestrijding omzetten in concrete acties.
Effecten	Deze acties zullen gaan leiden tot een sluitend netwerk van preventie en hulpverlening waardoor problematische schulden sneller opgelost of voorkomen kunnen worden.
Inhoud	Het opstellen van een uitvoeringsplan schuldhulpverlening en armoedebestrijding op basis van het in december 2022 vast te stellen beleidsplan schuldhulpverlening en armoedebestrijding
Planning	1e kwartaal 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

1.3. Gezonde en vitale gemeenschap

Doel	Het versterken van de ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen
Effecten	Versterking van de sociale samenhang in dorpen en wijken, het voorkomen van eenzaamheid door inwoners met elkaar in contact te brengen en sociale initiatieven te koppelen
Inhoud	Het herijken van het beleid voor jaarlijkse subsidies en initiatiefsubsidies. Daarnaast brengen we de behoeftes aan ondersteuning (anders dan financiële) in kaart en bepalen vervolgens of daarin een rol voor ons is weggelegd en op welke manier we dan daarin kunnen voorzien.
Planning	2e halfjaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

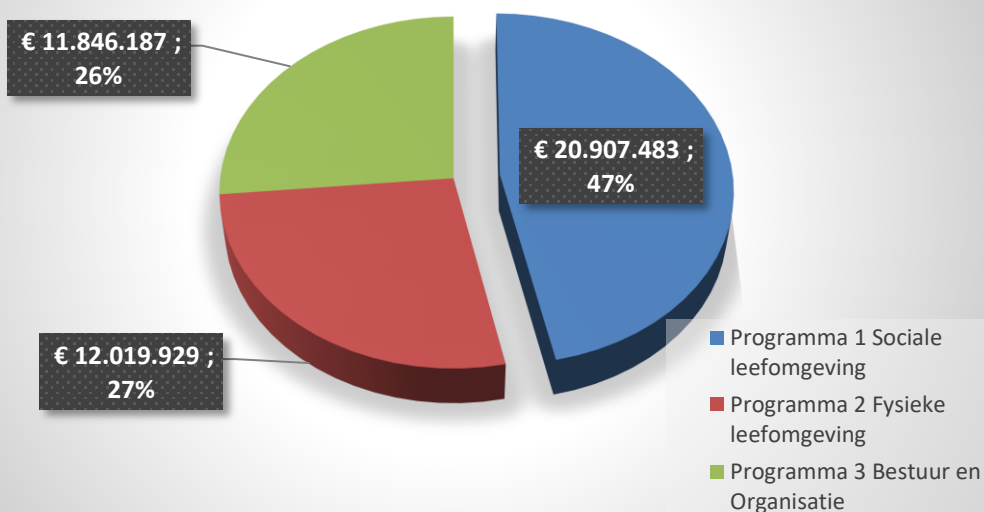
1.4 Onderwijs

Doel	Zicht krijgen op de noodzakelijke ingrepen op het gebied van duurzaamheid en binnenklimaat voor de onderwijsgebouwen in onze gemeente en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten en schoolbesturen ten aanzien van de benodigde investeringen.
Effecten	Een gezonde leeromgeving voor kinderen creëren
Inhoud	Samen met de schoolbesturen werk maken van de uitvoeringsplannen voor de periode 2023-2026 van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2017-2032 door te starten met het laten uitvoeren van (bouwkundige) onderzoeken.
Planning	2e halfjaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

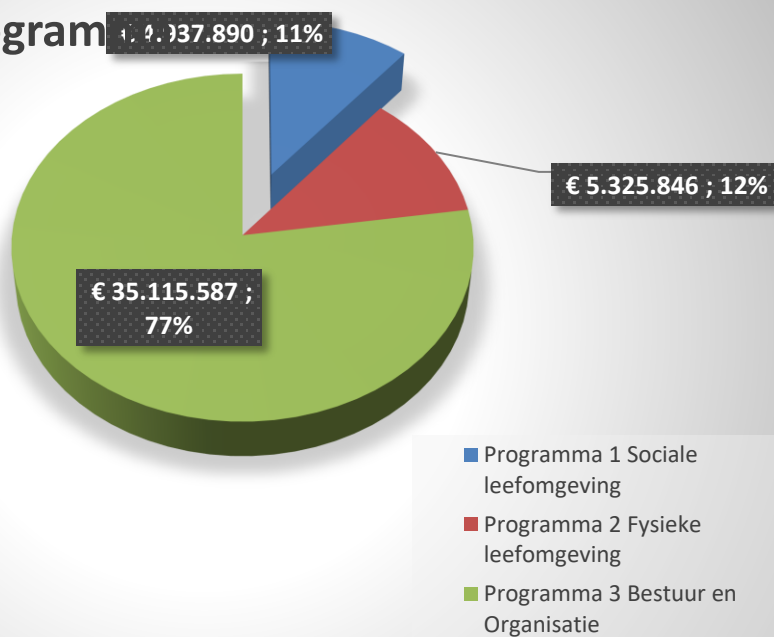
WAT MAG HET KOSTEN/WAT GAAT HET OPBRENGEN?

Exploitatie	Rekening	Begroting				
	2021 (€)	2022 (€)	2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Lasten	-21.752.550	-21.527.951	-20.907.483	-20.785.879	-20.350.735	-20.154.409
Baten	5.915.393	5.203.024	4.937.890	4.904.949	4.925.156	4.946.801
Saldo	-15.837.157	-16.324.927	-15.969.592	-15.880.929	-15.425.578	-15.207.607

Lasten Programma

Baten Program

Programma 1 Sociale leefomgeving				
Objectnr.	Product en taakveld	Begroting 2023		
		Lasten (€)	Baten (€)	Saldo (€)
T0020	Burgerzaken	-449.025	229.050	-219.975
T4100	Openbaar basisonderwijs	-27.036	0	-27.036
T4200	Onderwijshuisvesting	-575.546	0	-575.546
T4300	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-432.726	64.804	-367.922
T5200	Sportaccommodaties	-1.984.416	690.245	-1.294.171
T5300	Cultuurpresentatie,-productie,-particip.	-30.937	0	-30.937
T5600	Media	-410.394	51.460	-358.934
T5700	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-94.168	0	-94.168
T6100	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.645.372	16.332	-1.629.040
T6200	Wijkteams	-833.559	0	-833.559
T6300	Inkomensregelingen	-5.074.082	3.771.123	-1.302.959
T6400	Begeleide participatie	-1.281.275	0	-1.281.275
T6500	Arbeidsparticipatie	-487.727	0	-487.727
T6600	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-718.464	104.876	-613.588
T6710	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
T671A	Hulp bij huishouden (WMO)	-1.457.971	0	-1.457.971
T671B	Begeleiding (WMO)	-953.832	0	-953.832
T671C	Dagbesteding (WMO)	-57.562	0	-57.562
T6720	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
T672A	Jeugdhulp begeleiding	-697.476	0	-697.476
T672B	Jeugdhulp behandeling	-177.788	0	-177.788
T672C	Jeugdhulp dagbesteding	-469.531	0	-469.531
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-129.783	0	-129.783
T673B	Gezinsgericht	-47.634	0	-47.634
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	-94.095	0	-94.095
T674A	Jeugdhulp behandeling GGZ z. verblijf	-1.110.961	0	-1.110.961
T6810	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
T681B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-145.239	0	-145.239
T6820	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
T682A	Jeugdbescherming	-691.454	0	-691.454
T682B	Jeugdreclassering	-166.615	0	-166.615
T7100	Volksgezondheid	-662.817	10.000	-652.817
Totaal	P01	-20.907.483	4.937.890	-15.969.592

In de volgende tabel vindt u een overzicht van het voor dit programma geraamde nieuw beleid en de voorgestelde besparingen (reeds meegenomen in kadernota en coalitieakkoord). In de tabel zijn de bedragen per begrotingsjaar opgenomen(- = voordeel).

Nieuw beleid	Bedrag	Raming			
		2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Programmabegroting 2023-2026 (Kaderbrief)					
Meerjarenbegroting MGR 2023-2026		-55.794	-72.595	-34.595	-19.595
Meerjarenraming BVO DRAN 2023-2026		8.512	26.212	41.894	50.443
Meerjarenbegroting GGD 2023-2026		8.416	8.416	8.416	8.416
Programmabegroting 2023-2026 (Coalitieakkoord)					
Herwaardering subsidieaanpassingen 2019-2023		3.937	7.864	7.894	7.864
Buurtcoach(vrijwilligersvergoeding)		20.000	20.000	20.000	20.000
Buurtvervoer		15.000	15.000	15.000	15.000
Omvormen initiatievenbudget naar subsidie		46.000	46.000	46.000	46.000
Omvormen vonkjes naar subsidie		-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Omvormen dorpsverbinders naar subsidie		-81.250	-81.250	-81.250	-81.250
Versterken kernteam		34.000	34.000	34.000	34.000
Subsidie Gildefeest				30.000	

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de voor dit programma geraamde investeringen. In de tabel zijn de investeringsbedragen opgenomen.

Meerjaren investeringsplan	Investerings bedrag	Toelichting	Raming			
			2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Speelvoorzieningen 2023 e.v.*			55.000	44.100		

*Kapitaallasten reeds verwerkt in Staat vaste activa

In de volgende tabel vindt U een overzicht van de reserves en voorzieningen die betrekking hebben op dit programma.

Reserves	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
Participatiewet	66.759			66.759
Risicoreserve Sociaal domein	600.514			600.514
Egalisatiereserve BUIG	94.188			94.188
Kapitaallasten aanbouw bibliotheek	204.588		51.459	153.129
Onderhoud sportzaal Brede school Malden	111.750	11.500	35.000	88.250
	1.077.799	11.500	86.459	1.002.840
Voorzieningen	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
Dubieuze vorderingen Sociaal domein	533.524	58.000	50.000	541.524
Groot onderhoud sportcentrum Malden	307.149	116.850	30.000	393.999
	840.673	174.850	80.000	935.523

*Voor een nadere toelichting van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans

Programma 2 Fysieke leefomgeving

WAT WILLEN WE BEREIKEN ?

2.1 Duurzaamheid

Routekaart

We willen in 2030 energieneutraal en in 2050 klimaatneutraal zijn. We willen zelf de keuze hebben hoe we de opgave voor duurzame energie willen realiseren. Voor het opwekken van duurzame energie kiezen we de volgende volgorde; zon, water en wind.

Warmtetransitie

Voor de warmtetransitie hanteren we de volgende uitgangspunten; realistisch en betaalbaar voor iedereen, starten met besparen, beschikbaar en betrouwbaar richting de toekomst en samenwerken in de regio. We vinden het van belang dat zowel bij de energietransitie als de warmtetransitie iedereen mee kan doen. Juist inwoners met een lager inkomen zijn gebaat bij een lagere energienota en willen we ondersteunen. We hechten aan regionale samenwerking én ook aan eigen regio.

Regionale Adaptatie Strategie

We sluiten actief aan bij de Regionale Adaptatie Strategie (RAS). Bij de lokale uitwerking van de RAS kijken we waar we het meest kwetsbaar zijn voor klimaatverandering en hoe we deze kwetsbaarheid kunnen verminderen of wegnemen. Hierbij vinden we het belangrijk inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te betrekken. Daarbij moet er aandacht zijn voor meer groen. We maken onderscheid tussen regionale doelstellingen en de lokale uitwerking daarvan:

* Regionaal werken we negen speerpunten uit. Deze speerpunten vormen een juiste mix van bewustwording, laaghangend fruit, urgentie, onderzoek en het pakken van kansen. Omdat een gezamenlijke aanpak doelmatiger is en een vliegwieleffect kan hebben.

* Lokaal brengen we kwetsbaarheden in beeld. Door modellering van het watersysteem van Heumen is het mogelijk kwetsbaarheden op het gebied van water in kaart te brengen. Hittekaarten maken we om de kwetsbaarheden op het gebied van hitte inzichtelijk maken en duidelijk te krijgen waar maatregelen tegen hitte het meest zinvol zijn. Met de koeltekaarten wordt de afstand vanaf de verschillende wijken tot aan koele locaties inzichtelijk (bijvoorbeeld, gemeentehuis, winkelcentrum). Kwetsbare mensen die nog thuis wonen kunnen hier bij extreme hitte naartoe uitwijken. Organisatie van opvang moet in het Hitteplan worden uitgewerkt. We stellen ook een beleidsplan op, om onder andere integraal uitvoering te geven aan de klimaatadaptatiemaatregelen en stellen een beleidsplan op water en riolering op. Met beide plannen kunnen we mede uitvoering geven aan de klimaatadaptatieve maatregelen rondom water, droogte en hitte voor de komende vijf jaar.

2.2. Woningbouw

Woningbouw algemeen

We vinden dat iedereen die dat wil in de gemeente Heumen moet kunnen wonen. Op dit moment is er landelijk en dus ook binnen onze gemeente sprake van een tekort aan woningen. Wij willen meer woningen in alle segmenten, maar leggen de focus op sociale huur en betaalbare koopwoningen. Daarbij nemen we de recent gemaakte landelijke afspraken en maatregelen om uit de opvangcrisis te komen in acht en onderzoeken we wat dit akkoord voor Heumen aan mogelijkheden biedt. Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad de uitgangspunten voor de woningbouwprogrammering voor de periode 2019-2028 vastgesteld. Onderdeel daarvan is de opgave om een programma van circa 710 woningen te realiseren, dat vooral bedoeld is om te voorzien in de eigen behoefte, inclusief het inlopen van het woningtekort en een zekere overloop uit de regio op te vangen (ambitieniveau 2).

Kanaalzone en VCM

Meer grootschalige woningbouwprojecten waar we o.a. aan werken zijn de Kanaalzone en Vitaal Centrum Malden

* We zetten de ontwikkeling van de Kanaalzone door. Definitieve beslissingen leggen we expliciet voor aan de raad. In oktober 2022 staat in de raad de locatiekeuze voor Juliana '31 geagendeerd. Verder zal de raad m.b.t. diverse punten komende periode nog besluiten moeten nemen. Dit m.b.t. de ontwikkeling van de Kanaalzone (o.a. bestemmingsplan), de ontwikkeling van de uitplaatsingslocatie van Julianal en de daaraan verbonden financiële aspecten. De concrete momenten zijn nog niet exact te voorzien en hangen af van lopende procedures.

* Vitaal Centrum Malden. De raad heeft op 16 december 2021 het Masterplan vastgesteld.

Het Masterplan omvat de toekomstige kaders voor de ontwikkelingen in het centrum van Malden en bestaat uit:

1. De ontwikkelingskaders voor de bouwontwikkelingen in het centrum van Malden.
2. Het schetsplan Centrumplan Malden dat als basis dient voor de verdere inrichting van de openbare ruimte van het centrumgebied. We gaan verder concrete projecten oppakken en begeleiden en hierbij toetsen aan het vastgestelde Masterplan. Voor de plannen worden afzonderlijke ruimtelijke ordeningsprocedures doorlopen die uiteindelijk ter vaststelling aan uw raad worden voorgelegd. Voor een (groot) deel van de projecten (o.a. Muse, RK Kerk, Ericastraat en Raedstate) zijn we afhankelijk van derde partijen omdat die eigenaar c.q. initiatiefnemer zijn.

Voor de openbare ruimte heeft de gemeente het initiatief. In 2022 wordt het Programma van Eisen voor de openbare ruimte opgesteld. In 2023 verwachten we het voorontwerp van de openbare ruimte met uitvoeringsplanning aan uw raad voor te leggen (en krediet aan te vragen). In 2024 valt de eerste verandering in de openbare ruimte te verwachten.

2.3 Leefomgeving

Algemeen

Onze inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving. De openbare ruimte is voor iedereen. Dit betekent dat iedereen er gebruik van moet kunnen maken. De openbare ruimte moet dus ook zo veel mogelijk toegankelijk zijn voor inwoners met een beperking. Naast toegankelijkheid van onze openbare ruimte zijn biodiversiteit, veiligheid en mobiliteit belangrijke aandachtspunten bij de inrichting en beheer van onze leefomgeving.

Specifieke aandachtsvelden

* Het gebied Malden Noord. We onderzoeken onder andere de mogelijkheden voor circulaire landbouw in samenhang met andere wensen en behoeften voor het gebied.* Het oplossen van mobiliteitsoverlast. De grotere mobiliteitsvraagstukken worden regionaal opgepakt binnen de samenwerking Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMRAN) en de deelopgave 'de verbonden regio'. De lokaal ervaren knelpunten spelen op de volgende locaties: Broekstraat, Schoonenburgseweg/Hoogstraat, Looistraat en de Rijksweg. Voor deze lokale knelpunten zoeken we naar passende oplossingen samen met de provincie Gelderland waarbij we met name nieuwe ontwikkelingen willen benutten.

* Verstedelijking, uitwerken voor Rijk van Nijmegen. In de komende jaren gaan we verder aan de slag met het realiseren van de verstedelijkingsopgave zoals die staat beschreven in de Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem Nijmegen. Het Verstedelijkingsakkoord, met daarin afspraken over realisatie en samenwerking met bijbehorende uitvoeringsgelden, is daarbij leidend. De periode 2023-2025 staat in het teken van met de partners uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda. Hiervoor blijven de gebiedsuitwerkingen het vertrekpunt. Hierin komt te staan hoe de landschaps- en woningbouwplannen concreet gestalte kunnen krijgen.

* Het vernieuwen van het LOP (Landschap Ontwikkelings Plan) voor de komende 4 jaar voor de versterking van landschap, biodiversiteit en cultuurhistorie.

2.4 Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Wet Kwaliteitsborging

De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van particuliere en professionele opdrachtgevers uitgebreid. De wet gaat gefaseerd in. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de complexere.

De gemeente Heumen heeft het proces voor vergunningverlening, toezicht en handhaving uitbesteed aan de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). De invoering van de Wkb heeft dus direct gevolgen voor de ODRN en de gemeente Heumen. Het aantal BRIKS-controles dat de ODRN uitvoert, zal namelijk afnemen. De invoering heeft ook gevolgen voor de inwoners en bedrijven van de gemeente Heumen. Doordat er minder bouwcontroles worden uitgevoerd, nemen de legesinkomsten af. Hoeveel/hoe groot het effect is wordt in regionaal verband verder ingeschat. Zodra we deze info concreet hebben zullen wij u op de hoogte stellen.

Omgevingswet

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De Omgevingswet treedt, volgens de huidige verwachting, in werking op 1 januari 2023. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Hierdoor wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. In 2022 heeft uw raad al enkele besluiten genomen m.b.t. de Omgevingswet. Het proceskader voor de omgevingsvisie is in april 2020 door de raad vastgesteld. Het koersdocument omgevingsvisie (dat de inhoudelijk hoofdlijnen van de ontwerpvisie bevat) staat voor eind 2022 op de agenda. In 2023 werken we aan de omgevingsvisie.

Verbonden partijen

Voor de realisatie van de doelstellingen vanuit programma 2 hebben we een aantal samenwerkingsrelaties met de zogenaamde verbonden partijen. Het gaat hier om:

verbonden partij	Rechtsvorm	Programma
DAR	<i>Vennootschap</i>	Fysieke leefomgeving
MARN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
ODRN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
RBT ANV	<i>Stichting</i>	Fysieke leefomgeving
VRGZ	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
VVE Maldensteijn	<i>Vereniging</i>	Fysieke leefomgeving, Sociale leefomgeving

2.2. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Duurzaamheid

Doel	Routekaart Heumen actualiseren
Effecten	Doelstelling actualiseren mede op basis CO2 reductie en energieneutraliteit
Inhoud	Geactualiseerde routekaart laten vaststellen door de raad
Planning	eind 2022 en 2023 e.v.
Budget	Reguliere uren + regulier budget

Doel	Zonnepark Teersche Sluis faciliteren/realiseren
Effecten	Versnellen van de verduurzaming in de gemeente Heumen middels zon
Inhoud	Afronden planologische procedure en besluitvorming
Planning	2023 e.v.
Budget	Reguliere uren met externe ondersteuning

Doel	Waterkrachtcentrale bij Nederasselt onderzoeken
Effecten	Versnellen van de verduurzaming in de gemeente Heumen middels water
Inhoud	Afstemming met betrokken partijen en RWS
Planning	2023 e.v.
Budget	Reguliere uren en regulier budget

Doel	Wind: plan-MER
Effecten	Verduurzaming in de gemeente Heumen middels wind
Inhoud	Mogelijkheden voor wind energie in beeld brengen
Planning	2023 e.v.
Budget	Reguliere uren

Doel	Warmtevisie realiseren
Effecten	Bijeenkomsten per wijk/dorp om op duurzame alternatieven over te schakelen.
Inhoud	Mogelijkheden per wijk/dorp in beeld brengen
Planning	v.a. 2023
Budget	Reguliere uren en bestaand budget

Doel	Regionale Energie Strategie (RES), plan MER, Res 2.0
Effecten	Inhoudelijke afweging van strategie en locaties
Inhoud	We volgen het proces plan-MER, aangaande de kaders en locatiekeuze, waaraan eventuele opwekking van grootschalige energie door wind, moeten voldoen.
Planning	Loop 23
Budget	

Doel	Regionale Adaptatie Strategie (RAS)
Effecten	Maatregelen extreme droogte, hitte en wateroverlast, biodiversiteit
Inhoud	Regionale en lokale uitwerking conform daarvoor opgestelde programma
Planning	Inzetten op de regionale adaptatiestrategie en uitvoering lokale acties.
Budget	€ 22.000 en Reguliere uren

WONINGBOUW

Doel	Grondbeleid
Effecten	Actualisatie grondbeleid
Inhoud	Heroverweging of grondbeleid strookt bij onze ambities en actualisering van het beleid waar nodig
Planning	Begin 2023
Budget	Reguliere uren

Doel	Uitvoering woningbouwprogramma 2019-2028
Effecten	De beschikbaarheid van voldoende duurzame woningen voor mensen in alle levensfasen en inkomensklassen.
Inhoud	Realisatie circa 710 woningen fase 1 en 2
Planning	Het woningbouwprogramma voor de komende jaren voorziet in ontwikkeling van onder andere de volgende locaties: Malden (De Schoren, Veldsingel en diverse locaties in VCM), Overasselt (o.a. locatie Derks en Zilverberg)
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Kanaalzone realiseren
Effecten	Het beschikbaar hebben van locaties om ook op langere termijn te voorzien in de woningbehoefte.
Inhoud	Uitvoering conform raadsbesluit 20 februari 20: onderzoek Kanaalzone. Onderdeel hiervan is ook de uitplaatsingslocatie van Juliana
Planning	2023 e.v.
Budget	€ 500.000

Doel	Vitaal centrum Malden
Effecten	Toekomstbestendig centrumgebied
Inhoud	De gemeenteraad heeft op 16 december 2021 het ruimtelijk kader vastgesteld. Uitvoering diverse projecten en herinrichting openbare ruimte
Planning	v.a. 2023
Budget	

Doel	Heumen-West
Effecten	Al dan niet gaan bouwen en combinatie met aanleggen van een ontsluitingsweg voor landbouwverkeer
Inhoud	Inhoudelijke afweging waarbij in eerste instantie het dorp gehoord zal worden
Planning	2023
Budget	Reguliere uren

Doel	Woningbouw in Nederasselt
Effecten	Locatie voor 7 woningen
Inhoud	Ruimtelijke afweging waar deze woningen gebouwd kunnen worden
Planning	2023
Budget	Reguliere uren

LEEFOMGEVING

Doel	Doorontwikkeling landschapsbeleid
Effecten	Versterking landschap, biodiversiteit en cultuurhistorie
Inhoud	Vernieuwen van het LOP en de realisatie van projecten in samenwerking met diverse (vrijwillige) organisaties
Planning	2023
Budget	Reguliere budget

Doel	Gebiedsplan 'Kop van Malden' opstellen
Effecten	Ontwikkeling gebiedsplan
Inhoud	Duidelijkheid omtrent toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden
Planning	2023
Budget	Nader te bepalen

Doel	Opstellen Beleidsplan IBOR
Effecten	Beleidsplan om integraal uitwerking te geven aan het dagelijks en planmatig onderhoud en vervanging op langere termijn van de openbare ruimte.
Inhoud	Het beleidsplan bevat de ambities voor het integraal beheer van onze openbare ruimte ten aanzien van de thema's sociale cohesie, gezondheid, biodiversiteit, verstedelijking, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, veiligheid, mobiliteit en toegankelijkheid
Planning	2023
Budget	Reguliere budget en mogelijk tzt aanvullend

Mobiliteit

Doel	Aanpak van lokale knelpunten
Effecten	Verbetering van de verkeersveiligheid; passende oplossingen voor aangedragen knelpunten
Inhoud	Broekstraat, Schoonenburgseweg/Hoogstraat, Looistraat en de Rijksweg.
Planning	Onderzoek en uitwerking 2022
Budget	Reguliere uren+ € 350.000

Verstedelijking

Doel	Regionale verstedelijkingsvisie
Effecten	Duidelijkheid omtrent 'koers' van deze regio
Inhoud	Afspraken omtrent o.a. woningbouw, mobiliteit en landschapsontwikkeling
Planning	v.a. 2023
Budget	Reguliere uren

Wet Kwaliteitsborging (Wkb)

Doel	Bouwkwaliteit en bouwtoezicht verbeteren
Effecten	Meer private verantwoordelijkheden en kleinere rol overheid
Inhoud	Afstemming in regionaal verband met de ODRN. De gemeente heeft het proces uitbesteed aan de ODRN
Planning	2022 e.v.
Budget	Pm, wordt in regionaal verband verder in beeld gebracht

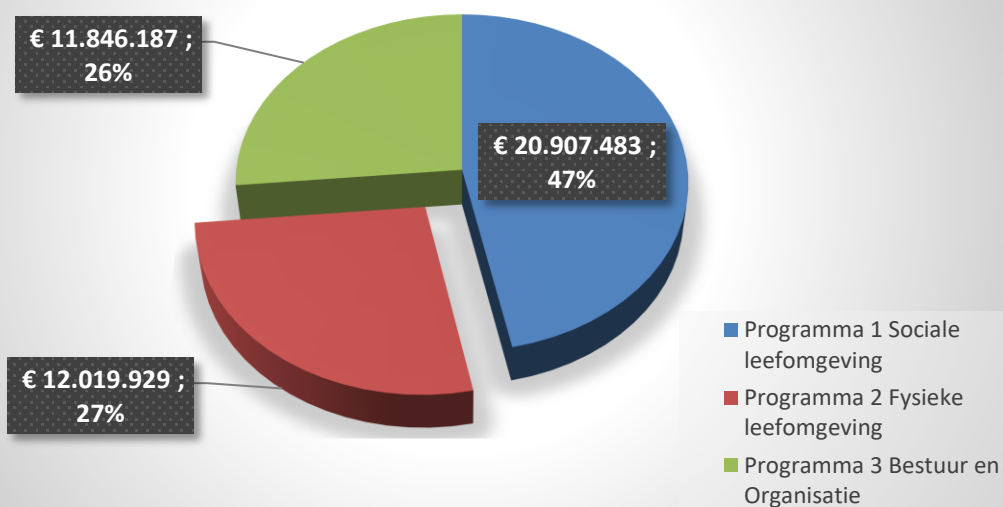
Omgevingswet

Doel	Uitvoering programmaplan Implementatie Omgevingswet
Effecten	Uitwerking van de verdere implementatie
Inhoud	1. Noodzakelijke activiteiten i.v.m. in werking treden wet per 1 jan 2023 uitvoeren 2. Opstellen omgevingsvisie
Planning	2023 e.v.
Budget	Reguliere uren en regulier budget (extra budget tbv implementatie is beschikbaar)

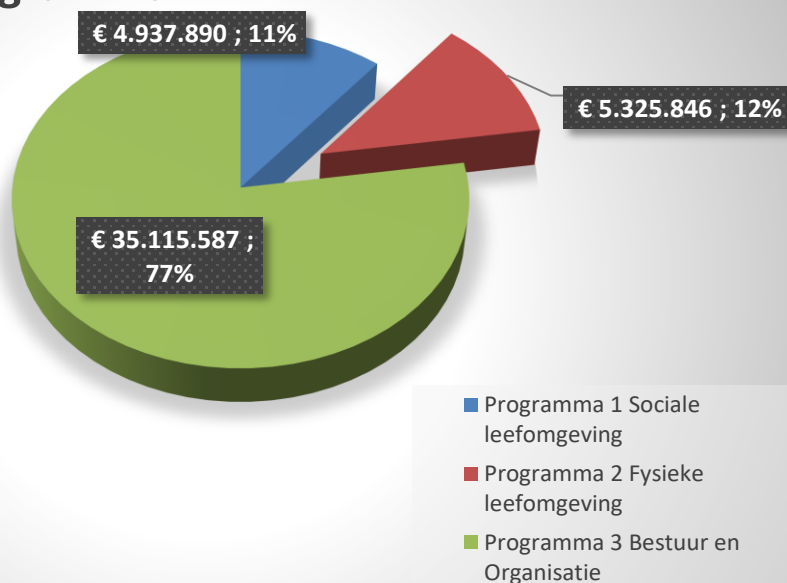
WAT MAG HET KOSTEN/WAT GAAT HET OPBRENGEN?

Exploitatie	Rekening	Begroting				
	2021 (€)	2022 (€)	2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Lasten	-12.769.023	-12.063.184	-12.019.929	-11.742.212	-11.613.965	-11.659.003
Baten	6.802.053	5.626.676	5.325.846	5.012.997	5.034.625	5.054.663
Saldo	-5.966.971	-6.436.508	-6.694.083	-6.729.216	-6.579.340	-6.604.340

Lasten Programma

Baten Programma

Programma 2 Fysieke leefomgeving				
Objectnr.	Product en taakveld	Begroting 2023		
		Lasten (€)	Baten (€)	Saldo (€)
T0030	Beheer overige gebouwen en gronden	-112.515	138.204	25.689
T1100	Crisisbeheersing en brandweer	-1.404.758	0	-1.404.758
T1200	Openbare orde en veiligheid	-541.166	5.351	-535.815
T2100	Verkeer en vervoer	-2.006.683	132.288	-1.874.395
T2200	Parkeren	-104.093	4.500	-99.593
T2500	Openbaar vervoer	-56.849	0	-56.849
T3300	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-155.866	56.111	-99.756
T3400	Economische promotie	-220.177	3.002	-217.175
T5400	Musea	-42.037	0	-42.037
T5500	Cultureel erfgoed	-78.749	14.043	-64.706
T5700	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.281.956	36.614	-1.245.342
T7100	Volksgezondheid	-55.228	0	-55.228
T7200	Riolering	-1.065.410	1.566.102	500.692
T7300	Afval	-1.508.228	1.927.969	419.741
T7400	Milieubeheer	-690.934	75.001	-615.933
T7500	Begraafplaatsen en crematoria	-74.415	84.150	9.735
T8100	Ruimtelijke ordening	-857.633	202.868	-654.765
T8200	Grondexploitatie (niet-bedrijv. terrein)	-226.841	226.841	0
T8300	Wonen en bouwen	-1.536.393	852.803	-683.590
Totaal	P02	-12.019.929	5.325.846	-6.694.083

*Voor de kostendekkendheid van afval en riolering wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen

In de volgende tabel vindt u een overzicht van het voor dit programma geraamde nieuw beleid (reeds meegenomen in kadernota en ombuigingen). In de tabel zijn de bedragen per begrotingsjaar opgenomen.

Nieuw beleid	Bedrag	Raming			
		2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Programmabegroting 2023-2026(Kaderbrief)					
Leegstandsbeheer		113.000	113.000		
Openbaar vervoer(amoveren haltes Openbaar vervoer)		40.000			
Beheer hondenuitlaatveldjes		5.000	5.000	5.000	5.000
Areaaluitbreidingen IBOR(Veldkamille, De Laan en Lage hof)		25.000	25.000	25.000	25.000
Bijdrage Groene metropoolregio		10.000	10.000	10.000	10.000
RO Gebiedsplan Kop van Malden		PM	PM		
ODRN		53.000	84.000	84.000	84.000
Programmabegroting 2023-2026 (Coalitieakkoord)					
Landschapsontwikkeling/biodiversiteit/boomaanplant		20.000	20.000	20.000	20.000
Onderhoud beplanting van laag naar basis		38.000	38.000	38.000	38.000
Onderhoud onkruid van laag naar basis		55.000	55.000	55.000	55.000
Onderhoud straatgoten van laag naar basis		43.000	43.000	43.000	43.000
Kosten onderhoud straatgoten opvangen in GRP		-43.000	-43.000	-43.000	-43.000
Onderzoeken en stimuleren duurzaamheidsmaatregelen		30.000	30.000	30.000	30.000
Winterfestijn					-20.000
Renovatie wegen (kapitaallasten obv investering van 800.000 per jaar)			56.000	112.000	168.000

Nieuw beleid	Bedrag	Raming			
		2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Actualiseren archeologische beleidskaarten		25.000			
Risicokaart ontplofbare oorlogsresten		45.000			

*Nog te verwerken in exploitatie via 1^e wijziging 2023

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de voor dit programma geraamde investeringen. In de tabel zijn de investeringsbedragen opgenomen.

Meerjaren investeringsplan	Investerings bedrag	Toelichting	Raming			
			2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Reconstructie Molenwijkpark*	200.000	Lopende investering	189.747			
Graveermachine*	11.000		11.000			
Renovatie wegen			800.000	800.000	800.000	800.000
Afzuiginstallatie werkplaats	8.000		8.000			
Sneeuwschuiver*	11.000		11.000			
Sneeuwschuiver vrachtwagen*	13.000	Lopende investering	10.100			
Grote opzetstrooier*	30.000		30.000			
Openbare verlichting*			223.629	226.425		
Openbare verlichting fietspaden	50.000	lopende investering	27.259			
Rioolontstoppingsmachine*	7.500			7.500		
Werkzaamheden masterplan*	705.500	Lopende investering	669.000			
Blauwe ader Dravik*			205.000			
Schaftwagen begraafplaats*			3.500			

*Kapitaallasten reeds verwerkt in Staat Vaste activa 2023-2026

In de volgende tabel vindt U een overzicht van de reserves en voorzieningen die betrekking hebben op dit programma.

Reserves	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
Beheer natuurgrond Keersluis	92.985		8.040	84.945
Parkeergarage Brede school	56.400	8.500	3.500	61.400
Baten en lasten rioleringsstelsel	449.735		0	449.735
Exploitatiebijdrage riolering buitengebied	329.342		36.035	293.307
Vernieuwing verkeersinstallaties	94.756		94.756	0
Maatregelen klimaatakkoord	177.097		75.000	102.097
Omgevingswet	128.000		128.000	0
Erfpachtgronden de Laan 3	22.824	5.470	0	28.294
Erfpachtgronden de Laan 4	13.260	3.106	0	16.366
Erfpachtgronden de Laan 5	11.411	2.735	0	14.146
Erfpachtgronden de Laan 18-20	15.463	5.406	0	20.869
Erfpachtgronden de Laan 19-23	14.061	8.095		22.156
Erfpachtgronden de Laan 13-1	8.662	1.195	0	9.857
Erfpachtgronden de Laan 13-2	33.658	7.820	0	41.478
Erfpachtgronden de Laan 15	6.208	2.260	0	8.468
	1.453.862	44.587	345.331	1.153.118

Voorzieningen	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
Onderhoud parkeergarage Maldensteijn	159.904	836	11.186	149.554
Meerjr. onderhoud molens	107.486	6.000	0	113.486
Meerjr. onderhoud kerken	140.164	3.773	1.255	142.682
Werkplaats Malden	13.824		1.000	12.824
Onderhoud Wegen	307.352	431.275	460.069	278.558
Onderhoud Riolering	4.779.467	0	172.262	4.607.205
Egalisatie afvalstoffenheffing	28.274		28.274	0
	5.536.471	441.884	674.046	5.304.309

*Voor een nadere toelichting van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans

Programma 3 Bestuur en Organisatie

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

3.1 Strategische visie 2030: 'Natuurlijk met iedereen'

De strategische visie 'Natuurlijk met iedereen' is in 2021 vastgesteld. Het is ons kompas gedurende 10 jaar en geeft richting aan de samenleving die we in 2030 willen zijn. De centrale doelstelling in deze richtinggevende visie is het zijn van een Heumense, inclusieve samenleving. De coalitie ziet deze visie als belangrijke leidraad: inclusie en vertrouwen vormen de pijlers voor alle beleid. De strategische visie is een hulpmiddel om integrale keuzes te maken en vormt een opdracht aan ons allemaal. De hoofdlijnen zijn:

Onze samenleving in 2030

Voor de toekomst van onze gemeente vinden we het belangrijkste dat iedereen die mee wil doen, dit ook kan en dat we elkaar helpen waar nodig. Dit doen we samen met zowel, inwoners, ondernemers als maatschappelijke organisaties. Wij hebben lokale voorzieningen die levensvatbaar en voor iedereen bereikbaar zijn. De lokale voorzieningen, waar veel inwoners gebruik van maken en waar inwoners zich voor inzetten, kunnen blijven bestaan, mede dankzij de inzet van vele vrijwilligers en een rijk verenigingsleven. Voor de inwoners die het nodig hebben, voor even of langer, staan we als gemeente klaar. Zodat ook zij deel kunnen nemen aan de samenleving. We gaan voor een inclusieve samenleving. Dit is ons doel en daar zetten we ons vol voor in. Hiervoor doen we meer dan onze wettelijke verplichtingen.

Daarnaast kenmerkt onze gemeente zich door groen, duurzaam en veilig. Voor deze kenmerken doen we alleen wat wettelijk noodzakelijk is.

De rol van de gemeente in 2030

Wij zijn als gemeente betrouwbaar, open en eerlijk. We zetten ons actief in om ervoor te zorgen dat iedereen in onze gemeente mee kan doen. Voor onze kenmerken geven we ruimte aan inwoners en partners om aan de slag te gaan. Bij het kiezen van onze rol staat het maatschappelijk belang centraal en kijken we wat nodig is.

De rol van partners in 2030

Samenwerking met inwoners en partners is belangrijk. Samen zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Daarom gaan we graag samen met inwoners en partners aan de slag, zodat we elkaars kennis en kunde kunnen gebruiken. Daarnaast werken we als gemeente intensief regionaal samen. Deze samenwerking draagt bij aan ons voorzieningenniveau en de kwaliteit van de Heumense samenleving als zelfstandige gemeente.

De uitwerking van de strategische visie vindt plaats binnen de verschillende gemeentelijke domeinen. U kunt hierover lezen in onderdelen van de programma's 1 en 2, zoals over betaalbare zorg, duurzaamheid en wonen.

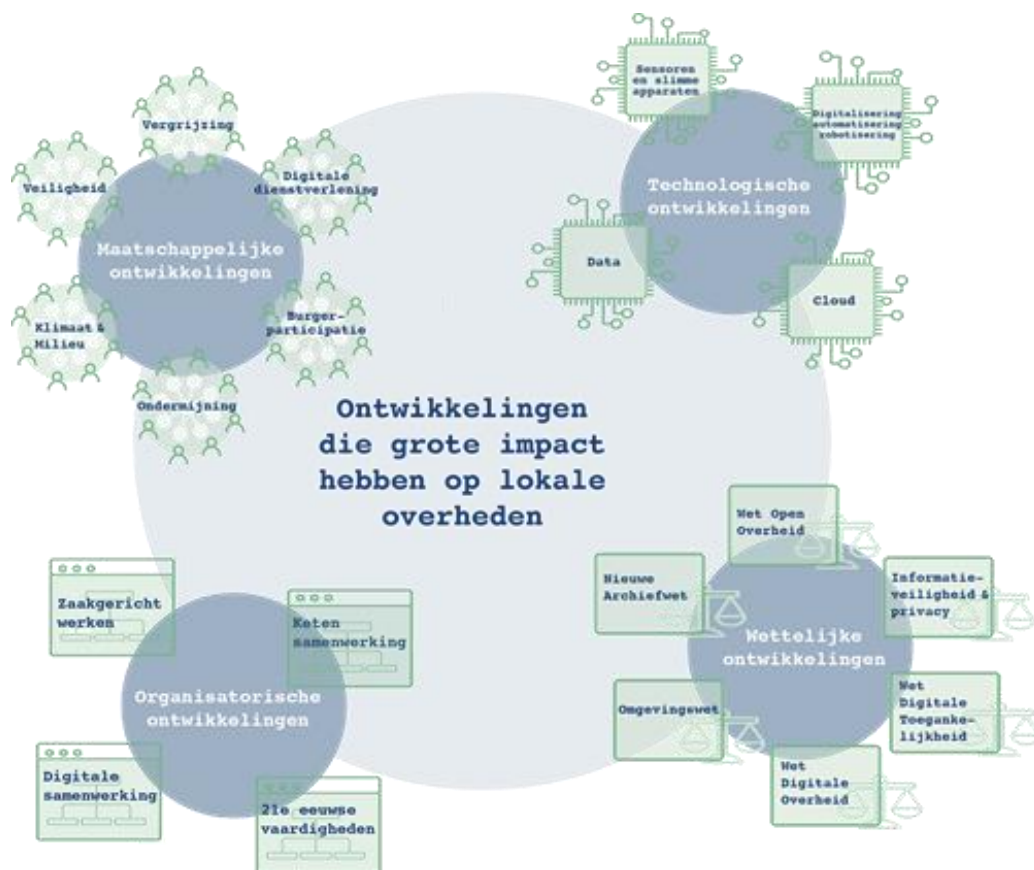
3.2 (Digitale) dienstverlening

Als zelfstandige gemeente wil de gemeente Heumen goede dienstverlening kunnen bieden aan haar inwoners, nu en in de toekomst. Regionale samenwerking draagt daar wezenlijk aan bij.

Dat betekent dat de gemeente:

- luistert naar de inwoner, laat weten wat ze met vragen doet en vragen die steeds terugkeren aangrijpt als een kans voor continue verbetering van de eigen dienstverlening;
- dienstverlening aanbiedt die toegankelijk en gebruiksvriendelijk is, en bovendien dat iedere inwoner die persoonlijke aandacht nodig heeft die kan krijgen.
- samenwerkt en afstemt met onze ketenpartners (bv. Munitax en ODRN).

We hebben continue te maken met maatschappelijke, technologische, organisatorische en wettelijke ontwikkelingen, die van invloed zijn op onze (digitale) dienstverlening. (zie schema).

Op maat gesneden dienstverlening die toegankelijk en snel is, zorgt dat inwoners gemakkelijk in hun behoeften kunnen voorzien en zelfredzaam zijn. Dat schept ruimte voor persoonlijk en betekenisvol contact voor diegene die dat nodig hebben, omdat ze met een ingewikkeld probleem zitten of er zelf niet uitkomen. Zo biedt de gemeente elke inwoner de dienstverlening die hij nodig heeft: zowel digitaal als ook in passend persoonlijk contact.

Alle inwoners, bezoekers en bedrijven mogen van ons als gemeente een hoge standaard van dienstverlening verwachten, maar enkele doelgroepen verdienen de komende jaren speciale aandacht. Van alle Nederlanders beschikt bijna 30 procent over beperkte of geen internetvaardigheid. In een samenleving die in hoog tempo digitaliseert, mogen zij niet afhaken.

Ook bedienen we de inwoners die 'online' zijn. Zij beschikken over een pc, een laptop of kunnen het internet op via mobiele telefoon of tablet. Deze inwoners staan positief tegenover digitale dienstverlening van de overheid. Het is voor hen een vanzelfsprekendheid dat ook de gemeente digitale diensten verleent. Dit betekent nog niet dat zij er massaal gebruik van maken.

Het belang van de inwoners zit hem in de keuze en het gemak. Een digitaal kanaal dat 24 uur per dag, zeven dagen in de week gebruikt kan worden, zullen zij vaker kiezen als zij op die manier gemakkelijk antwoord krijgen op vragen of een dienst sneller ontvangen. Geen antwoord krijgen is erg vervelend. Een van de grootste ergernissen van inwoners is van het kastje naar de muur te worden gestuurd en steeds dezelfde gegevens te moeten overleggen. Digitale dienstverlening is er juist op gericht om dit te voorkomen. Gegevens één keer vastleggen en deze in de dienstverlening aan de inwoner steeds opnieuw gebruiken.

Daarnaast is digitale dienstverlening voor de overheid, net als voor het bedrijfsleven, van strategisch belang. De overheidsorganisatie van de toekomst kan niet zonder. Slimme inzet van ICT maakt digitale dienstverlening sneller, onbureaucratiseert, ontschot, maakt integraal werken mogelijk, kan inwoners beter bedienen en is uiteindelijk goedkoper.

3.3 Communicatie

Bij de bestuursstijl van het college past breed maatschappelijk draagvlak. "We zijn een betrouwbare en transparante overheid in ons handelen en we leggen aan de gemeenschap verantwoording af. Vanuit diversiteit voeren we de dialoog en vanuit goede verhoudingen werken we samen." We willen actief in gesprek blijven met de raad en inwoners over nieuwe ontwikkelingen die zich tijdens de raadsperiode voordoen. (Coalitieakkoord: bestuursstijl) Met onze gemeentelijke communicatie ondersteunen we de strategische doelstellingen van bestuur enerzijds en de dienstverlening aan onze inwoners anderzijds. We vinden het belangrijk dat onze communicatie in ieder geval verbindend, helder, deskundig en actief is. Alle vertegenwoordigers van de gemeente, raad, college en ambtenaren vormen voor inwoners één organisatie; we nemen deze karakteristieken mee als uitgangspunt bij onze communicatie. We willen met onze communicatie zoveel mogelijk inwoners bereiken en betrekken, zo dragen we bij aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen kan meedoen.

In onze communicatie zijn we toegankelijk: we gebruiken begrijpelijke taal (B1-niveau), we communiceren via diverse kanalen (website, digitale nieuwsbrief, sociale media, beeld, gemeentepagina) en het is duidelijk voor inwoners hoe zij zelf in contact kunnen komen met de gemeente.

De Wet digitale overheid stelt verplicht dat gemeenten (en andere overheidsinstanties) voldoen aan digitale toegankelijkheidseisen. In 2022 laten we een toegankelijkheidsverklaring opstellen en bepalen we de prioriteiten voor 2023 en volgende jaren.

3.4 Toekomst van Heumens werken

We willen een toekomstbestendige organisatie zijn, die een goede kwaliteit van dienstverlening voor inwoners en bestuur kan bieden én een aantrekkelijke werkgever is. Uit de ontwikkelingen om ons heen leren we dat de manier waarop we zijn georganiseerd en (samen-)werken moet blijven doorontwikkelen om ons werk goed te kunnen blijven doen. Daarnaast heeft de coronacrisis ons geleerd dat we ons werk ook op een andere manieren kunnen doen en organiseren.

De komende jaren blijven we aan de slag met de ontwikkeling van onze organisatie. We werken verbindend, oplossingsgericht en vanuit de kernwaarden: vertrouwen, eigenaarschap en plezier beleven aan samen leren en een goed resultaat. Het uitgangspunt blijft daarbij, dat de gemeentelijke organisatie op een effectieve manier de verbinding blijft leggen tussen inwoners, ondernemers, partners, bestuurders en medewerkers. Medewerkers doen goed en plezierig hun werk: thuis, op kantoor of elders. Onderwerpen waarmee we aan de slag zijn: onderlinge afstemming, maatwerk, duurzaam vitaal werken, samen leren, zorgen voor goede huisvesting en voor goede faciliteiten op kantoor en bij het werken op afstand. We versterken daarbij de basis waar nodig en verbeteren en ontwikkelen van daaruit verder. Voor deze ontwikkeling van de organisatie is er een dynamische agenda 2021-2024 gemaakt.

De krapte op de arbeidsmarkt is van invloed op onze organisatie; het is niet meer vanzelfsprekend dat vacatures snel kunnen worden ingevuld op het gewenste niveau. Ook ontstaan er meer kansen op de arbeidsmarkt voor medewerkers en verwachten we een grotere uitstroom hierdoor. Het is dan ook van belang dat we investeren in de werving van nieuwe medewerkers en onze eigen medewerkers weten te binden en boeien. Over de invulling hiervan rapporteert het college aan de gemeenteraad.

3.5 Samenwerking

Door de maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen wordt regionale samenwerking steeds belangrijker. Voor een aantal gemeentelijke taken kan werken op een grotere schaal noodzakelijk zijn om de uitvoering op het gewenste kwaliteits- en kostenniveau te organiseren. Daarnaast wordt de regio door het Rijk en de Provincie steeds meer als samenwerkingspartner beschouwd. Tenslotte zijn er onderwerpen (bijvoorbeeld: de economische ontwikkeling) die alleen regionaal en zelfs bovenregionaal gestuurd of beïnvloed kunnen worden.

In het kader van de regionale samenwerking kijken we kritisch naar wat kunnen we en doen we zelf en welke zaken lenen zich meer voor een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt blijft dat we dichtbij en lokaal organiseren wat voor inwoners direct van belang is en wat op lokale schaal goed georganiseerd kan worden. Bij regionale samenwerking richten we ons vooral op het Rijk van Nijmegen en – op grotere schaal – de regio Arnhem-Nijmegen. Op dit moment ligt de focus op het verstevigen van de samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen, de Groene Metropoolregio.

3.6 Financiën

Een belangrijk financieel uitgangspunt is een sluitende meerjarenbegroting. De structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. Beide zijn reëel geraamd. We willen ervoor zorgen dat de financiële situatie van de gemeente ook in de toekomst goed blijft. We hanteren een verantwoord en behoedzaam financieel beleid. We monitoren de financiële ontwikkelingen met twee-maandelijkse rapportages.

In de voorliggende begroting hebben we de financiële consequenties uit het coalitie-akkoord en het collegewerkplan, de meicirculaire en de kaderbrief 2023 verwerkt. Het college is erin geslaagd een sluitende begroting én meerjarenraming samen te stellen.

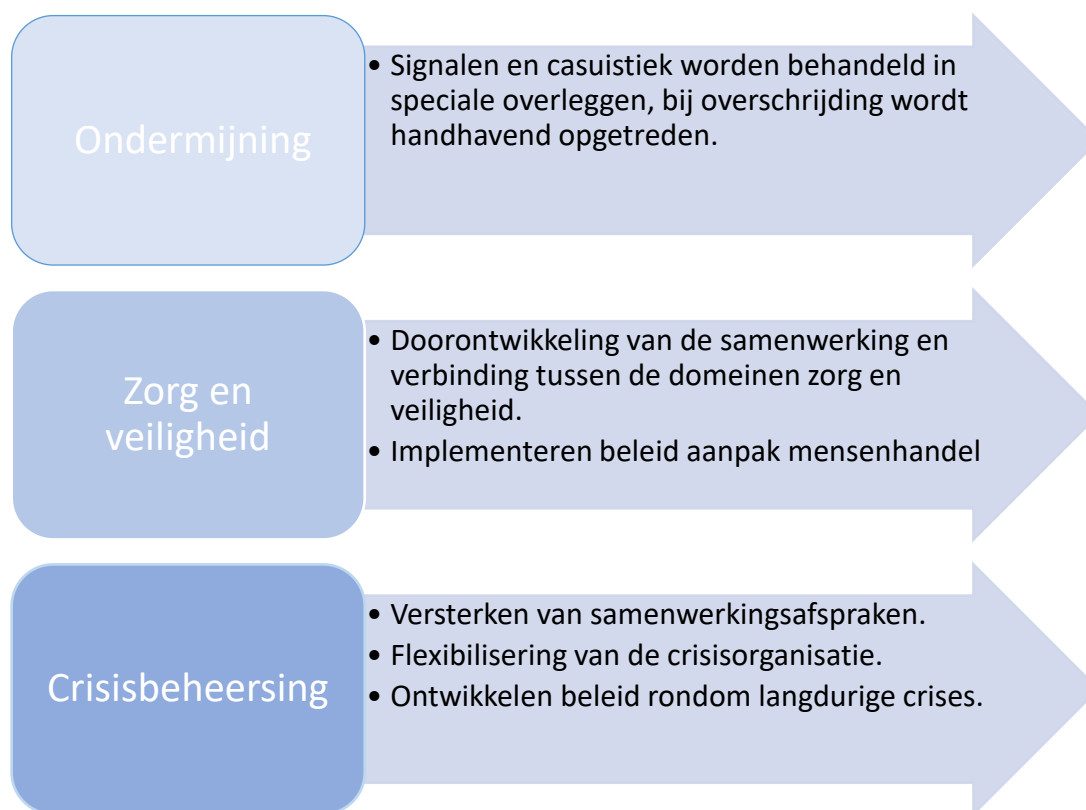
Vanaf 2026 is de financiële toekomst / Rijksbijdrage onzeker. Gemeenten kunnen daardoor van de beschikbaar gestelde middelen tot 2026 geen structureel beleid ontwikkelen. Naar verwachting zal hierover in de septembercirculaire 2022 meer duidelijkheid komen.

We blijven in staat om lokale dienstverlening aan onze inwoners op voldoende niveau uit te voeren. Voor onze toekomstbestendigheid is het cruciaal dat we een voorzieningenniveau dat past bij de omvang van onze gemeente, op peil kunnen houden.

3.7 Veiligheid, handhaving en ondermijning

Net als voorgaande jaren blijven we ook in 2023 verder bouwen aan een veiligere omgeving. We willen dat inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen in de gemeente Heumen én dat gezien wordt dat er wordt opgetreden bij bedreigingen en incidenten. Dit doen we overigens niet alleen. We werken namelijk nauw samen met de gemeenten in Tweestromenland op de onderwerpen: ondermijning, zorg en veiligheid en crisisbeheersing.

Momenteel werken we aan een nieuw Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026. We ronden dit het 1^e kwartaal 2023 af en bieden het daarna ter vaststelling aan aan de raad. In het Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026 staan de prioriteiten en strategische thema's op het gebied van veiligheid voor onze gemeente. De belangrijkste prioriteiten voor 2023 blijven ondermijning, zorg en veiligheid en crisisbeheersing.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3.2 (Digitale) dienstverlening

Doel	We willen de burger en de ondernemer zo'n toegankelijke dienstverlening bieden dat ze de meeste zaken probleemloos zelf kunnen regelen. We zorgen voor continue verbetering van de toegankelijkheid van onze website.
Effecten	Digitaal is de dienstverlening zo gebruiksvriendelijk dat burgers en ondernemers hier uit zichzelf voor kiezen, omdat het hen de minste tijd en inspanning kost. Voor wie er op internet niet uitkomt, is er altijd passend, persoonlijk contact onder handbereik.
Inhoud	• Continueren fysieke dienstverlening • Uitbreiding digitale formulieren op gemeentelijke website • Ontwikkeling en implementatie van digitale diensten • Kwalitatief onderzoek naar klanttevredenheid
Planning	2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

3.3 Communicatie

Doel	We ondersteunen met communicatie de strategische doelstellingen van bestuur en organisatie.
Effecten	Door de inzet van onze digitale communicatiemiddelen / sociale media, als aanvulling op bestaande communicatiemiddelen, hebben we een groter bereik met onze communicatie. We bereiken meer mensen en ook andere doelgroepen, zoals jongeren. Inwoners praten en denken vaker mee over het gemeentelijk beleid en de uitvoering; dit wordt voor hen eenvoudiger door het gebruik van de digitale communicatiemiddelen.
Inhoud	• We actualiseren onze website (continu proces), t.b.v. digitale dienstverlening en toegankelijkheid (structuur, leesbaarheid, aantrekkelijkheid) • We monitoren het gebruik van en de feedback op de website van de gemeente Heumen: we verbeteren onze website op basis hiervan. • We werken aan de digitale toegankelijkheid, op basis van de in 2022 gestelde prioriteiten • We breiden de inzet van sociale media uit; we stimuleren actief de deelname van inwoners aan de digitale nieuwsbrief, we benutten vaker facebook, en zetten in op instagram als extra sociaal medium.
Planning	2023 e.v.
Budget	Kosten voor digitale toegankelijkheid nog niet bekend, afhankelijk van de uitkomsten van de toets. Daarnaast reguliere ambtelijke uren, mogelijk ook inhuur van expertise.

Doel	Medewerkers dragen in hun communicatie met inwoners en maatschappelijke partners bij aan de doelstellingen van het bestuur en de dienstverlening aan onze inwoners. Onze communicatie is in ieder geval verbindend, helder, deskundig en actief.
Effecten	Inwoners ervaren de gemeente als transparant en betrouwbaar.
Inhoud	Door middel van een opleiding voor alle medewerkers in de organisatie op het gebied van schriftelijke communicatie, maken we medewerkers bewust van de doelstellingen van de gemeentelijke communicatie en leren we ze eigen teksten te maken en te beoordelen op de genoemde karakteristieken.
Planning	2023
Budget	Past binnen het reguliere opleidingsbudget

3.4 Toekomst van Heumens werken

Doel	Aanpassing gemeentehuis i.v.m. hybride en flexibel werken.
Effecten	De publiekszone, bestuurszone en werkruimten hebben een open uitstraling en bieden de mogelijkheid om rustig en veilig samen te werken. Ze zijn flexibel in te richten en voldoen aan (arbo)richtlijnen.
Inhoud	Het gemeentehuis passen wij aan voor de gewenste, naar buiten toe gerichte en flexibele uitvoering van onze taken. We faciliteren en sluiten aan bij de Heumense manier van werken. Noodzakelijk groot onderhoud aan het gebouw wordt gecombineerd met het oplossen van knelpunten en verbeteringen met betrekking tot veiligheid en dienstverlening
Planning	2023
Budget	Hiervoor is eerder €500.000 als investering opgenomen in de begroting. De kapitaallasten ad € 30.000 zit verwerkt in de cijfers van programma 3 (Overhead).

Doel	Voldoende kwantitatieve en kwalitatieve bezetting in het belang van de kwaliteit van dienstverlening. Heumen is een aantrekkelijke werkgever voor huidige en toekomstige medewerkers.
Effecten	De organisatie is in staat om een tijdige en kwalitatieve dienstverlening te bieden aan bestuur en inwoners. De medewerkers zijn gemotiveerd en betrokken, ze voelen zich gezien en gehoord, er is tijd en aandacht voor hun ontwikkeling.
Inhoud	- Door krapte op de arbeidsmarkt zijn er meer inspanningen nodig om voldoende en gekwalificeerde medewerkers in huis te halen en te houden. We verrichten meer activiteiten voor de werving van nieuwe medewerkers, er is vaker tijdelijke inhuur nodig, we leiden medewerkers zelf op (training on the job, externe opleidingen, traineeships). Ook kijken we naar de mogelijkheden om in samenwerking met andere gemeenten vacatures in te vullen of medewerkers op te leiden. - Voor het binden en boeien is het gesprek tussen leidinggevende en medewerkers essentieel. - De organisatie heeft een taakstelling van €70.000. In 2023 onderzoeken we hoe we deze taakstelling realiseren, daarbij rekening houdend met de keuze om voldoende bezetting te behouden t.b.v. dienstverlening aan inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers
Planning	2023 e.v.
Budget	Bij de coalitieakkoord 2022 is €100.000 beschikbaar gesteld voor het binden en boeien van medewerkers.

3.5 Samenwerking

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Doel	Verstevigen van het profiel en de samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.														
Effecten	Het opdrachtgeverschap van de samenwerking is helder. De gemeente is goed aangesloten en draagt bij aan de opgaven in de regio Arnhem-Nijmegen. Deze opgaven betreffen: Groene groeiregio, Productieve regio, Verbonden regio, Circulaire regio en Ontspannen regio.														
Inhoud	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de Stadsregio Arnhem Nijmegen en het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem-Nijmegen. In 2020/2021 heeft de Groene Metropoolregio gewerkt aan een regionale visie en een regionale agenda met daarin 5 opgaven. Het algemene doel is het realiseren van groei én het versterken van het groene karakter van onze bijzondere regio. De opgaven bevinden zich vooral in het fysieke domein: woningbouw, landschap & natuur, circulariteit, economie, toerisme en mobiliteit. Maar ook samenwerking op het gebied van cultuur is een aandachtsveld. Voor de jaren 2023 en 2024 is er een nieuwe agenda opgesteld.														
Planning	Het gehele jaar 2023														
Budget	Voor de Groene Metropoolregio is in de begroting een bijdrage van € 150.950 voor 2023 opgenomen. Deze bijdrage is structureel en betreft bijdragen voor het Regiobureau, voor de Economic Board en voor de 5 opgaven waaraan Heumen deelneemt. Per onderdeel betreft het de volgende bijdragen: (NB: de berekening is op basis van het aantal inwoners per 2022 en zal nog bijgesteld worden op basis van het inwoneraantal per 2023) <table> <tr> <td>Regiobureau</td><td>€ 44.196</td></tr> <tr> <td>Bijdrage Economic Board</td><td>€ 17.197</td></tr> <tr> <td>Verbonden regio</td><td>€ 25.624</td></tr> <tr> <td>Productieve regio</td><td>€ 16.165</td></tr> <tr> <td>Circulaire regio</td><td>€ 15.649</td></tr> <tr> <td>Ontspannen regio</td><td>€ 10.662</td></tr> <tr> <td>Groene groeiregio</td><td>€ 16.165</td></tr> </table>	Regiobureau	€ 44.196	Bijdrage Economic Board	€ 17.197	Verbonden regio	€ 25.624	Productieve regio	€ 16.165	Circulaire regio	€ 15.649	Ontspannen regio	€ 10.662	Groene groeiregio	€ 16.165
Regiobureau	€ 44.196														
Bijdrage Economic Board	€ 17.197														
Verbonden regio	€ 25.624														
Productieve regio	€ 16.165														
Circulaire regio	€ 15.649														
Ontspannen regio	€ 10.662														
Groene groeiregio	€ 16.165														

Doorontwikkeling samenwerking regio Rijk van Nijmegen

Doel	Herijken van de samenwerking binnen het Rijk van Nijmegen.
Effecten	Voldoende invloed (sturingsmogelijkheden) van gemeenten op gemeenschappelijke regelingen in het Rijk van Nijmegen. De invoering van de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen in de periode juli 2022-juli 2024 moet hiertoe een bijdrage leveren. Zicht op (strategische) onderwerpen die een gezamenlijke agenda vormen in het Rijk van Nijmegen.
Inhoud	Bij de oprichting van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen in 2015 is een bestuurlijk Platform opgericht om de samenwerking tussen gemeenten in het Rijk van Nijmegen te stimuleren en faciliteren. Inmiddels ontmoeten de colleges in het Rijk van Nijmegen elkaar 2 keer per jaar om de samenwerking te versterken. In 2022 is een aanzet gemaakt voor een (strategische) agenda waaraan in 2023 uitvoering zal worden gegeven. Een van die onderdelen is de invoering van de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen die een bijdrage moet leveren aan het vergroten van de democratische legitimiteit (sturingsmogelijkheden).
Planning	Het gehele jaar 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren (gemiddeld 8 uur per week)

3.6 Financiën

Doel	Maatregelen treffen waarmee we zorgen dat de financiële situatie van de gemeente ook in de toekomst goed blijft
Effecten	In de toekomst zijn we nog steeds in staat onze lokale dienstverlening aan inwoners op voldoende niveau uit te voeren en is ons voorzieningen niveau op peil en passend bij de omvang van onze gemeente.
Inhoud	We hanteren de volgende financiële afwegingen bij onze beleidskeuzes en de beleidsuitvoering: • de gebruiker betaalt • we ontzien onze inwoners in een kwetsbare positie (gebrek aan sociaal netwerk en/of zeer laag inkomen). Voor hen doen we wat nodig is. • onze financiële last berekenen we door aan de betreffende verbonden partijen. Daar sturen we op. • door het rijk overgedragen taken voeren we uit van de door het rijk daarvoor verkregen middelen; dat budget vormt de grens van de uitgaven. Mogelijk ontstaan er daardoor wachtlijsten; dit vraagt om goede sturing. • investeringen in duurzaamheid moeten worden terugverdiend door de besparingen die de investeringen opleveren (o.a. bij verduurzaming van maatschappelijk vastgoed).
Planning	gedurende het jaar (in zowel 2023 en 2024)
Budget	ambtelijke uren

3.7 Veiligheid, handhaving en ondermijning

Doel	Integrale veiligheid
Effecten	Veiligheid of veiligheidsbeleving van inwoners wordt vergroot
Inhoud	We geven uitvoering aan het intergemeentelijk uitvoeringsprogramma Tweestromenland. De basis hiervoor vormt het nieuw Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 dat in het 1 ^e kwartaal 2023 wordt afgerond.
Planning	Uitvoering 2023
Budget	Regulier budget

Doel	Ondermijning
Effecten	Ondermijningscriminaliteit zichtbaar maken en gezamenlijk tegengaan
Inhoud	We geven uitvoering aan het intergemeentelijk uitvoeringsprogramma ondermijning. De basis hiervoor vormt het beleidsplan Integrale Veiligheid Tweestromenland 2023-2026. We werken gezamenlijk aan casuïstiek aan de hand van signalen en integrale controles. We communiceren tijdig en helder over ondermijning naar inwoners en bestuur. We geven uitvoering aan het project Veilig Buitengebied. We geven uitvoering aan de resultaten van project Theseus (scan van de bedrijventerreinen).
Planning	Uitvoering 2023
Budget	Regulier budget

Doel	Zorg & Veiligheid
Effecten	Versterken van samenwerken, kennisvergroting en afstemming met netwerkpartners
Inhoud	Verankering vroegtijdige afstemming sociaal domein en veiligheid Regionale thema's nazorg ex-gedetineerden, verwarde en kwetsbare personen, jeugd, mensenhandel, samenwerking met het Zorg en Veiligheidshuis en Veilig Thuis en gezamenlijke casuïstiek. Implementeren beleid aanpak mensenhandel.
Planning	Uitvoering 2023
Budget	Reguliere ambtelijke uren

Doel	Crisisbeheersing
Effecten	Versterken van samenwerken en afstemming
Inhoud	Opleiden, Trainen en oefenen (OTO) zowel lokaal als regionaal inhaalslag maken. Flexibilisering van de crisisorganisatie. Beleid ontwikkelen rondom langdurige crises (impact verkleinen).
Planning	Uitvoering 2022
Budget	Reguliere ambtelijke uren

3.8 Financiën en bedrijfsvoering

Met dit hoofdstuk geven we inzicht in de financiële positie van onze gemeente. Zo kan door raad, college en organisatie gestuurd worden op een efficiënte bedrijfsvoering en kan een goede afweging worden gemaakt over bestuurlijke ambities en de daarvoor beschikbare middelen.

Programma 3 bevat naast de taakvelden Bestuur en Overhead de zogeheten 'Algemene dekkingsmiddelen'. Bedoeld worden de inkomsten van onze gemeente die niet direct aan programma 1 of 2 kunnen worden toegerekend. Concreet gaat het over de inkomsten uit treasury, onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Ook de algemene baten en lasten komen in dit onderdeel aan bod. In de Paragrafen financiering (treasury), bedrijfsvoering (overhead) en lokale heffingen worden deze onderwerpen verder uitgediept.

Ook in de komende jaren is een gezonde financiële positie het uitgangspunt voor ons financieel beleid. Wij beogen een begroting die structureel en reëel in evenwicht is en waarin onvoorziene incidentele tegenvallers incidenteel worden opgevangen. Het is van belang dat we een goed weerstandsvermogen behouden, zodat we de financiële risico's die we als gemeente lopen kunnen opvangen (zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Vanuit een gezonde financiële positie kan een goede afweging worden gemaakt over bestuurlijke ambities en de daarvoor beschikbare middelen.

Algemene lasten en baten

Jaarlijks worden er lasten en baten begroot die vooraf nog niet kunnen worden toegerekend aan de diverse taakvelden van de begroting. Deze zogeheten 'stelposten' dienen ter compensatie of egalisatie van toekomstige lasten en baten. Voor de vier komende begrotingsjaren zijn de volgende budgetten als stelpost opgenomen. Na de tabel volgt een korte toelichting.

algemene lasten (in €)	2023	2024	2025	2026
stelpost voor prijsontwikkeling	997.697	1.331.613	1.687.791	1.979.857
stelpost voor loonontwikkeling	768.428	1.201.381	1.641.779	2.077.868
stelpost coalitie binden en boeien	100.000	100.000	100.000	100.000
stelpost coalitie sociale en culturele activiteiten	25.000	25.000	25.000	25.000
stelpost voor ziektevervanging	120.000	120.000	120.000	120.000
stelpost voor uitvoering personele regelingen	22.500	22.500	22.500	22.500

algemene baten (in €)	2023	2024	2025	2026
stelpost voor onderuitputting	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
stelpost coalitie besparing organisatie	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000

Stelposten voor prijs- en loonontwikkeling

Bij de bepaling van deze twee stelposten is rekening gehouden met de in de mei-circulaire 2022 hiervoor opgenomen percentages.

Stelpost coalitie binden en boeien

Gezien de situatie op de arbeidsmarkt is van belang dat we investeren in de werving van nieuwe medewerkers en onze eigen medewerkers weten te binden en boeien. Structureel is hiervoor € 100.000 opgenomen.

Stelpost coalitie sociale en culturele activiteiten

In het coalitieakkoord is een structurele bijdrage opgenomen van € 25.000 voor sociale en culturele activiteiten. De verdere invulling moet nog nader worden uitgewerkt.

Stelpost voor ziektevervangings

Deze algemene last is voor de opvang van langdurige ziekte van vaste medewerkers. Door inhuur van personeel wordt stagnatie in de bedrijfsvoering vermeden. Indien de stelpost gedurende het begrotingsjaar deels onbenut blijft wordt het restantbudget ten gunste van de exploitatie gebracht in de maandrapportage over oktober.

Stelpost voor uitvoering personele regelingen

Deze stelpost is bedoeld voor de kosten die voortkomen uit personele regelingen voor medewerkers (CAO en lokale arbeidsvoorwaardenregelingen), zoals gevolgen van functiewaardering of beoordeling, uitbetaling (incidentele) overuren, uitbetaling bovenwettelijk verlof, hogere inschaling voor nieuwe en ervaren medewerkers.

Stelpost voor onderuitputting

Deze stelpost is bedoeld om onderuitputting van begrote uitgaven gedurende een begrotingsjaar te neutraliseren. Uiterlijk bij de maandrapportage over oktober, wordt deze stelpost op nihil gebracht.

Stelpost coalitie besparing organisatie

In het coalitieakkoord 2022-2026 is een structurele besparing op de organisatie opgenomen van € 70.000. De concrete realisatie van de bezuiniging wordt nog nader gezien.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds bedraagt circa 65% van onze jaarlijkse baten en vormen daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. De inkomsten uit het gemeentefonds stellen de gemeente in staat om bij eenzelfde belastingdruk als andere gemeenten een gelijkwaardig voorzieningenniveau aan te bieden. Daarvoor verevent de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor verschillen in: belastingcapaciteit OZB, demografie, sociaal economische structuur en fysieke structuur. Het geld wordt verdeeld met maatstaven als het aantal: inwoners, jeugdigen, bijstandsontvangers, huishoudens en het aantal huishoudens met een laag inkomen en de omgevingsadressendichtheid. De hoogte van het gemeentefonds hangt samen met de uitgaven van het Rijk en fluctueert daardoor soms sterk. Dit wordt het accres genoemd. Het Rijk informeert gemeenten door middel van circulaire. Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaire. In mei, september en december. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. Doordat het Kabinet Rutte IV haar plannen alleen t/m 2025 heeft doorgerekend, vallen de geraamde rijksuitgaven per 2026 (ver) terug. Het gevolg hiervan is dat ook de uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026 fors lager is. Daarnaast houdt het Rijk rekening met de nog te realiseren besparingen die uit de hervormingsagenda Jeugdzorg voortvloeien. Hierdoor wordt binnen gemeenten 2026 bestempeld als ravijnjaar. Per 2023 is de uitkering herverdeeld. Het aantal maatstaven is verminderd en het (gedecentraliseerde) sociaal domein is geïntegreerd in de maatstaven. Voor Heumen betekent deze herverdeling een nadeel. Dit nadeel was reeds voorzien en zat al verwerkt in de begroting 2022.

Onderstaande ramingen van de algemene uitkering 2022-2025 zijn gebaseerd op de verschenen meicirculaire 2022 en de richtlijnen van de provincie hoe om te gaan met de (extra) jeugdzorgmiddelen.

Omschrijving / Jaar	2023	2024	2025	2026
Inkomensmaatstaven	-2.662.558	-2.691.258	-2.719.080	-2.748.132
Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is	21.160.584	20.588.858	20.703.086	20.799.964
Uitkeringsfactor (uf)	1,285	1,356	1,419	1,345
Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is * uf	27.191.350	27.918.492	29.377.679	27.975.952
Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is	624.713	500.446	334.756	334.756
Integratie- en decentralisatieuitk. waarop de uitkeringsfactor n.v.t. is	252.749	252.749	248.749	248.749
3 D's in het sociaal domein	1.296.131	1.127.032	1.134.621	1.144.325
Totaal algemene uitkering	26.702.385	27.107.461	28.376.725	26.955.650
Stelpost Afrekening ruimte onder BCF plafond*	110.000	110.000	110.000	110.000
Stelpost (extra) rijksmiddelen Jeugdzorg**	-	768.630	460.570	222.994
Totaal opgenomen Algemene uitkering	26.812.385	27.986.091	28.947.296	27.288.644

* - In verband met de BCF-afrekening 2021 is een structurele raming van € 110.000 opgenomen i.v.m. de ruimte onder het btw-compensatiefonds. Dit is een aanname, die door de Prov. toezichthouder wordt geaccepteerd.

** - Het Rijk heeft de extra jeugdzorgmiddelen slechts incidenteel voor 2023 beschikbaar gesteld. De provincie heeft, als financieel toezichthouder, richtlijnen opgesteld hoe gemeenten hier meerjarig mee om mogen gaan. Wij hanteren bij de meerjarenraming deze richtlijn van de provincie.

Treasury

Naast een jaarlijks renteresultaat is er dividend uit aandelen vanuit de vennootschappen BNG, Vitens en DAR. Vanuit de MARN ontvangen we een uitkering omdat deze gemeenschappelijke regeling aandelen van de ARN in bezit heeft.

dividend BNG

De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank die voor een belangrijk deel de financiering in het publiek domein verzorgt. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De bank levert zo een bijdrage aan de publieke taak. Wij hebben 151.515 aandelen BNG met een nominale waarde van € 2,50 in bezit. Na afloop van een boekjaar wordt in het daarop volgende voorjaar door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het uit te keren dividend vastgesteld. Voor de begrotingsjaren 2023-2026 rekenen wij op een jaarlijkse dividendopbrengst van € 315.000, oftewel een uitkering van € 2,08 per aandeel.

dividend Vitens

Vitens wil als publieke onderneming een bijdrage leveren aan het verlagen van maatschappelijke kosten. De unieke positie van drinkwaterbedrijf met een natuurlijke monopoliepositie brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om het geld van klanten en publieke aandeelhouders op een verantwoorde wijze te besteden.

Wij bezitten 16.023 aandelen Vitens met een nominale waarde van € 0,10. Na afloop van een boekjaar wordt in het daarop volgende voorjaar door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het uit te keren dividend vastgesteld. Voor de begrotingsjaren 2023-2026 rekenen wij op een jaarlijkse dividendopbrengst van € 16.000. Dit komt overeen met een bedrag van € 1,00 per aandeel.

dividend DAR

In programma 2 komt DAR uitgebreid aan bod. Omdat Heumen aandelen heeft in deze naamloze vennootschap, is er een connectie met het taakveld treasury. Wij bezitten nu in totaal 4.583 aandelen DAR met een nominale waarde van € 320.879. Voor de begrotingsjaren 2023-2026 rekenen wij op een jaarlijkse dividendopbrengst van € 25.000.

uitkering MARN

Omdat de MARN 37,5% van de aandelen van de afvalcentrale in Weurt bezit, ontvangen wij jaarlijks een uitkering. Nu de MARN de gronden heeft verkocht aan de ARN, zijn wij verzekerd van een jaarlijkse uitkering van € 20.000.

Verbonden partijen

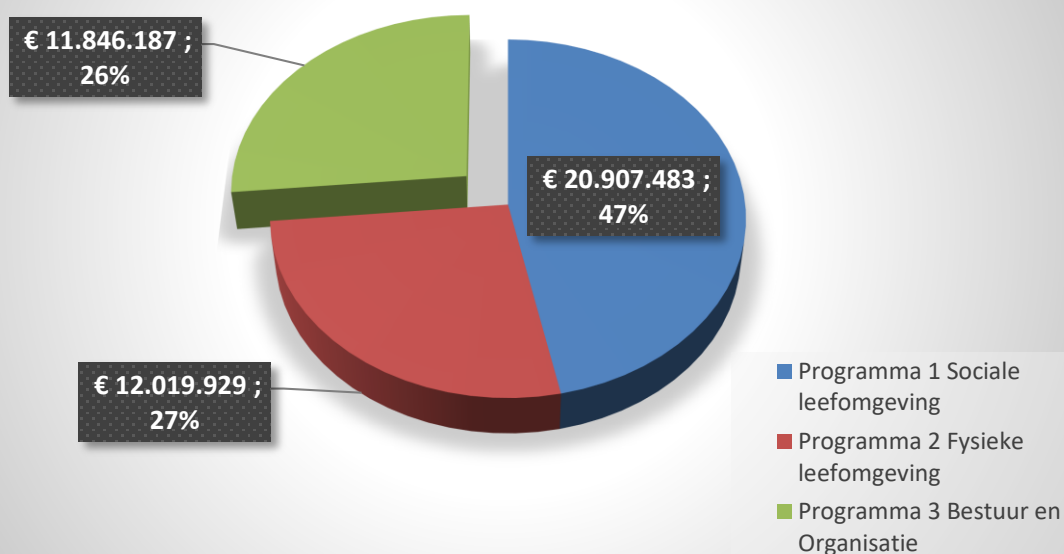
Voor de realisatie van de doelstellingen van dit raadsprogramma hebben wij samenwerkingsrelaties met de Groene Metropoolregio, Euregio, Munitax, Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens. Voor een nadere toelichting over deze verbonden partijen wordt verwezen naar de 'Paragraaf verbonden partijen'.

verbonden partij	rechtsvorm	programma
GMRAN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Bestuur en organisatie
Euregio	openbaar lichaam	Bestuur en organisatie
Munitax	gemeenschappelijke regeling	Bestuur en organisatie
BNG	<i>vennootschap</i>	Bestuur en organisatie
Vitens	<i>vennootschap</i>	Bestuur en organisatie

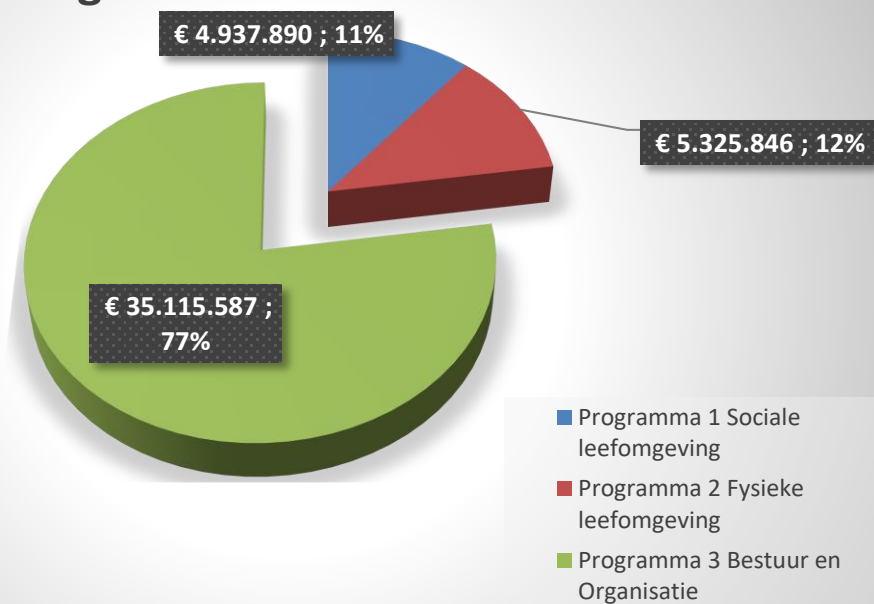
WAT MAG HET KOSTEN/WAT GAAT HET OPBRENGEN?

Exploitatie	Rekening	Begroting				
	2021 (€)	2022 (€)	2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Lasten	-10.715.379	-10.959.416	-11.846.187	-12.693.825	-13.170.833	-13.828.477
Baten	32.519.505	34.363.328	35.115.587	36.510.321	37.298.243	35.790.330
Saldo	21.804.127	23.403.911	23.269.400	23.816.497	24.127.410	21.961.853

Lasten Programma

Baten Programma

Programma 3 Bestuur en organisatie				
Objectnr.	Product en taakveld	Begroting 2023		
		Lasten (€)	Baten (€)	Saldo (€)
T0010	Bestuur	-2.357.962	0	-2.357.962
T0040	Overhead	-4.756.300	103.256	-4.653.044
T0050	Treasury	-2.392.502	2.756.983	364.481
T0061	OZB woningen	-146.890	3.567.017	3.420.127
T0062	OZB niet woningen	-123.360	1.353.483	1.230.123
T0064	Belastingen overig	-25.630	160.903	135.273
T0070	Alg.uitk. en overige uitk.gemeentefonds	31.643	26.702.385	26.734.028
T0080	Overige baten en lasten	-2.073.625	470.000	-1.603.625
T0090	Vennootschapsbelasting (VpB)	-1.560	1.560	0
T0100	Mutaties reserves	0	0	0
T0110	Result. rekening van baten en lasten	0	0	0
Totaal	P03	-11.846.187	35.115.587	23.269.400

In de volgende tabel vindt u een overzicht van het voor dit programma geraamde nieuw beleid en voorgestelde besparingen (reeds meegenomen in kadernota). In de tabel zijn de bedragen per begrotingsjaar opgenomen.

Nieuw beleid	Bedrag	Raming			
		2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Programmabegroting 2023-2026 (Kaderbrief)					
Implementatie Wet Open Overheid (incidenteel)		25.000	25.000	25.000	
Implementatie Wet open Overheid (structureel)		25.000	25.000	25.000	25.000
Wet politie Gegevens(structureel)		3.000	3.000	3.000	3.000
Wet Politie Gegevens(incidenteel)				7.000	
CAO gemeenten 2023 e.v.		PM	PM	PM	PM
Eenmalige licentiekorting software		8.000			
Bijdrage MGR-IRVN		43.442	46.491	52.000	52.000
Bijdrage VRGZ		2.270	22.964	22.964	22.964
Staat vaste activa (kapitaallasten)		-68.694	-21.138	-19.725	-34.136
Programmabegroting 2023-2026 (Coalitieakkoord)					
Extra inzetten op het "Binden en snoeien"(stelpost)		100.000	100.000	100.000	100.000
Besparing organisatie(stelpost)		-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Bijdrage sociale en culturele activiteiten(stelpost)		25.000	25.000	25.000	25.000
Extra formatie Handhaving		50.000	50.000	50.000	50.000

In de volgende tabel vindt u een overzicht van de voor dit programma geraamde investeringen. In de tabel zijn de investeringsbedragen opgenomen.

Meerjaren investeringsplan	Investerings bedrag	Toelichting	Raming			
			2023 (€)	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)
Electrische scooter*			2.550			
Investerings informatiebeleidsplan*			2.500			
Aanpassingen gemeentehuis*			500.000			
Investerings meubilair**			25.000	30.000	10.000	10.000

* Kapitaallasten zijn via de staat vaste activa verwerkt in de exploitatie uitkomsten

** Kapitaallasten (afschrijving 10 jaar) van investering zijn nog niet meegenomen in de begroting 2023-2026

In de volgende tabel vindt U een overzicht van de reserves en voorzieningen die betrekking hebben op dit programma.

Reserves	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
schommelfonds rekenkamercommissie	0			0
	0	0	0	0

Voorzieningen	Stand per 1-1-2023 (€)	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023 (€)
Gemeentehuis	763.058	62.865	171.741	654.182
Eigen risico pensioenen oud-wethouders	1.941.426	0	87.317	1.854.109
Personele regelingen	82.789	5.000	0	87.789
Voorziening dubieuze vorderingen	146.934	15.000	15.000	146.934
Wachtgeldverplichting voorm. personeel	205.000		125.000	80.000
	3.139.207	82.865	399.058	2.823.014

Voor een nadere toelichting van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans

Recapitulatie cijfers programma 1 t/m 3

Programma		Saldo begroting 2023	Saldo begroting 2024	Saldo begroting 2025	Saldo begroting 2026
P01	Programma 1 Sociale leefomgeving	-15.969.592	-15.880.929	-15.425.578	-15.207.607
P02	Programma 2 Fysieke leefomgeving	-6.694.083	-6.729.216	-6.579.340	-6.604.340
P03	Programma 3 Bestuur en organisatie	23.269.400	23.816.497	24.127.410	21.961.853
Explotatieresultaat		605.724	1.206.352	2.122.492	149.906

Paragrafen

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer

ALGEMEEN

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een wettelijk verplichte (BBV) paragraaf. De paragraaf geeft inzicht in het weerstandsvermogen door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de, o.b.v. de geïnventariseerde risico's berekende, benodigde weerstandscapaciteit. Per 2016 behoren ook een vijftal kengetallen tot de verplichte onderdelen van deze paragraaf. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaarheid van de gemeente.

WEERSTANDSVERMOGEN EN WEERSTANDSCAPACITEIT

Het verwachte weerstandsvermogen bedraagt op balansdatum;

Weerstandsvermogen	Prognose 2023	
	1-jan	31-dec
Exclusief stille reserves	2,12	2,26
Inclusief stille reserves	4,40	4,53

Het weerstandsvermogen wordt weergegeven in een kengetal, namelijk de verhouding tussen de (direct) beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de direct beschikbare weerstandscapaciteit worden de middelen en mogelijkheden bedoeld waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. In onderstaande tabel is de beschikbare weerstandscapaciteit weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Prognose 2023	
	1-jan	31-dec
Algemene reserve per 31 december 2021	€ 8.585.239	
Verwacht resultaat 2022	€ 642.478	
Verwacht resultaat 2023		€ 605.724
Totaal	€ 9.227.717	€ 9.833.441

Benodigde weerstandscapaciteit

Onder *benodigde weerstandscapaciteit* verstaan we alle risico's waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen, die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Tot het treffen van dergelijke maatregelen behoren onder andere het instellen van voorzieningen, het afdekken van risicogebieden met verzekeringen dan wel andere risico-beperkende acties.

In september 2022 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de risico's t.b.v. de programmabegroting 2023. Er is in totaal voor € 7,8 miljoen aan risico's geïnventariseerd. De benodigde weerstandscapaciteit (kans x financiële impact) is bepaald op € 4.357.400. De gehele risico-inventarisatie kunt u terugvinden in bijlage 7.

In de onderstaande tabel is de benodigde weerstandscapaciteit weergegeven.

Benodigde weerstandscapaciteit	Prognose 2023	
	1-jan	31-dec
Reservering voor vermogensrisico's (zie tabel risico-inventarisatie)	€ 4.357.400	€ 4.357.400

Ontwikkelingen risico's

Naast de standaard risico's die de gemeente loopt en elk jaar zijn opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen, zijn er ook risico's die ontstaan door lokale, regionale en/of nationale ontwikkelingen. De belangrijkste worden hieronder kort toegelicht.

Covid-19

Met de dominante variant Omicron en de vaccinatiegraad lijkt Covid-19 onder controle. Covid-19 is genormaliseerd. Dat betekent dat het periodiek zal oplaaien, maar niet meer leiden tot de verregaande maatregelen die we de afgelopen twee jaren hebben moeten ondergaan.

Crises

De Covid-19-crisis heeft plaatsgemaakt voor een veelvoud aan andere crises. Door de inval van Rusland in Oekraïne is er een vluchtelingencrisis, asielcrisis en energiecrisis ontstaan. Daarnaast is er een klimaatcrisis, stikstofcrisis, wooncrisis en zorgcrisis. Al deze crises zorgen samen voor een hoge inflatie. Wij lopen als gemeente hier ook de nodige risico's die staan beschreven in bijlage 7.

Jeugdzorgmiddelen

Het Rijk voor 2023, evenals in 2022, extra middelen toegezegd voor de Jeugdzorg. Over de structurele oplossing moet nog worden besloten. Conform de richtlijn van de provincie hebben wij wel de middelen structureel ingeboekt.

Vitaal Centrum Malden (VCM)

De woningbouw binnen VCM zijn met name ontwikkelingen waarbij de gemeente weinig tot geen risico loopt. Maar om deze ontwikkelingen mogelijk te maken is een investering nodig in de openbare ruimte. Op dit moment wordt deze investering geschat op € 3,7 miljoen. Dit geeft de gemeente een jaarlast van circa € 260.000 aan kapitaallasten. Deze zijn (nog) niet opgenomen in de huidige begroting.

Ontwikkeling Kanaalzone

De ontwikkeling van de Kanaalzone heeft een geprognosticeerd tekort van ca. € 5,6 miljoen, waarvan € 2,1 miljoen voor rekening van de gemeente komt. Daarbij komen nog kosten voor de uitplaatsing van Juliana en benodigde infrastructurele maatregelen. Binnen het project zijn zowel kansen als risico's te benoemen, waarbij de verwerving van de betonfabriek de meest risicovolle is. Zowel het project als de verplaatsing van Juliana staan (nog) niet opgenomen in de begroting. De raad zal hier expliciet besluiten over een go of no go.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als activa onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd maar direct verkoopbaar zijn als men dat zou willen (minBZK 2003). Bij verkoop van deze bezittingen ontstaat winst die eenmalig vrij inzetbaar is dan wel via de exploitatie wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.

Voor de berekening van de weerstandscapaciteit merken we de volgende objecten aan als stille reserve:

Object	WOZ-waarde 2022 (per 01-01-2021)
Gemeentehuis, Kerkplein 6, Malden	€ 3.130.000
Gemeentelijke werkplaats, Ambachtsweg 10, Malden	€ 540.000
Parkeergarage Maldensteijn	€ 355.000
Pachtgronden*	€ 3.300.000
Natuurgronden**	€ 2.600.000

* Per 31 december 2021 beschikt de gemeente nog over 55 ha pachtgronden die niet op de balans staan. Voor de waardering van de stille reserve aan pachtgrond wordt € 60.000 per ha aangehouden.

** De gemeente bezit 204 ha bosgrond met een geschatte waarde van € 2,6 miljoen.

Conclusies m.b.t. weerstandsvermogen

Om te kunnen beoordelen in welke mate de gemeente in staat is om de risico's te dekken wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement. Hieruit blijkt dat de gemeente Heumen waarderingcijfer A scoort. Hetgeen een uitstekend weerstandsvermogen betekent.

Waarderingstabel weerstandsvermogen Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

KENGETALLEN VOOR DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE GEMEENTE HEUMEN

Met ingang van de programmabegroting 2016 is het een wettelijk vereiste (BBV) dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. De provincie beoordeelt in toenemende mate op basis van de uitkomsten van de vijf kengetallen de financiële positie van de gemeente.

De vijf kengetallen zijn:

1. **Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen**
2. **Solvabiliteitsratio**
3. **Grondexploitatie**
4. **Structurele exploitatieruimte**
5. **Belastingcapaciteit**

De uitkomsten voor de gemeente Heumen.

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de vijf kengetallen voor de gemeente Heumen weergegeven in de kolommen 1 t/m 6. Kolom 7 geeft de gemiddelden van de Gelderse gemeenten weer. In de kolommen 8 t/m 10 zijn de waarden van de kengetallen ingedeeld in 3 categorieën. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Kengetallen	1 Rek. 2021	2 Begr 2022	3 Begr. 2023	4 Begr. 2024	5 Begr 2025	6 Begr 2026		7 Geld Gem	8 Cat. A	9 Cat. B	10 Cat. C
Netto schuldquote	50 %	31%	40%	32%	25%	25%		65%	<90 %	90-130%	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32 %	18%	41%	34%	27%	27%		53%	<90 %	90-130%	>130 %
Solvabiliteitsratio	22%	35%	25%	28%	33%	34%		33%	>50 %	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	- 0,6%	1,6%	3,2%	3,4%	4,8%	0,5%		0,6%	Begr en MJR> 0%	Begr of MJR>0 %	Begr en MJR<0 %
Grondexploitatie	2,3%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		18%	<20 %	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	108%	112%	99%	99%	99%	99%		99%	<95 %	95-105%	>105 %

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

ALGEMEEN

Inleiding

De gemeente Heumen heeft een totale oppervlakte van 4.168 ha (3.971 ha land en 197 ha. water), waarvan een groot gedeelte bij de gemeente in beheer is als openbare ruimte. De openbare ruimte is onder te verdelen in wegen, riolering, verlichting, openbaar groen, gebouwen en bossen.

De kwaliteit van het beheer en onderhoud wordt door de raad bepaald (kaderstellende rol) met, per onderdeel, de vaststelling van beheersplannen binnen de daarvoor beschikbaar gestelde budgetten (budgetrecht).

Voor de navolgende kapitaalgoederen zijn beheersplannen in gebruik:

- wegen
- kunstwerken
- openbare verlichting
- riolen
- openbaar groen
- bossen
- gebouwen.

In de beheersplannen is onder meer het niveau van het onderhoud vastgesteld. De budgetten die met uitvoering van de beheersplannen zijn gemoeid zijn in de begroting geraamd en vergen een flink deel van de gemeentelijke begroting.

WEGEN

Areaalgegevens

Begin 2020 is het gehele wegenareaal opnieuw geïnspecteerd conform de landelijke wegbeheermethodiek van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond- water- en Wegenbouw en de verkeerstechniek). Waarvan een nieuwe Beheerrapportage Wegenonderhoud 2021-2025 is opgesteld.

De gemeente Heumen heeft volgens het huidige beheerbestand totaal ca. 1,104 miljoen m2 verhardingen in beheer en onderhoud. Hiervan is ca. 46% asfaltverharding, 52% is elementenverharding en 2% is betonverharding of overige verharding.

Het merendeel van de verharding, 65%, heeft een rijbaanfunctie. Daarnaast heeft 19% een voetgangersfunctie. De overige functies zijn fietspad, parkeervak en overig; 16%.

Kwaliteit van de verharding

Er is sprake van een grote hoeveelheid achterstallig onderhoud binnen de gemeente 7,2% van het gehele areaal heeft kwaliteitsniveau D, 2,5% heeft kwaliteitsniveau C(laag).

Onderhoudsplannen

Exploitatie

Vanuit de beheerrapportage Wegenonderhoud 2021-2025 is een totaalbedrag van € 555.000 per jaar nodig voor het normale jaarlijkse onderhoud van wegen.

Uit de voorziening is € 460.059 beschikbaar en het restant wordt uit de exploitatie van de wegen gedekt.

Het huidige budget per jaar is voor de komende vier jaar toereikend. We zien echter wel dat de voorziening afneemt.

Investeren

Op basis van de cyclische planning (levensduur) heeft de gemeente jaarlijks ca. € 800.000 euro nodig voor groot onderhoud cq reconstructie van de wegen. Voor nadere informatie wordt verwezen naar het voorgaande 'Wegenbeheerplan gemeente Heumen meerjarenplanning 2018 – 2027'. Volgens de beheerrapportage

Wegenonderhoud 2021-2025 en landelijke reservering is er € 1.380.686,25 per jaar nodig.

Vanaf 2020 is conform coalitieakkoord t.b.v. de bovengenoemde cyclische planning dan ook een investeringsbudget beschikbaar gesteld van € 800.000 voor de benodigde wegrenovaties. Door de werkzaamheden zoveel mogelijk integraal op te pakken, bijvoorbeeld met riolering en groen, is mogelijk ten gevolge van efficiëntie en volume een aanbestedingsvoordeel te behalen. Voor 2022 is het voornoemde investeringsbudget benut voor groot onderhoud aan de Eindsestraat, Looistraat, Vosseneindseweg, Hatertseweg, De Schoren en De Wieken. Voor de komende jaren is groot onderhoud/renovatie benodigd voor diverse wegen en straten. Indien er concrete plannen worden uitgevoerd zal de Raad hierover worden geïnformeerd.

Risico's

Het grootste risico vormt extreme/bijzondere schade aan wegen die ingrijpen vanwege veiligheid noodzakelijk maakt. Dit kan bijvoorbeeld worden veroorzaakt door bijzondere weersomstandigheden.

In het onderhoudsplan voor wegen is gekozen voor het onderhoudsniveau 'laag' dit strookt niet met de toegankelijkheidswensen en inclusieve samenleving en veiligheid. En als we onder dit niveau komen neemt de risicoaansprakelijkheid toe (conform artikel 16 van de Wegenwet). Wijzigingen in onderhoud kunnen bijvoorbeeld voorkomen als gevolg van integrale afstemming, initiatieven of winterschades.

Daarnaast is ook de huidige inflatie van 2022 nog niet in de plannen verwerkt.

KUNSTWERKEN

Areaalgegevens

De gemeente Heumen heeft 18 verschillende soorten kunstwerktypen en 293 civiele kunstwerken in beheer.

Kwaliteit van de kunstwerken

In 2016 is het gehele areaal opnieuw geïnspecteerd conform de landelijke beheermethodiek van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond- water- en Wegenbouw en de verkeerstechniek)

Uit deze inspectie blijkt dat de totale gemiddelde kwaliteit van de kunstwerken in het beheer van de gemeente een C bedraagt. De dassen- en paddentunnels hebben een D-kwaliteit en verdienen de komende jaren dus meer aandacht.

Onderhoudsplannen

Vanuit het kunstwerkenbeheerplan (2017) is voor het onderhoud op C-kwaliteit een gemiddeld bedrag van € 32.722 euro per jaar nodig gedurende 5 jaar. Dit bedrag bestaat uit kosten voor het onderhoud (over vijf jaar € 163.612, inclusief 20% VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht). Hiervoor is vanwege bezuinigingen vanaf 2021 € 18.000 budget beschikbaar gesteld waarvoor de hoogstnodige gebreken hersteld zullen worden. Indien hogere uitgaven nodig zijn zal er via de maandrapportage bij geraamd worden.

Risico's

Het grootste risico vormt instorting en extreme/bijzondere schade aan kunstwerken die ingrepen vanwege veiligheid noodzakelijk maakt.

Daarnaast is ook de huidige inflatie van 2022 nog niet in de plannen verwerkt.

OPENBARE VERLICHTING

Algemeen

De voorgaande Raad heeft op 9 juli 2015 ingestemd met de "Kaderstelling openbare verlichting 2015-2024" onder unanieme aanname van Amendement kaderstelling openbare verlichting 2015-2024.

Daarbij is ingestemd met de keuze voor variant 2: "Ombouw naar duurzame toepassing in 10 jaar".

De gemeente kiest ervoor om versneld de installatie te gaan vervangen voor energiezuinige armaturen waarmee een duurzame oplossing behaald wordt. Bij deze variant wordt tevens de opgelopen achterstand in onderhoud weggewerkt en vindt de maximale reductie van de onderhouds- en energiekosten plaats. In 10 jaar (vanaf 2016) wordt circa € 2.200.000 geïnvesteerd. met een jaarlijkse investering van circa € 220.000. Hierdoor cumuleren de jaarlijkse kosten(kapitaallasten) met € 10.000 (2021:€ 56.000 en 2022 € 66.000).

Kwaliteitsnormen

De gehanteerde kwaliteitsnormen die we binnen de kaderstelling hanteren zijn gericht op de aspecten veiligheid, duurzaamheid, materialen, beheer en onderhoud en vastgelegd in voornoemde kaderstelling.

Basisgegevens

In de gemeente hebben we circa 3.700 lichtmasten waarmee een energieverbruik van circa 816.000 KWH gemoeid was. Momenteel is het met Led verduurzaamde en gedimde aandeel in onze gemeente ca. 95%.

De energiebesparing in 2022 is 58,4% t.o.v. het peiljaar 2013.

Risico's

Door de keuze voor de variant "ombouw naar duurzame toepassing in 10 jaar" wordt uiteindelijk het gehele verouderde areaal vervangen. Hierdoor neemt het storingsrisico af en zal ook het risico dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld voor schade die voortvloeit uit het niet goed functioneren van de openbare verlichting afnemen.

OPENBAAR GROEN

Algemeen

Voor het openbaar groen binnen de bebouwde kommen hebben we een groenstructuurplan (GSP) in 2007 opgesteld. Om de gewenste inrichting uit het GSP te realiseren is een budget beschikbaar gesteld en in de loop der jaren de groenstructuur verbeterd. In 2019 is gestart met een herziening van het GSP, waarbij nieuwe ontwikkelingen in het groen en de groenstructuur opgenomen worden in de nieuwe omgevingsvisie. Na vaststelling van het koersdocument volgt een uitvoeringsprogramma groen. Belangrijke raakvlakken zijn inwonersparticipatie, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaat en gezondheid. Voor het landschap geldt de in 2014 vastgestelde strategie voor Heumen en aangrenzende gemeentes (GUP), die voor onze gemeente is uitgewerkt in een landschapsontwikkelingsplan (LOP). Dit vormt de leidraad voor ontwikkeling en beheer. In een jaarlijkse 'werkconferentie landschap' hebben we een samenwerking met vrijwilligers voor de ontwikkeling en het beheer van het Heumens landschap. Het LOP 2019-2023 is hiervoor de basis en het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en voorgelegd aan het college. In 2022 treffen we voorbereidingen voor de herziening van het LOP. Als onderdeel van het LOP is in 2021 is een biodiversiteitsplan opgesteld, waarin kansen voor meer biodiversiteit uitgewerkt zijn. Dit is opgesteld in samenwerking met gebiedsexperts. De bossen worden beheerd volgens het bosbeheerplan 2019-2028. Het beheer besteden we jaarlijks uit aan de Bosgroep, volgens een vooraf afgestemde begroting.

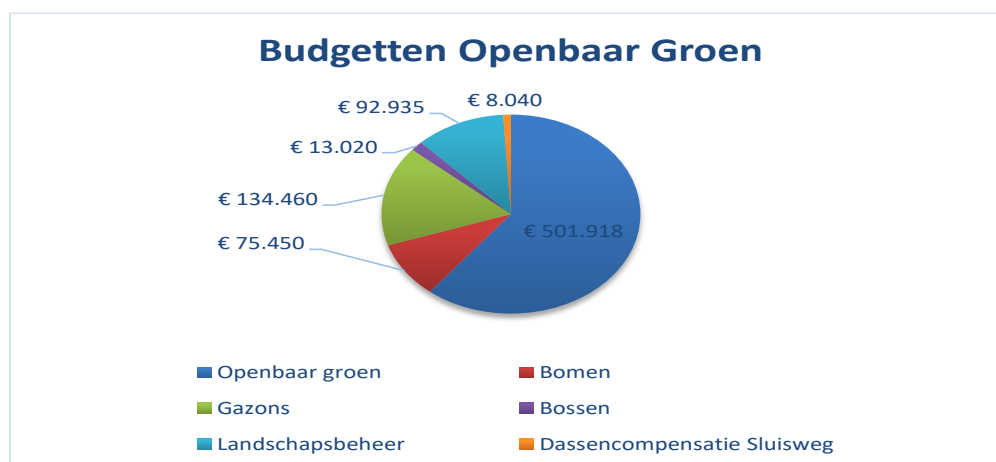
Kwaliteitsnormen

Voor het openbaar groen is er een zonering van het IBOR aangehouden, waarbij er meer budget beschikbaar is gesteld. Dit betekent een laag onderhoudsniveau voor extensieve beplantingen en een basisniveau voor het sierplantsoen, gazons en het onkruid op verhardingen. De arealen houden we bij in een beheersysteem (Geovisia), gekoppeld aan de verplichte basisregistratie grootschalige topografie (BGT). De bomen beheer we op basis van een regelmatige veiligheidsinspectie (minimaal 1x per 3 jaar). Jaarlijks vinden de nodige controles en onderhoud plaats. Het beheer is gebaseerd op een veilig en duurzaam bomenbestand. De bos- en natuurterreinen worden duurzaam in stand gehouden. Het beheer richt zich op integratie van de functies recreatie, natuur en cultuurhistorie. In de bossen vindt houtoogst plaats ten behoeve van het versterken van bovengenoemde functies. Het beheer van het landschap wordt waar mogelijk uitgevoerd met behulp van vrijwilligers met als doel het in stand houden van de huidige situatie, het oplossen van knelpunten en waarborgen veiligheid.

Basisgegevens

- Het openbaar groen: 27 ha grasperceel en 19 ha plantsoen, 11.400 bomen
- De bosgebieden: 198 ha
- De overige landschappelijk waardevolle groenelementen:
 - Ca. 7,7 ha bosplantsoen
 - Ca. 125 hoogstamfruitbomen
 - Ca. 6.350 strekkende meter hagen
 - Ca. 0,8 ha houtwallen
 - Ca. 8 ha extensief grasland
 - Enkele poelen
 - 12 dassentunnels met 14 rasters
 - Amfibievoorzieningen: 14 tunnels en 5 paddenrasters
 - Dassencompensatiegebied: 6 ha graslanden en 3400 m heggen, 40 fruitbomen

Financiën

Onderhoud

Onderhoud van het openbaar groen is vastgelegd in een tweejaarlijkse dienstverleningsovereenkomst die door de Dar wordt uitgevoerd. Ook is het vegen van goten, het weghalen van onkruid op verhardingen en het bladruimen in het werk van de Dar opgenomen. Het werk wordt zoveel mogelijk integraal uitgevoerd. Het onderhoud van de bossen wordt geheel uitbesteed op basis van een jaarlijkse beheersbegroting. Het onderhoud van landschap en bomen is grotendeels in uitvoering bij de buitendienst, met inhuur van een hoogwerker. Het knippen van heggen en de kap van bomen zijn uitbesteed vanwege machinaal werk. Daarnaast onderhouden vrijwilligers enkele natuurgebieden, met ondersteuning van ingehuurde deskundigen.

Ontwikkelingen

Het onderhoud aan beplantingen en onkruidbestrijding op verhardingen gaan we op een basisniveau onderhouden. Daarmee gaan we achterstallig onderhoud zoveel mogelijk tegen. Daar waar mogelijk zorgen we voor biodiversiteit door soortkeuze, aanplant bloembollen en ontwikkeling bloemrijke bermen. We stemmen de inrichting af op de functies van het groen voor o.a. waterberging en voorkomen hittestress. Het onderhoud aan de bomen wordt duurder doordat ze vaak te groot worden voor de omgeving, wortelopdruk geven aan verhardingen, en grote bomen met een hoogwerker gesnoeid moeten worden. Klimaatverandering (droogte en vernatting) vraagt om behoud en uitbreiding van het areaal openbaar groen, zoals ruimte voor wadi's en bomen. Dat betekent meer zorg voor oudere, grote bomen en aanplant van nieuwe bomen.

Risico's

De kwaliteit van het openbaar groen gaat achteruit door bezuinigingsmaatregelen, waardoor overhangend groen, wortelopdruk in verhardingen, en overmatige grasgroei de toegankelijkheid verminderen. Droogte leidt tot hogere kosten voor het groenbeheer door uitval van beplanting. Onkruiddruk op verhardingen neemt toe en is met de huidige middelen niet in toom te houden.

GEBOUWEN

De gemeente heeft in het kader van de uitvoering van diverse taken onderstaande gebouwen in eigendom en beheer:

- gemeentehuis;
- parkeergarage Maldensteijn;
- gemeentewerkplaats;
- windkorenmolens "Maasmolens" Nederasselt;
- windkorenmolens "Zeldenrustmolens" Overasselt;
- windkorenmolens "Joannusmolens" Heumen;
- Nederlands Hervormde Kerk Nederasselt;
- Nederlands Hervormde Kerk Overasselt;
- toren Nederlands Hervormde Kerk Heumen;

Voor de meeste objecten zijn de meerjarenonderhoudsplannen in de afgelopen jaren geactualiseerd. In de begroting worden de financiële consequenties opgenomen in de vorm van jaarlijkse dotaties en onttrekkingen.

Gemeentehuis

Voor het onderhoud van het gemeentehuis baseren wij ons op het meerjarenonderhoudsplan, geactualiseerd in juli 2020. Vanuit een technische inspectie door een hierin gespecialiseerd bedrijf is op het kwaliteitsniveau 'sober en adequaat' voor de periode 2021 tot en met 2040 een onderhoudsplanning vervaardigd. In 2023 wordt eerder uitgesteld groot onderhoud in samenhang met een verbouwing in het gemeentehuis uitgevoerd. Het gaat om schilderwerk, aanpassingen aan elektrische voorzieningen en vervanging van het beveiligings- en toegangssysteem.

bedragen in €	stand 1 januari	jaarlijkse toevoeging	groot onderhoud	stand 31 december
2023	763.058	62.865	171.741	654.182
2024	654.182	62.865	43.243	673.804
2025	673.804	62.865	33.746	702.923
2026	702.923	62.865	127.861	638.107

Parkeergarage Maldensteijn

Ook voor de parkeergarage onder het gebouw Maldensteijn is voor de periode 2021 tot en met 2040 de onderhoudsplanning geactualiseerd op het kwaliteitsniveau 'sober en adequaat'.

Naast het reguliere jaarlijkse onderhoud staan voor uitvoeringsjaar 2023 de vervanging van de overheaddeur gepland.

De voorziening voor groot onderhoud van de parkeergarage zal zich in de komende vier begrotingsjaren als volgt ontwikkelen:

bedragen in €	stand 1 januari	jaarlijkse toevoeging	groot onderhoud	stand 31 december
2023	159.904	836	11.186	149.554
2024	149.554	836	7.228	143.162
2025	143.162	836	9.718	134.280
2026	134.280	836	7.942	127.174

Gemeentewerkplaats

Algemeen

Er is in 2016 een onderhoudsplan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit meerjarenonderhoudsplan (MOP) zal tweejaarlijks worden geactualiseerd. Voor 2022 stond en staat nog een schilderbeurt gepland, vanwege corona is dit uitgesteld tot het najaar 2022. Voor calamiteiten en kleine vervangingen is een bedrag van € 1.000,- ex. BTW in de MOP opgenomen.

Financiën

Voor het jaar 2023 staat er geen onderhoud van de werf gepland; er is slechts een post opgenomen in het MOP voor calamiteiten en kleine vervangingen ten bedrage van € 1.000.

	Stand 1 januari (€)	Jaarlijkse toevoeging (€)	Onttrekking (€)	Stand 31 december (€)
2023	13.824	0	1.000	12.824
2024	12.824	0	1.000	11.824
2025	11.824	0	1.000	10.824
2026	10.824	0	1.000	9.824

Onderhoud monumentale molens en kerken

Algemeen

De gemeente heeft zes rijksmonumenten in haar bezit. Gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze drie molens en drie kerkjes.

Kwaliteitsnormen

Het onderhoud aan de kerken wordt door een gecertificeerde restauratie-aannemer uitgevoerd. Het onderhoud aan de molens wordt uitgevoerd door een gespecialiseerde molenbouwer uit de regio.

Financiën

Aan de hand van de Periodieke Instandhouding Plannen (PIP) wordt per jaar aangegeven welke onderhoudswerkzaamheden moeten worden uitgevoerd om de molens en kerkjes in een goede staat van onderhoud te houden. De onderhoudswerkzaamheden worden in overleg met de molenaars, de huurders van de kerkjes en de Monumentenwacht bepaald, hiervoor worden ook de toegekende subsidies ingezet. Voor de molens zullen er medio 2022 nieuwe onderhoudsplannen worden opgesteld

Molens	Stand 1 januari (€)	Jaarlijkse toevoeging (€)	Onderhoud (€)	Stand 31 December (€)
2023	107.846	6.000	0	113.846
2024	113.846	6.000	0	119.846
2025	119.846	6.000	0	125.846
2026	125.846	6.000	0	131.846

Kerken	Stand 1 januari (€)	Jaarlijkse toevoeging (€)	Onderhoud (€)	Stand 31 December (€)
2023	140.164	3.773	1.255	142.682
2024	142.682	3.773	866	145.589
2025	145.589	3.773	1.280	148.082
2026	148.082	3.773	900	150.955

RIOLERING

Algemeen

Voor het product riolering (P72000) is het beleid vastgelegd in het Beleidsplan Water en Riolering 2023-2027 dat samen met de gemeenten Beuningen, Druten, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen is opgesteld.

Met dit Beleidsplan willen we een duurzame toekomstgerichte en klimaatbestendige inrichting van het watersysteem in de openbare ruimte behouden én realiseren. Het geeft invulling aan de zorgplicht voor (stedelijk) afvalwater, hemelwater en grondwater, alsmede een doelmatig en duurzaam beheer van de gemeentelijke riool- en watervoorzieningen en oppervlaktewater. Naast de gevolgen van klimaatverandering is er ook aandacht voor ontwikkelingen op het gebied van wetgeving (Omgevingswet) en de verandering van normatief beleid naar een meer effectgerichte benadering.

Kwaliteitsnormen

In het Beleidsplan Water en Riolering 2023-2027 zijn de doelstellingen en kwaliteitsnormen vastgelegd waaraan de waterhuishouding, het complete rioolstelsel, de IBA's, de watergangen, de retenties/wadi's moeten voldoen. De relatie tussen onderhoud, doelstelling en kwaliteit zal in de komende periode verbeterd moeten worden om te voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. Investerings om dit te verbeteren zijn daarvoor noodzakelijk.

Basisgegevens

Rioolvoorziening	omvang
Totale lengte vrijverval riolering excl aansluitleidingen	116 km
Lengte vrijverval gemengde rioolleiding	71 km
Lengte vrijverval vuilwaterrioolleiding	18 km
Lengte vrijverval hemelwaterrioolleiding (inclusief infiltratieriolen en overkluizingen)	26 km
Lengte gemeentelijke drainage	1 km
Aantal berg(bezink)voorzieningen	3
Aantal externe overstortputten in het gemengd stelsel	9
Aantal hemelwateruitlaten en hemelwater overstorten	9
Aantal gemalen in het vrijverval stelsel in beheer bij de gemeente	19
Aantal pompunits drukriool	245
Aantal kolken	6936
Lengte persleidingen	58 km
Aantal IBA's in eigendom van de gemeente	2

Financiën

Het product is 100% kostendekkend door de inkomsten via de baten rioolheffing.

De inkomsten voor het product worden gebruikt voor direct onderhoud.

Inkomsten riolrecht 2023: € 1.314.804.

Uitgaven post riolering: € 1.117.157 incl. de toegerekende BTW.

Een deel van product riolering wordt uitgegeven onder post Reinigen openbare ruimte, het straatgoten vegen en bladruimen (€ 141.642). Ook wordt het onderhoud van watergangen(P57004), € 56.005 bekostigd uit de inkomsten rioolheffing.

Onderhoud

Onderhoud bestaat uit preventief en periodiek onderhoud en het oplossen van storingen.

Het planmatig uitvoeren van inspectie en onderhoud van het vrije verval riool in de kernen wordt in een cyclus van 8 jaar tot 10 jaar uitgevoerd en dat wordt verder voortgezet in 2023. Inspectie geeft inzicht in de kwaliteit en voorkomt ongeplande storingen of wegverzakkingen. Daarnaast kan tijdig onderhoud de levensduur verlengen en richting geven aan keuzes voor een integrale benadering van een renovatie of onderhoud van de openbare ruimte.

Om vervuiling van het stelsel tegen te gaan reinigen we jaarlijks een achtste deel van het vrije verval riool, vegen we de straatgoten en reinigen we de straatkolken (regenwaterputten).

Onderhoud aan pompen en gemalen bestaat uit reactief- en proactief onderhoud. We doen dit om storingen te voorkomen, de installaties in een goede en veilige conditie te houden en de levensduur van de installaties te verlengen.

Met een professionele partij is een onderhoudscontract afgesloten die storingen aan pompen en gemalen oplost. De omvang van optredende storingen aan huisaansluitingen en kolken in het vrije verval riool in de kernen, worden door de eigen dienst inzichtelijk gemaakt en in veel gevallen door een aannemer verholpen.

Ontwikkelingen

Masterplan riolering en stedelijk water gemeente Heumen

In het Masterplan is het watersysteem in Malden, Heumen, Overasselt en Nederasselt gemodelleerd en is aan de hand van een aantal statistische en dynamische regenbuien nagegaan waar kwetsbaarheden zijn voor wateroverlast. Het Masterplan is een onderlegger met feitelijke informatie die dient als onderlegger voor de uitvoering van maatregelen in het Beleidsplan Water en Riolering 2023-2027.

Uit de analyse van het Masterplan blijkt dat vooral de kernen Malden en Overasselt erg gevoelig zijn voor extreme neerslag. Malden is sterk versteend en ligt tegen de stuwwal waardoor deze kern extra gevoelig is voor afstromend water. De laaggelegen delen van Overasselt, zoals de Molenkuil, zijn gevoelig omdat hemelwater moeilijk weg kan door de kleiige ondergrond de hoge grondwaterstand. In het Masterplan riolering en stedelijk afvalwater zijn oplossingsrichtingen uitgewerkt voor de korte en lange termijn. Voor de korte termijn zijn de oplossingsrichtingen uitgewerkt in fysieke verbetermaatregelen die zijn opgenomen in het Beleidsplan Water en Riolering 2023-2027.

Stimuleren inwoners voor nemen klimaatregelen

Omdat circa de helft van het verhard oppervlak in de dorpskernen particulier eigendom is, zetten de komende jaren in op het stimuleren van inwoners om hemelwater van de eigen woning af te koppelen en tuinen te vergroenen. Dit kan een subsidie zijn, maar ook een actie 'tegeltwippen' of het gratis verstrekken van een tuinadvies (groen en klimaatadaptief).

Regionale samenwerking Afvalwaterketen

Wij werken op specifieke onderdelen samen met de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Groesbeek, Nijmegen, Wijchen en het waterschap. Hiervoor is in februari 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend. De bedoeling is het nieuwe gemeentelijk water en rioleringsplan samen met de regiogemeenten op te stellen.

WATERHUISHOUDING

Algemeen

Voor het product waterhuishouding (P570.04) wordt gewerkt aan uitvoeringsplannen cq. uitvoeringsbeleid.

Het betreft hier hoofdzakelijk beheer en onderhoud van watergangen, retenties en duikers.

De gemeente volgt de wettelijke eisen van het waterschap inzake de keur en legger van het waterschap waarin onder andere het onderhoud van B-watergangen is omschreven.

Kwaliteitsnormen

Voor deze post zijn gedeeltelijk wettelijke kwaliteitsnormen vastgesteld.

Het onderhoud van de B-watergangen bestaat uit het jaarlijks één keer maaien en het periodiek (eens per 20 jaar) uitbaggeren en wordt door het waterschap gecontroleerd. Een deel van de C-watergangen wordt gelijktijdig gemaaid. Het betreft watervoerende C-watergangen en C-watergangen rond de kernen en dienen als extra waterberging bij extreme regenval. Het is bekend om welke watergangen het gaat en de gegevens zijn verwerkt in het beheerprogramma. C-watergangen hoeven niet periodiek te worden uitgebaggerd maar mogen niet verlanden.

Basisgegevens

We hebben het over ca. 11 km B-watergangen, 27 km C-watergangen en ca. 150 duikers.

Financiën

Het gehele budget is door de vaststelling van het vGRP onderdeel geworden van de post riolering.

Onderhoud

Alleen de B-watergangen die wij moeten onderhouden vanuit de keur en legger eis van het waterschap worden 1x per jaar gemaaid. Een deel van de C-watergangen, circa 50% gaat hier in mee en het onderhoud van de overige C-watergangen wordt uitgevoerd waar zich problemen voordoen. Plaatselijk zijn kleine aanpassingen soms nodig zoals het verwijderen van struiken in sloten of het corrigeren van sloottaluds.

Ontwikkelingen

In 2022 moet een deel van de A-watergangen in de gemeente worden gebaggerd. En in 2023 moeten de B-watergangen in dat zelfde gebied (indien nodig) door de gemeente zelf worden gebaggerd. Het waterschap bepaalt welke watergangen worden gebaggerd en in welke frequentie (circa om de 20 jaar). Ook heeft de gemeente soms ontvangstplicht van bagger afkomstig uit aanliggende A-watergangen

Paragraaf financiering

ALGEMEEN

We streven naar een optimale financiering van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven (op korte en lange termijn). Om de treasury-functie goed uit te voeren kijken we naar de meerjarige liquiditeits-ontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland.

De treasury-functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), de Wet HOF (Wet Houdbare Overheids Financiën) en de verordening Treasurystatuut.

Het verstrekken van leningen is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak en mag niet gericht zijn op het genereren van inkomsten door het aangaan van overmatige risico's. Om de financieringsrisico's te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: **renterisiconorm** en de **kasgeldlimiet**. Dit zijn de indicatoren voor het treasury-beleid.

Deze financieringsparagraaf gaat nader in op de relevante informatiebronnen voor de treasuryfunctie, de rentevisie, het risicobeheer en de financieringspositie.

FINANCIERINGSPOSITIE

Voor we ingaan op de voorgeschreven onderwerpen in deze paragraaf, schetsen we op basis van de huidige inzichten een beeld van de financieringspositie van de gemeente, in relatie met de liquiditeitenprognose.

Daarbij maken we onderscheid in de behoefte aan financieringsmiddelen voor de korte en de lange termijn.

Financieringsmiddelen voor de korte termijn worden ingezet voor dekking van de exploitatielasten en middelen voor de lange termijn voor de dekking van kapitaaluitgaven, investeringen en de grondexploitatie.

Financieringsbehoefte

Voor het bepalen van het financieringsoverschot c.q. -tekort, worden de in onderstaande tabel opgenomen onderdelen tegen elkaar afgezet (x € 1.000):

Omschrijving	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026
Saldo per 1 juli 2022	8.599	5.790	1.482	-1.276	1.969
Te financieren investeringen	-3.607	-5.277	-6.251	-2.563	-3.204
Baten grondexploitatie	0	100	1.783	2.000	1.462
Te corrigeren exploitatie	798	869	1.710	3.808	1.657
Prognose saldo ultimo jaar	5.790	1.482	-1.276	1.969	1.884
	<i>tegoed</i>	<i>tegoed</i>	<i>tekort</i>	<i>tegoed</i>	<i>tegoed</i>

Deze liquiditeitenplanning laat zien dat er vooralsnog geen sprake is van een financieringstekort. De voorgenomen ontwikkeling van de grondexploitaties op de locatie kanaalzone en op de locatie Zilverberg zullen deze liquiditeitenplanning in belangrijke mate kunnen gaan beïnvloeden. De treasuryfunctie van de gemeente monitort periodiek het verloop van de liquiditeiten. Afhankelijk van dit verloop zal indien nodig een vaste geldlening worden aangetrokken.

Overigens kan voor het financieringstekort gebruik gemaakt worden van de kredietfaciliteiten bij de Bank Nederlandse Gemeenten, waar een maximaal krediet in rekening-courant kan worden opgenomen van € 1 miljoen (zie onderdeel risicobeheer). Verder kan voor de korte termijn kasgeldfinanciering worden aangetrokken tot de toegestane kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal).

ontwikkeling leningenportefeuille

Leningen O/G

De huidige leningenportefeuille o/g (opgenomen gelden) van de gemeente Heumen heeft een gemiddelde looptijd van 14,5 jaar en kent een gemiddelde rentevoet van 1,88%. Dit betreft het rentepercentage dat gemiddeld genomen moet worden betaald over het restant van de uitstaande opgenomen geldleningen. Per 1 januari 2023 is de leningenportefeuille o/g € 24,6 miljoen groot. Hiervan is afgerond € 5,8 miljoen aan Oosterpoort Wooncombinatie uitgeleend in het kader van huisvesting onderwijs (Brede School Malden).

Specificatie vaste geldleningen o/g	Jaar laatste aflossing	Rentevoet	Weging in portefeuille	Stand per 1 jan. 2023
BNG nr. 40.0099941	2026	4,26%	4,2%	800.000
NWB nr. 1-23583	2027	4,41%	5,3%	1.000.000
NWB nr. 1-27191	2031	3,87%	18,1%	3.400.000
BNG nr. 40.112721	2044	0,97%	37,4%	7.040.000
BNG nr. 40.112720	2034	0,62%	8,5%	1.600.000
BNG nr. 40.115574	2047	1,445%	26,5%	5.000.000
Subtotaal vaste geldleningen			100,0%	18.840.000
NWB nr. 1-26377 t.b.v. Brede School	2049	3,935%		5.805.000
Totaal-generaal -				24.645.000

De bovenvermelde leningen kennen geen tussentijdse renteaanpassingen en vervroegde of gedeeltelijke aflossing is niet toegestaan.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Voor het reguliere betalingsverkeer maakt de gemeente hoofdzakelijk gebruik van de diensten van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Daarvoor is een overeenkomst van financiële dienstverlening afgesloten, die per 1 januari 2019 voor het laatst is geactualiseerd. De financieringsovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd.

RENTEVISIE

Zoals in het treasury statuut staat vermeld, dient de gemeente Heumen een rentevisie te hebben opgesteld. Daarbij baseert de gemeente Heumen haar renteverwachting op de (rente)visies van ten minste 3 gezaghebbende instanties voor de geld- en kapitaalmarkt. We benadrukken dat deze visie een momentopname is. We geven een richting aan. Het exacte verloop van de rente blijft moeilijk voorspelbaar.

Mondiale ontwikkelingen kunnen van grote invloed zijn, zoals het beleid van de ECB en het rentebeleid van de Verenigde Staten.

Omschrijving	Actueel ten tijde van opstelling begroting (aug. 2022)	Gemiddelde verwachting grootbanken rentestand over 1 jaar	Toe-afname basis punten
Korte rente (3-maands Euribor)	0,5%	0,8%	0
Lange rente (10-jaars IRS; Interest Rate Swap)	2,5%	3,0%	0

Er is naar verwachting een relatief klein verschil tussen de korte en de lange rente.

Rentebaten en –lasten (renteresultaat):

In maart 2016 is, ter vergroting van de transparantie van het begrotings- en verantwoordingsproces het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV in werking getreden. Uitsluitend de rente voor de korte – en lange financiering wordt als rentelast c.q. baat geraamd in de begroting.

Uitzondering hierop betreft de rente die wordt toegerekend aan de bestaande grondexploitatie en de rente voor de investeringen voor de rioleringen en de afvalinzameling. In het kader van de bepaling van de hoogte van de tarieven wordt de rente hiervan nog fictief bepaald. Het gevolg hiervan is dat de volgende rentebaten en – lasten in de programmabegroting 2023 zijn verantwoord:

Baten	Bedrag (€)	Lasten	Bedrag (€)
Rente grondexploitatie (C)	32.529	Rente langlopende leningen (A)	-563.264
Rente staat van activa rioleringen	149.823	Rente en kosten betalingsverkeer (A)	-12.840
Rentebaten van activa inzameling	5.243	Rente grondexploitatie(C)	-0
Rentebaten verstrekte geldleningen	298.280		
Rentetoerekening via omslag (E)	90.229		
Totaal	576.104	Totaal	-576.104
		Renteresultaat	0
Schema Rentetoerekening Begroting 2023		€	€
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		-576.104
B	De externe rentebaten		+298.280
	Saldo rentelasten en rentebaten		-277.824
C	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	32.529	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffend taakveld moet worden		
	▪ Riolering	149.823	
	▪ Glas- papiercontainers	5.243	
			187.595
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		90.229
D1	Rente over eigen vermogen		0
D2	Rente over voorzieningen		0
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		90.229
E	Aan taakvelden toe te rekenen rente via renteomslag		90.229
F	Positief renteresultaat op het taakveld treasury		0

RISICOBEBEHEER nog doen

De rentevisie van de gemeente Heumen wordt voornamelijk ingegeven door de kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Renterisico financiering kort

Met de kasgeldlimiet is in de wet FIDO een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Onder de kortlopende middelen ofwel netto vlottende schuld wordt verstaan het saldo van de opgenomen geldleningen met een looptijd korter dan een jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Indien hierbij de kasgeldlimiet bij herhaling wordt overschreden dient er geconsolideerd te worden ofwel moet een deel van de kortlopende middelen worden omgezet in een langlopende financiering. Het uitgangspunt is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan de korte financiering (< 1 jaar). Voor 2023 bedraagt het begrotingstotaal van de gemeente Heumen € 44.773.599.

De kasgeldlimiet blijkt uit onderstaande opstelling:

Kasgeldlimiet in 2023	2023
Omvang begroting per 1 januari 2023 (=grondslag)	€ 44.773.599
Toegepaste kasgeldlimiet	
• in procenten van de grondslag)	8,5%
• in bedrag	€ 3.805.756

De gemeente Heumen streeft ernaar om, binnen de kasgeldlimiet, een deel van de financieringsbehoefte te dekken door zoveel mogelijk gebruik te maken van de ruimte binnen het verstrekte rekening-courant krediet, groot € 1 miljoen van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten. Bij bepaling van onze financieringsbehoefte zullen allereerst, afhankelijk van de rentevoet, de mogelijkheden van de geldmarkt (rekening-courant krediet en daggeldleningen) worden benut, alvorens er een beroep op de kapitaalmarkt wordt gedaan.

Renterisico financiering lang

De begrenzing van de renterisico's op de gemeentelijke langlopende geldleningenportefeuille (zowel opgenomen als uitgezet) vindt plaats door het vaststellen van een renterisiconorm. Van een renterisico is sprake indien er onzekerheid bestaat over toekomstige renteniveaus. Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet is afgedekt
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Daarmee wordt voorkomen dat een (groot) deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten. Het maximaliseren van het jaarlijks aan te trekken vreemd vermogen (langlopende leningen) beperkt het renterisico op de lange termijn. In feite is de renterisiconorm een kengetal waarmee wordt aangegeven hoeveel risico de gemeente loopt bij renteschommelingen op lange termijnleningen.

Het percentage is door de minister vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag vastgesteld van € 2,5 miljoen. Het begrotingstotaal wordt berekend als zijnde de totale geautoriseerde lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves.

Conform voorschrift van de geactualiseerde wet FiDO wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het komende begrotingsjaar.

Renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
1 Begrotingstotaal (€)	44.773.599	45.221.916	45.135.532	45.641.889
2 Het vastgestelde percentage (%)	20%	20%	20%	20%
3 Renterisiconorm (€)	8.955.000	9.044.000	9.027.000	9.128.000
Toetsing renterisico Heumen aan norm				
4 Renteherziening (%)	0	0	0	0
5 Aflossingen (€)	1.668.333	1.668.333	1.668.333	1.668.333
6 Renterisico op vaste schuld o/g [4+5] (€)	1.668.333	1.668.333	1.668.333	1.668.333
Ruimte (+) onder renterisiconorm [3-6] (€)	7.286.667	7.375.667	7.358.667	7.459.667

De bovenstaande tabel toont het ingeschatte renterisico en de toetsing met de renterisiconorm voor de periode 2023 tot en met 2026. Hieruit komt naar voren dat het renterisico op het begrotingstotaal 2023 ruim onder de toegepaste norm blijft.

Kredietrisico

Naast bovenvermeld renterisico wordt door onze gemeente ook kredietrisico gelopen op de door ons uitgeleende gelden en de door ons aan plaatselijke verenigingen en instellingen gegarandeerde geldleningen.

In het Treasurystatuut is aangegeven dat de gemeente uit hoofde van de treasuryfunctie alleen nog geld mag uitleenen aan Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een solvabiliteitsratio van 0% (solvabiliteitsvrije status).

Gewaarborgde geldleningen

Bij deze geldleningen staat de gemeente borg voor leningen die door natuurlijke- en rechtspersonen zijn aangetrokken. Het risico voor de gemeente is dat deze instellingen hun verplichtingen tegenover de geldverstrekker niet nakomen. Voor de leningen aan de woningbouwcorporaties is een overeenkomst gesloten met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Alleen als het waarborgfonds niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, kan de gemeente worden aangesproken voor betaling van rente en hoofdsom.

Geldnemer	Restant lening per 1 jan. 2022 (€)	Borgstelling per 1 jan. 2022 (€)
Tertiaire achtervang Oosterpoort Wooncombinatie	33.584.235	8.396.059
Woninghypotheken 50% (banken, verz.mij en pensioenfds)	381.468	190.734
Totaal	33.965.703	8.586.793

Heumen heeft in 1995 het verstrekken van gemeentegarantie (Nationale Hypotheekgarantie) aan particulieren ondergebracht bij de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WSW) en hierbij een achtervangpositie ingenomen. Dit betekent dat wanneer niet aan de hypotheaire verplichtingen door de geldnemer wordt voldaan, de gemeente uiteindelijk aangesproken zou kunnen worden. Dit is in feite een theoretische kans, aangezien eerst het vermogen van de geldnemer (incl. woning) en het WSW wordt aangesproken.

Schatkistbankieren

Per 1 januari 2014 is het verplicht Schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt concreet in dat tegoeden van alle overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Het principe is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak. Volgens het ministerie is dit bevorderlijk voor de doelmatigheid van de bestedingen.

Wel is er een zogenaamde doelmatigheidsdrempel van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen per gemeente. Bij overtollige middelen die minder zijn dan deze drempel, hoeven decentrale overheden niet te gaan schatkistbankieren. Het drempelbedrag voor onze gemeente bedraagt in 2021 € 1 miljoen. Door de huidige lage rentestand is de rentevergoeding voor overtollige middelen nagenoeg nihil.

Wet Hof

De Eerste Kamer heeft in december 2013 ingestemd met de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF).

De wet regelt in essentie twee zaken die voortvloeien uit Europese verplichtingen. De eerste is dat het nationale systeem van begrotingsvoorbereiding en de toepassing van vaste uitgavenkaders wettelijk worden vastgelegd. Ten tweede worden lagere overheden gebonden aan een maximaal begrotingstekort op kasbasis.

Met de Wet Hof gaat per jaar een macroplafond gelden voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen.

De hoogte van het macroplafond wordt jaarlijks op basis van bestuurlijk overleg vastgesteld.

Het EMU-saldo is in 1992 door de economische en monetaire Unie (EMU) ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo. Vergelijken was hierdoor moeilijk. Als het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is spreekt men over een vorderingentekort.

Berekening EMU-saldo begroting 2023

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		2022	2023 raming	2024 raming
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	823	229	994
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.397	1.471	1.546
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.175	700	701
-4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	2.563	2.577	586
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.422	4.356	917
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	243	0	1.783
-9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	1.303	1.153	958
-10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
+11	Verkoop van effecten: a. Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	Nee	Nee	Nee
Berekend EMU-saldo		-1.650	-5.686	2.563

Vragenlijst

Berekening EMU-saldo

Gemeente Gemeente Heumen (0252)

Algemene gegevens:

Overheidslaag:
Berichtgevenaam:
Berichtgevenummer:
Jaar:
Naam contactpersoon:
Telefoon:
E-mail:
Bestandsnaam:

Gemeente

Gemeente Heumen

0252

2023

EMU230060252.XLS

Omschrijving	2023	2024	2025
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2024	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	823	229	994
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	1.166	1.106	-960
3. Mutatie voorzieningen	-128	-453	-257
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.179	4.356	-866
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-1.650	-5.686	2.563

Ruimte voor uw toelichting

Paragraaf bedrijfsvoering

INLEIDING

Bedrijfsvoering betreft een aantal verschillende terreinen die direct raken aan het functioneren van de eigen organisatie. Artikel 14 van het Besluit begroting en verantwoording gemeenten (Bbv) geeft aan dat het college de raad middels de paragraaf bedrijfsvoering informeert over de ontwikkelingen op het terrein van bedrijfsvoering. De paragraaf bedrijfsvoering is uitgesplitst naar de volgende onderdelen:

- Organisatie
- Beleidscontrolling en P&C-cyclus
- Personeel
- Communicatie
- Juridische kwaliteitszorg
- Informatisering en automatisering
- Huisvesting

In programma 3 "Bestuur en organisatie", komen de onderwerpen organisatie, personeel, communicatie en huisvesting eveneens aan de orde en gaan we in op de concrete doelstellingen en aanpak.

ORGANISATIE

De strategische visie van de gemeente Heumen geeft een beeld van de Heumense samenleving in 2030 en biedt kaders voor de gemeentelijke organisatie. We willen een inclusieve samenleving zijn; natuurlijk met iedereen. We sluiten ambtelijk aan op de belangrijke opgaven die raad en college formuleren en herijken daarvoor onze thema's en werkwijzen.

"We zijn een betrouwbare en transparante overheid. We zijn navolgbaar in ons handelen en leggen aan de gemeenschap verantwoording af. Vanuit diversiteit voeren we de dialoog en vanuit goed verhoudingen werken we samen". (Coalitieakkoord). Voor onze inwoners en partners zijn wij allemaal één gemeente; we vinden het belangrijk dat gemeenteraad, college en organisatie goed op elkaar afgestemd werken. We investeren samen in onze rollen en een duidelijke rolnemings. We kiezen voor een integrale en procesgerichte benadering.

Als gemeentelijke organisatie bieden we een goede kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners, nu en in de toekomst. We werken effectief en efficiënt. Om goed op de steeds veranderende omgeving in te kunnen spelen, blijven we ons verbeteren en ontwikkelen. Wij zijn wendbaar. Dit vraagt van bestuur en medewerkers een reflectieve en communicatieve manier van werken. We werken samen met en voor onze omgeving. We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. We ondersteunen medewerkers om inzetbaar te blijven. Dat vinden we vanzelfsprekend in deze uitdagende werkomgeving.

In programma 3 geven we de ontwikkelrichting aan voor de organisatie.

BELEIDSCONTROLLING EN P&C-CYCLUS

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor de raad om opdracht en sturing te geven aan het college. Het is gebruikelijk dat de raad voor het zomerreces via een kadernota het college kaders meegeeft die gevolgd worden bij het opbouwen van de programmabegroting. Door de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 is er geen kadernota, maar een kaderbrief vastgesteld door de raad. In de kaderbrief zijn de autonome ontwikkelen financieel vertaald. De wensen voor nieuw beleid zijn door de coalitiepartijen opgenomen in het coalitieakkoord. Het coalitieakkoord is niet vastgesteld door de raad. De beleidswensen uit het coalitieakkoord en de financiële vertaling daarvan zijn in deze begroting geïntegreerd.

Na het vaststellen van de programmabegroting wordt de raad via tweemaandelijks rapportages actief geïnformeerd over afwijkingen op de lopende begroting, waardoor de raad grip houdt en bij kan sturen, indien de raad dit nodig acht. Daarnaast worden er twee mondelinge inhoudelijke voortgangsrapportages door het college aan de raad gepresenteerd.

Getrouwheid en Rechtmatigheid

Op dit moment verstrekt de externe accountant jaarlijks een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Per boekjaar 2023 stelt niet langer de accountant, maar het college de rechtmatigheidsverklaring op. De externe accountant geeft vanaf dan alleen nog een controleverklaring af met een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Maar aangezien de regelgeving het verplicht om de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uit te laten maken van de jaarrekening zal deze onderdeel worden van de getrouwheidsverklaring van de accountant. En om iets over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring te kunnen zeggen, zal de accountant werkzaamheden moeten (blijven) uitvoeren omtrent de rechtmatigheid. Het feitelijke werk van de accountant zal daardoor niet substantieel verminderen.

Accountant

De huidige overeenkomst met onze accountant loopt tot en met boekjaar 2022 en kan niet (meer) worden verlengd. Dat betekent dat er opnieuw een aanbestedingstraject moet worden doorlopen. De raad is opdrachtgever van de accountant. Hierdoor zal de auditcommissie een actieve rol vervullen in dit aanbestedingstraject.

Actualisering financiële verordening/-regelingen

Een aantal financiële beleidsnota's zijn (veel) ouder vier jaar. In 2023 wordt een actualiteitsslag gemaakt. Per regeling wordt bekeken of er aanpassing nodig is.

Inkoop en aanbesteding

Hoewel het inkoop- en aanbestedingsbeleid geen onderdeel is van het normenkader, is dit beleid uiteraard wel van toepassing bij inkopen en aanbestedingen. Afwijkingen op dit beleid, die binnen de Europese richtlijnen voor inkoop en aanbestedingen vallen, tellen hierdoor niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant en in de nabije toekomst van het college. Afwijkingen die buiten de Europese inkoop- en aanbestedingsgrenzen vallen tellen wel mee in het rechtmatigheidsoordeel. In enkele gevallen staat deze regelgeving de continuïteit van de bedrijfsvoering echter in de weg. Een voorbeeld hiervan betreft de verschillende applicaties die worden gebruikt in de bedrijfsvoering. Het is onwenselijk om eens per vier jaar een aanbesteding van verschillende applicaties te doen. Het (eens in de vier jaar) opnieuw inrichten van het financiële betaal- en administratieproces of het proces binnen het sociaal domein om te komen tot de jeugd- en Wmo-beschikkingen leidt tot inefficiëntie en extra risico op fouten. Om die reden weegt de continuïteit van de bedrijfsvoering zwaarder dan het volgen van de Europese aanbestedingsnorm, waardoor het college op voorhand een beperkte onrechtmatigheid hierbij accepteert. Deze onrechtmatigheid past overigens ruim binnen de onrechtmatigheidsmarge van 1% van de totale gemeentelijke omzet, zoals in het controleprotocol door de raad wordt vastgesteld

PERSONEEL

Gemeente Heumen wil een aantrekkelijke werkgever zijn. De voor de organisatie gewenste ontwikkelingen zoals genoemd onder het kopje organisatie, vertalen we door bij de uitvoering van het personeelsbeleid van de gemeente Heumen. In de huidige arbeidsmarkt vragen de thema's m.b.t. het binden en boeien van medewerkers extra aandacht.

Het hybride werken (zowel thuis als op kantoor) vraagt verder ontwikkeling van medewerkers op het gebied van samenwerken, digitale vaardigheden en werkorganisatie.

Accenten

In 2023 leggen we de volgende accenten:

- Ontwikkeling van medewerkers staat jaarlijks op de agenda: we werken o.a. aan communicatievaardigheden en aan de kerncompetenties samenwerken, politiek bestuurlijke sensitiviteit en ontwikkelingsgerichtheid. Doordat medewerkers meer thuis werken zijn met name betrokkenheid bij de organisatie en het versterken van de onderlinge verbinding belangrijke aandachtspunten.
- Duurzame inzetbaarheid: we bevorderen dat medewerkers gezond en gemotiveerd blijven en beschikken over goede kennis en vaardigheden. Op basis van onze risico-inventarisatie (RI&E) wordt in 2023 uitvoering gegeven aan het plan van aanpak.
- Binden en boeien (zie hiervoor programma 3, Toekomst van Heumens werken).

Personeelsformatie

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de formatie van de organisatie weergegeven en tevens de raming voor 2023. Verschuivingen door de jaren heen zijn onder andere veroorzaakt door bezuinigingen, toename van formatie voor nieuwe taken en wijzigingen in functies.

formatie	werkelijk 2020	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023
in fte	110,83	110,89	110,89	113,02

fte = full time equivalent

Het personeelsbestand is met 2,13 fte toegenomen. Het betreft een uitbreiding met 1 fte op de afdeling Sociale leefomgeving (binnen het kernteam) en een uitbreiding op de afdeling Bouwen, Milieu en Leefomgeving (binnen het team ROVG).

Personeelsbudget (P-budget)

Het personeelsbudget (P-budget) bestaat uit het salarisbudget voor alle werkgeverslasten (loonsom) en een budget voor bijkomende kosten. De voor 2023 begrote loonsom is gebaseerd op de vastgestelde formatie van 113,02 fte op het moment van begroten.

Het budget voor bijkomende kosten bestaat uit vergoedingen voor reis- verblijf, het gebarenbudget en een budget voor arbobenodigheden. In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van het P-budget weergegeven:

P-budget	werkelijk 2020	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023
in €	8.433.998	8.487.896	8.453.565	9.034.194

De belangrijkste oorzaken voor de toename van het begrote P-budget in 2023 ten opzichte van 2022 zijn de cao-verhoging van ca. 4% voor het gemeentepersoneel, de uitbreiding van het personeelsbestand met 2,13 fte., de jaarlijkse toekenning van periodieken (tot het bereiken van de max. van de schaal) en incidenteel hogere inschaling bij de invulling van vacatures (regulier personeelsbeleid).

COMMUNICATIE

Externe communicatie

De externe communicatie ondersteunt de (strategische) beleidsdoelstellingen van de gemeente. Communicatie draagt voor een belangrijk deel bij aan het kenbaar en zichtbaar maken van de dienstverlening aan onze inwoners en de veranderende rol van de gemeentelijke overheid. Participatie en communicatie gaan hand in hand. Dit vraagt van de hele organisatie om naar buiten te treden en contact te maken op een open en voor alle inwoners toegankelijke wijze. Het ontwikkelen van de gemeentelijke communicatie vraagt om een blijvende focus. Het team communicatie adviseert en ondersteunt bestuur en medewerkers bij de communicatie naar inwoners en pers.

Interne communicatie

Met onze interne communicatie dragen we er zorg voor dat medewerkers op de hoogte zijn van de bestuurlijke keuzes en van wat er speelt in de organisatie. Ook vinden we het van belang dat medewerkers hun inbreng kunnen hebben in de organisatie. Goede interne communicatie leidt tot betere samenwerking, zorgt voor verbinding en ondersteunt tevens de externe communicatie. Nu er steeds meer hybride gewerkt wordt stelt dit extra eisen aan organisatie en medewerkers ten aanzien van de interne communicatie.

In programma 3 is de ontwikkeling van de gemeentelijk communicatie verder uitgewerkt.

JURIDISCHE KWALITEITSZORG

In 2023 borgen we de juridische kwaliteitszorg in onze organisatie op de manier zoals beschreven in het plan van aanpak "Doorontwikkeling Juridische Kwaliteitszorg", opgesteld in 2017. Dit houdt in dat de juridisch functie ten behoeve van de primaire processen (bijvoorbeeld vergunningverlening) binnen de afdelingen is gepositioneerd ('lijnfunctie'). Daarnaast is er een team juridische zaken met een aantal centrale taken. Dit team houdt zich bezig met advies, bezwaarschriften en juridisch control/kwaliteitszorg in de gehele organisatie.

In het plan van aanpak hebben wij drie pijlers genoemd die aansluiten bij enkele belangrijke uitgangspunten in onze organisatie: kennisdeling, evaluatie en reflectie. Dat houdt in dat onze organisatie:

1. Op een cyclische wijze doorgaat met haar reguliere werkzaamheden

Veel werkzaamheden zijn regulier: het voeren van de commissie bezwaarschriften, klachtbehandeling, opstellen van een jaarverslag inzake klachtenbehandeling, publicatie van lokale wetgeving, controleren van de regelingenbank waarin onze lokale wetgeving is opgenomen (www.overheid.nl), controle van collegevoorstellen, controle van het contractregister, juridisch vraagfunctie, etc.

Eind 2022 zijn wij aan de slag gegaan met de actualisering van het Mandaatbesluit. Gelet op de ontwikkelingen rondom o.a. de invoering van de Omgevingswet zal dit doorlopen in 2023. Ook de Wet open overheid (Woo), die sinds 2022 gefaseerd wordt ingevoerd, vraagt inzet van de afdeling juridische zaken.

2. Twee legal audits gaat uitvoeren

Een dergelijke audit bestaat uit kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Het kwalitatieve onderzoek richt zich op de organisatie van de juridische functie (aard, omvang en positionering van juridische deskundigheid), de inrichting van de werkprocessen en de toepassing van organisatiebrede regelingen en voorzieningen. Het kwantitatieve onderzoek geeft inzicht in de actuele juridische kwaliteit van het betreffende product aan de hand van kwaliteitsnormen. Met het management is afgesproken dat de bestuurlijke besluitvorming (collegevoorstellen) jaarlijks wordt geëvalueerd. Samen met het management wordt nog gekeken welk soort besluiten in 2023 nog meer wordt ge-audit.

3. Investeert in juridische kennisontwikkeling

Uit gesprekken met afdelingshoofden is naar voren gekomen dat per medewerker wordt gekeken naar de (juridische) opleidingsbehoefte. Onze focus is daarom gericht op een individuele aanpak van juridische kennisontwikkeling. Dit doen wij door in gesprek te blijven met onze collega's. Daarnaast hebben wij in 2020 ervaring opgedaan met het geven van de training 'Gemeentewet en Algemene wet bestuursrecht voor dummies', waar ruim 30 medewerkers aan hebben deelgenomen. De ervaringen uit deze training zijn positief. Periodiek wordt deze training voor (nieuwe) medewerkers herhaald. Afhankelijk van ontwikkelingen op het juridisch vlak zal gekeken worden of er in 2022 vanuit juridische zaken nog andere trainingen worden aangeboden.

INFORMATISERING EN AUTOMATISERING

Informatisering en automatisering

We geven invulling aan een realistische en gezonde ambitie en visie op het gebied van informatievoorziening zoals opgesteld in het informatiebeleidsplan, Digitale agenda 2020-2024. De laatste jaren is vanuit het Rijk stevig ingezet op de verbetering van overheidsdienstverlening aan inwoners en bedrijven. Wij als gemeenten spelen daarin een primaire rol. Voorbeelden zijn de ontwikkelingen in het sociaal en ruimtelijk domein (Omgevingswet) en de invoering van het stelsel van basisregistraties. We volgen hierbij de Digitale agenda van het Rijk en programma *“Samen Organiseren”*, waarbij de VNG projecten faciliteert in een collectieve aanpak voor gemeenten.

In het samenwerkingsverband ICT Rijk van Nijmegen (iRvN), passen we zoveel mogelijk standaarden toe en maken gebruik van landelijke generieke voorzieningen, zoals de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI), om zo zorg te dragen voor veilige en betrouwbare ICT-voorzieningen. Ook wordt aangesloten bij landelijke aanbestedingen en wordt tevens de samenwerking opgezocht met regiogemeenten waar dit kan. We werken volgens een regionale strategische I-agenda, waar de focus voor de komende jaren ligt bij:

- Werkplekinrichting en ondersteuning kantoorautomatisering, zoals de implementatie van mobile device management en Microsoft365
- Doorontwikkeling van de ICT-omgeving, vanuit regionale uitgangspunten zoals cloudstrategie en Common Ground (hervorming van gemeentelijke informatievoorziening voor het uitwisselen van gegevens)
- Invoering nieuwe wetgeving zoals de Wet Open Overheid (Woo) en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV). Deze wetten moeten zorgen voor meer inzicht in het handelen van de overheid en het beschikbaar stellen van digitale kanalen voor het contact met inwoners en ondernemers
- Informatieveiligheid en Privacy
- Datedreven werken
- Informatiebeheer/archivering en e-depot voor digitale archivering.

Samen met onze medewerkers blijven we ons verder inzetten om ons digitaal te ontwikkelen. De digitale vaardigheden en het flexibele werken i.c.m. thuiswerken krijgen hierbij aandacht.

Informatiebeveiliging

Het belang van een veilige en beschikbare digitale overheid neemt in deze tijd alleen maar toe. Inwoners moeten er namelijk te allen tijde op kunnen vertrouwen dat de overheid alles in het werk stelt om te voorkomen dat vertrouwelijke informatie in verkeerde handen valt en om te voorkomen dat de bedrijfscontinuïteit wordt verstoord. Informatiebeveiliging, met als basis het normenkader de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), is hierbij een integraal onderdeel van de organisatie; de applicaties, processen, beheerders en de gebruikers van onze infrastructuur spelen allen een evenwichtige rol. Door middel van de ENSIA (landelijke audit) worden we jaarlijks gecontroleerd.

Op basis van ons informatiebeveiligingsbeleidsplan en jaarplan gaat de komende tijd veel aandacht uit naar:

- Actieve controle van leveranciers op informatiebeveiligingseisen, zeker als onze applicatie in de 'cloud' draait. De samenwerking met softwareleveranciers verandert hierdoor.
- Uitvoeren van dataclassificaties en risicoanalyses waardoor we onze grootste risico's in beeld hebben en komen tot goed risicomanagement
- Continuïteitsplan voor onze meest kritische werkprocessen in het geval van een cyberaanval.
- Bewustwording van het belang van informatiebeveiliging van onze medewerkers door middel van een e-learning en verschillende acties en sessies.

We hebben kennis genomen van het regionaal Rekenkameronderzoek naar Informatiebeveiliging en privacybescherming, dat in opdracht van de rekenkamers van onze buurgemeenten is uitgevoerd. Wij herkennen een aantal conclusies en aanbevelingen. Op basis van de uitkomsten en aanbevelingen gaan we intern aan de slag en zetten we ons in samenwerking met iRvN en de deelnemende gemeenten in om onze ICT-infrastructuur zo veilig mogelijk te maken en te houden. We ontwikkelen regionale procedures, zoals een regionale incidentmanagement-procedure. Daarnaast treffen we in samenwerking met het iRvN vele maatregelen om het eventuele hackers moeilijk te maken en de kans op succes van cyberaanval te minimaliseren. Hiervoor is een flink aantal projecten als onderdeel van een veiligheidsproject benoemd, waarmee we ons voorbereiden en anticiperen op de nieuwste aanvalstechnieken. Zo komen we tot een betere beveiliging zoals geavanceerde monitoring van ons netwerk en eventuele detectie van cyberaanvallen.

Privacy - Persoonsgegevens

Inwoners moeten er op kunnen vertrouwen dat hun persoonlijke informatie veilig is bij onze organisatie en dat wij deze informatie alleen conform de richtlijnen van de AVG en andere privacywetgeving gebruiken. Om hier uitvoering aan te geven werken we continu aan verbetering op het gebied van toezicht, bewustwording, beleid en procedures. De functionaris gegevensbescherming (FG), benoemd voor de gemeente, de gemeenteraad en de burgemeester, heeft hierbij de coördinerende, adviserende en toezichthoudende rol.

Het uitbreiden van het interne toezicht en controle is iets wat de komende periode meer aandacht krijgt. De juiste omgang, zoals het vastleggen en opslaan, van persoonsgegevens is iets wat actief en in toenemende mate gecontroleerd wordt door onder andere de controle van logging van applicaties. Dit is ook belangrijk in het kader van audits. Als gemeente worden we in toenemende mate gecontroleerd, zoals bij de jaarlijkse audit op de naleving van de Wet politiegegevens (Wpg). Het belang van de juiste omgang met gegevens is ook van toepassing bij nieuwe processen, projecten en implementaties van nieuwe wetten, zoals de Wet Open Overheid (Woo).

Tot slot is ook op het gebied van privacy de bewustwording van onze medewerkers van belang zoals de naleving van procedures en het gebruik van ICT-middelen om veilig met persoonsgegevens om te gaan.

HUISVESTING

Het gemeentehuis passen wij aan voor de gewenste naar buiten toe gerichte en flexibele uitvoering van onze taken. We faciliteren en sluiten aan bij de Heumense manier van werken. Noodzakelijk groot onderhoud aan het gebouw wordt gecombineerd met het oplossen van knelpunten en verbeteringen met betrekking tot veiligheid en dienstverlening. De uiteindelijke doelstellingen zijn dat de publiekszone, bestuurszone en werkruimten een open uitstraling hebben en de mogelijkheid bieden om rustig, veilig en samen te werken, flexibel zijn in te richten en voldoen aan (arbo)richtlijnen.

Paragraaf lokale heffingen

ALGEMEEN

Hieronder treft u een overzicht aan van de onderdelen die de paragraaf lokale heffingen volgens artikel 14 van de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) dient te bevatten:

- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De gerealiseerde opbrengsten per lokale heffing;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
- Een aanduiding van de lokale belastingdruk;
- Het kwijtscheldingsbeleid.

In deze paragraaf zullen wij nader op de verschillende onderdelen ingaan.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

Op grond van de Gemeentewet heeft de gemeente de mogelijkheid belastingen en rechten te heffen. Deze mogelijkheid is in het leven geroepen om de gemeente te voorzien van eigen inkomsten. Een eigen lokaal belastinggebied van voldoende omvang is van essentieel belang voor de financiële zelfstandigheid van gemeenten. In de situatie van de gemeente Heumen worden de volgende belastingen en rechten geheven:

- Onroerende zaakbelastingen;
- Hondenbelasting;
- Brede rioolheffing;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- BIZ (Bedrijven investeringszone)
- Marktgelden;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Leges.

We onderscheiden opbrengsten als algemene dekkingsmiddelen (belastingen) en opbrengsten die direct dienen ter dekking van gemaakte kosten (rechten). Tot de eerste categorie behoren de onroerende zaakbelastingen en hondenbelasting. De overige belastingen en rechten behoren tot de tweede categorie, ook wel bestemmingsheffingen genoemd.

TARIEVENBELEID

De gemeentelijke heffingen (hondenbelasting, marktgelden en die van de legesverordening) worden conform de uitgangspunten als genoemd in deze programmabegroting 2023 verhoogd met het inflatiepercentage van 2,4% (vastgesteld in de meicirculaire). De tarieven voor de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, brede rioolheffing, BIZ en lijkbezorgingsrechten zijn daarvan uitgezonderd. Hiervoor geldt als uitgangspunt 100% kostendekkendheid.

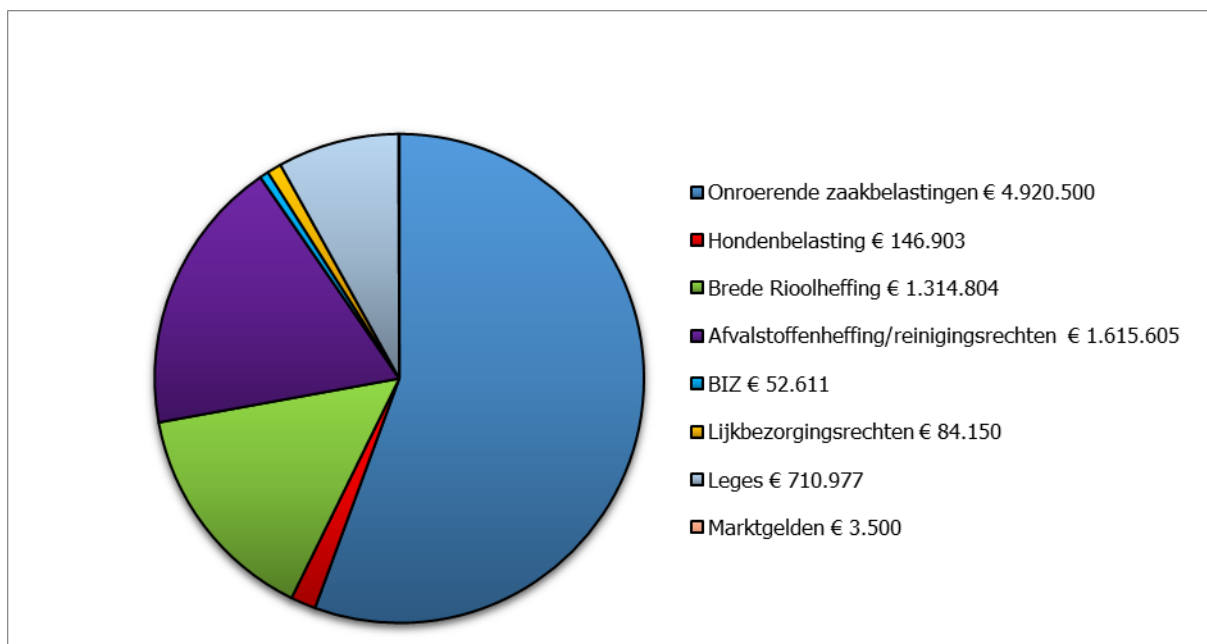
De tarieven voor de heffing van de onroerende zaakbelastingen zijn gebaseerd op een voortzetting van de volgende uitgangspunten:

- De opbrengsten onroerende zaakbelastingen voor de woningen worden alleen verhoogd met de extra opbrengst in verband met nieuwbouw.
- De opbrengsten onroerende zaakbelastingen voor de niet-woningen, worden naast de extra opbrengst in verband met nieuwbouw, verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,4%.

De definitieve tarieven voor de heffing van belastingen en leges 2022 worden bij een afzonderlijk raadsvoorstel voorgelegd aan de gemeenteraad in de vergadering van december 2022.

OPBRENGST(RAMING) LOKALE HEFFINGEN

In de volgende cirkeldiagram zijn de ramingen van de verschillende belastingen en rechten voor 2023 weergegeven. De begrote inkomsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen in 2023 bedragen € 8.849.050.

ONROERENDE ZAAKBELASTINGEN

Algemeen

Onder de naam onroerende zaakbelastingen worden twee belastingen geheven die te maken hebben met niet-woningen: een gebruikersbelasting en een eigenarenbelasting. Als onroerende zaken in hoofdzaak tot woning dienen wordt alleen een eigenarenbelasting geheven.

Tarieven Voor de heffing van de onroerende zaakbelastingen 2023 gaan we uit van de waardepeildatum op 1 januari 2022. De raad stelt de tarieven voor 2023 vast op basis van een afzonderlijk raadsvoorstel dat in de raadsvergadering van december 2022 aan de raad zal worden voorgelegd.

De ontwikkeling van de OZB tarieven in de periode van 2018 tot en met 2022 ziet er als volgt uit:

	2018	2019	2020	2021	2022
Tarief eigenaren woningen	0,1797%	0,1717%	0,1594%	0,1542%	0,1407%
Tarief eigenaren niet-woningen	0,3149%	0,3118%	0,3097%	0,3504%	0,3581%
Tarief gebruikers niet-woningen	0,2374%	0,2351%	0,2331%	0,2658%	0,2758%

De percentages hebben betrekking op de WOZ-waarde.

Opbrengsten

De opbrengsten inclusief nieuwbouw in het kader van de OZB worden voor 2023 geraamd op:

	2021(werkelijk)	2022	2023
Opbrengst eigenaren woningen (€)	3.490.719	3.512.341	3.567.017
Opbrengst eigenaren niet-woningen (€)	815.177	778.823	820.370
Opbrengst gebruikers niet-woningen (€)	538.201	505.638	533.113
Totaalopbrengst OZB (€)	4.844.097	4.796.802	4.920.500

Hierin is een toename WOZ waarde (i.v.m. nieuwbouw) berekend van:

- Woningen: € 26.050.000
- Niet-woningen: € 500.000

HONDENBELASTING

Algemeen

De hondenbelasting is een algemene belasting, waarvan de opbrengst ten goede komt aan de algemene middelen. Bij de invoering van de belasting in 1994 heeft de gemeente er voor gekozen de opbrengst uit de hondenbelasting aan te merken als algemeen dekkingsmiddel.

Tarieven

De gemeente Heumen kent een tarief per hond (ongeacht het aantal) en een kenneltarief. De raad stelt de tarieven voor 2023 vast op basis van een afzonderlijk raadsvoorstel dat in de raadsvergadering van december 2022 aan de raad zal worden voorgelegd. Op basis van prijsinflatie volgens de meicirculaire 2022, zou het tarief van 2023 er als volgt uit komen te zien:

	2019	2020	2021	2022	2023
Tarief per hond (€)	80,00	81,20	90,80	92,15	94,35
Kenneltarief (€)	344,00	349,15	390,60	396,45	405,95

Opbrengsten

De opbrengsten betreffende de hondenbelasting en kennel worden voor 2023 geraamd op:

Opbrengsten uit tarief per hond	€	144.467
Opbrengsten kennel	€	2.436
Totaal opbrengsten hondenbelasting 2023	€	146.903

BREDE RIOOLHEFFING

Algemeen

Het tarievenbeleid voor de heffing van de rioolrechten is vastgesteld door de raad met de vaststelling van het Gemeentelijk Rioleringsplan. Vanaf 2010 mogen gemeenten echter geen rioolrechten meer heffen. Onder de naam "brede rioolheffing" wordt belasting geheven van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een eigendom, dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Beleid ten aanzien van het rioolrecht:

- Kostendekkend te heffen waarbij de compensabele BTW, conform de richtlijnen, als kostenpost opgenomen wordt
- De lasten uit nieuwe investeringen pas in het tarief op te nemen nadat de investering is gerealiseerd.

Tarieven

Bij de vaststelling van het GRP 2018-2022 (14-12-2017) is door de Raad besloten om het tarief deze planperiode niet te laten stijgen en vast te stellen op € 159,85. In 2022 zal een nieuw GRP worden aangeboden aan de Raad en worden de nieuwe tarieven voor de periode 2023 en verder bekend.

De ontwikkeling van de rioolheffing ziet er voor de periode van 2021 tot en met 2026 als volgt uit:

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*
Tarief per perceel	159,85	159,85	163,35	166,85	170,35	173,85

* Gebaseerd op concept GRP met verhoging van € 3,50 per jaar.

De baten en lasten van de instandhouding van het rioleringsstelsel evenals de exploitatie hiervan worden afgewikkeld via de voorziening "onderhoud/egalisatie baten/lasten rioleringsstelsel".

De VNG heeft de huidige modelverordening vervangen voor een nieuwe modelverordening riool- en waterzorgheffing. Van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt, daarom worden in de nieuwe situatie zoveel mogelijk percelen in de heffing betrokken. Invoering van deze nieuwe verordening vraagt een zorgvuldige belangenafweging en doorberekening van de verschillende scenario's (en differentiatie in tariefstelling). Een projectgroep (Munitax en deelnemende gemeenten) is medio 2022 gestart met in beeld brengen van alle benodigde informatie en objecten. Uw raad zal hierover in december 2022 verder worden geïnformeerd. Verwachte ingangsdatum voor de nieuwe verordening: 1 januari 2024.

Kostendekkendheid

De geraamde baten en lasten voor 2023 en de mate van betrokkenheid in de heffing van rioolrechten wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Taakveld	Omschrijving	Kosten	Toerekening overhead	Totale kosten	Opbrengst	Kosten-dekkenheid
2.1	Verkeer en vervoer	140.956	686	141.642		
5.7	Openbaar groen	52.627	3.428	56.055		
7.2	Rioleringen	1.071.780	45.327	1.117.107	1.314.804	
	Totaal	1.265.363	49.441	1.314.804	1.314.804	100%

Uitgangspunt bij de tariefstelling is dat 100% kostendekkendheid wordt gerealiseerd.

AFVALSTOFFENHEFFING EN REINIGINGSRECHTEN

Algemeen

Ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan het beheer van huishoudelijke afvalstoffen (GFT-, rest- en grof huisafval) heeft de gemeente op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer een afvalstoffenheffing ingesteld. De afvalstoffenheffing kan niet worden geheven voor de inzameling van bedrijfsafvalstoffen, ook al kunnen deze qua samenstelling vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen. Hiervoor wordt in de gemeente Heumen op grond van artikel 229, eerste lid onderdelen a en b, een reinigingsrecht geheven.

De belasting voor de afvalstoffenheffing wordt gebaseerd op het daadwerkelijk gebruik van een perceel waarvoor de gemeente een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen heeft. Bij de reinigingsrechten is het gebruik maken van de dienst die de gemeente verricht belastbaar. In de jaren '70 van de vorige eeuw is de afvalstoffenheffing ingevoerd om heffing mogelijk te maken ook als geen gebruik werd gemaakt van de gemeentelijke inzameldienst, maar de gemeente haar inzamelplicht ten aanzien van het perceel wel nakwam.

Tarieven

De ontwikkeling van de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten ziet er in de periode van 2021 tot en met 2026 als volgt uit:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief eenpersoonshuishouden	139,64	143,75	148,05	148,80	148,80	148,80
Tarief meerpersoonshuishouden	192,60	198,30	204,25	205,25	205,25	205,25
Reinigingsrechten	192,60	198,30	204,25	205,25	205,25	205,25
Tarief hele bruine huisvuilzak	1,16	1,16	1,16	1,16	1,16	1,16
Tarief halve bruine huisvuilzak	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75

Kostendekkendheid

Conform de uitgangspunten is in de berekening van het tarief uitgegaan van 100% kostendekkendheid. In onderstaande tabel zijn de baten en lasten die ten grondslag liggen aan de heffing van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten weergegeven. De lasten worden voor 100% betrokken in de heffing.

Taakveld	Omschrijving	Kosten	Toerekening overhead	Totale kosten	Opbrengst	Kosten-dekkendheid
2.1	Verkeer en vervoer	62.646	10.883	73.529		
6.3	Inkomensregelingen	50.000		50.000		
7.3	Afval	1.455.264	36.812	1.492.076	1.615.605	
	Totaal	1.567.910	47.695	1.615.605	1.615.605	100%

Belangrijkste oorzaak van de tariefstijging van de afvalstoffenheffing is de indexering van de tarieven van DAR. DAR heeft voor 2023 de tarieven verhoogd met een indexpercentage van 3,86%.

BEDRIJVEN INVESTERINGSZONE (BIZ)

Algemeen

Onder de naam BIZ-bijdrage wordt een directe belasting geheven van eigenaren en gebruikers ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten in de openbare ruimte en op internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid in de bedrijveninvesteringszone of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de bedrijveninvesteringszone. De verordeningen zijn van toepassing op het gebied van het Winkelcentrum Malden en de Hema.

Tarieven

De BIZ-bijdrage voor de gebruikers is ingesteld voor een periode van 5 jaar (2022 – 2026). De verordening is in het najaar van 2021 opnieuw vastgesteld. Vanaf 2023 zal er ook weer een BIZ-bijdrage voor eigenaren worden ingesteld voor een periode van 3 jaar (2023 – 2025). De verordening zal in de raadsvergadering van 6 oktober 2022 aan u worden voorgedragen.

Kostendekkendheid

De kosten van de extra belastingheffing betreffen de uitvoeringskosten van Munitax. Deze zijn voor 2023 geraamd op € 3.287,-. De hoogte van de opbrengsten van een eventuele nieuwe BIZ, is afhankelijk van het nog op te stellen businessplan en het hierin opgenomen heffingspercentage. De opbrengsten zijn voor 2023 indicatief te ramen op € 52.611 (BIZ gebruikers: € 25.383 en BIZ eigenaren: € 27.228) en deze wordt conform de BIZ wetgeving voor 100% als subsidie uitgekeerd aan de BIZ-stichtingen.

MARKTGELDEN

Algemeen

Deze heffing van rechten betreft het gebruik van enig gedeelte van openbare gebouwen, terreinen, pleinen of straten, die door ons voor het houden van markten zijn aangewezen.

Tarieven

De raad stelt de tarieven voor 2023 vast op basis van een afzonderlijk raadsvoorstel dat in de raadsvergadering van december 2022 aan de raad zal worden voorgelegd. Op basis van prijsinflatie volgens de meicirculaire 2022, zou het tarief van 2023 er als volgt uit komen te zien:

	2023	Extra notitie
Abonnement per half jaar, per strekkende meter of gedeelte daarvan	€ 31,20	met een minimum van € 155,75
Abonnement per kalenderjaar, per strekkende meter of gedeelte daarvan	€ 53,95	met een minimum van € 269,70
Aansluiting elektriciteitskast verbruik ≤ 10 KWh, per dag	€ 3,80	exclusief BTW
Aansluiting elektriciteitskast verbruik ≥ 10 KWh, per dag	€ 7,50	exclusief BTW

Kostendekkendheid

Taakveld	Omschrijving	Kosten (€)	Toerekening overhead (€)	Totale kosten (€)	Opbrengst (€)	Kosten-dekkendheid
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.208	1.783	4.991	3.500	70,1%

Uit bovenstaande geraamde gegevens voor 2023 blijkt dat de opbrengsten de kosten niet volledig afdekken

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Algemeen

De gemeente heft rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Tarieven

De raad stelt de tarieven voor 2023 vast op basis van een afzonderlijk raadsvoorstel dat in de raadsvergadering van december 2023 aan de raad zal worden voorgelegd. Uitgangspunt voor de exploitatie van de begraafplaats betreft de kostendekkendheid. Dit houdt in dat alle lasten dienen te worden opgebracht met de te verwachten baten.

Kostendekkendheid 2023

Taakveld	Omschrijving	Kosten (€)	Toerekening overhead (€)	Totale kosten (€)	Opbrengst (€)	Kosten-dekkendheid
7.5	Begraafplaatsen	74.415	9.735	84.150	84.150	100%

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de opbrengsten de kosten voor 100% dekken.

LEGES

Algemeen

Leges kunnen worden geheven voor door het gemeentebestuur geleverde diensten. Deze diensten kunnen enerzijds van zuiver administratieve aard zijn zoals het verlenen van vergunningen, afgeven van bewijzen, en anderzijds kunnen de diensten bestaan uit onderzoek, controle en soortgelijke maatregelen in het belang van de betrokkene.

Kostendekkendheid

De tarientabel voor de heffing van leges is opgebouwd uit 3 titels:

- Algemene dienstverlening
- Dienstverlening vallend onder bouwen, milieu en leefomgeving
- Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen.

Volgens artikel 229b van de Gemeentewet mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overstijgen. Per titel van de tarientabel van de legesverordening wordt in onderstaande overzichten aangegeven in welke mate de geraamde lasten worden betrokken in de heffing van leges. De mate waarin gemeentelijke lasten betrokken kunnen worden in de heffing is bepaald bij het onderzoek van Involon (medio 2010); een onderzoek naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke tarieven. De onderstaande tabellen zijn op basis van de huidige legesverordening.

De Algemene dienstverlening

Taak-veld	Omschrijving	Kosten (€)	% in heffing	Bedrag in heffing (€)	Toe-rekening overhead (€)	Totale kosten (€)	Op-brengst (€)	Kosten-dekkendheid
0.2	Burgerzaken	390.432	48,5%	155.810	24.875	180.686	229.050	
1.2	Openbare orde en veiligheid	70.429	38,3%	26.980	15.824	42.804	3.350	
2.1	Verkeer en vervoer	35.040	29,8%	10.391	3.662	14.053	15.272	
6.2	Wijkteams *)	129.997	30,8%	40.021	22.914	62.935	3.000	
	Totaal	638.177		274.850	62.497	337.346	282.872	83,4%

* Wijkteams is de benaming van het taakveld 6.2 (BBV) waaraan de kosten van vraagwijzer en het kernteam sociaal domein worden toegerekend.

Dienstverlening vallend onder bouwen, milieu en leefomgeving

Taak-veld	Omschrijving	Kosten (€)	% in heffing	Bedrag in heffing (€)	Toe-rekening overhead (€)	Totale kosten (€)	Op-brengst (€)	Kosten-dekkendheid
8.1	Ruimtelijke ordening	401.215	6%	24.073	14.562	38.635		
8.3	Wonen en bouwen	391.488	99%	387.317	47.934	435.251	456.046	
	Totaal	736.863		396.784	39.576	436.360	424.065	96,2%

Per 1 januari 2023 treed de Omgevingswet en Wet private Kwaliteitsborging in werking. In bovengenoemde bedragen zijn de financiële effecten hieromtrent niet meegenomen. Een adviesbureau brengt in beeld welke impact deze nieuwe wetten (en de nog te maken beleidskeuzes) hebben op de leges. Dit met als doel om tot een nieuwe legesverordening te komen. Waar mogelijk trekken we zoveel mogelijk met omliggende gemeenten op om de legesverordening te uniformeren.

Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen

Taak-veld	Omschrijving	Kosten (€)	% in heffing	Bedrag in heffing (€)	Toe-rekening overhead (€)	Totale kosten (€)	Op-brengst (€)	Kosten-dekkendheid
1.2	Drank en horeca	70.079	10%	7.008	4.239	11.247	2.000	
6.1	Kinderopvang	56.201	77%	44.282	7.210	51.492	2.040	
	Totaal	115.140		44.618	10.649	55.267	4.040	6,4%

TOELICHTING BEREKENING KOSTENDEKKENDHEID RECHTEN

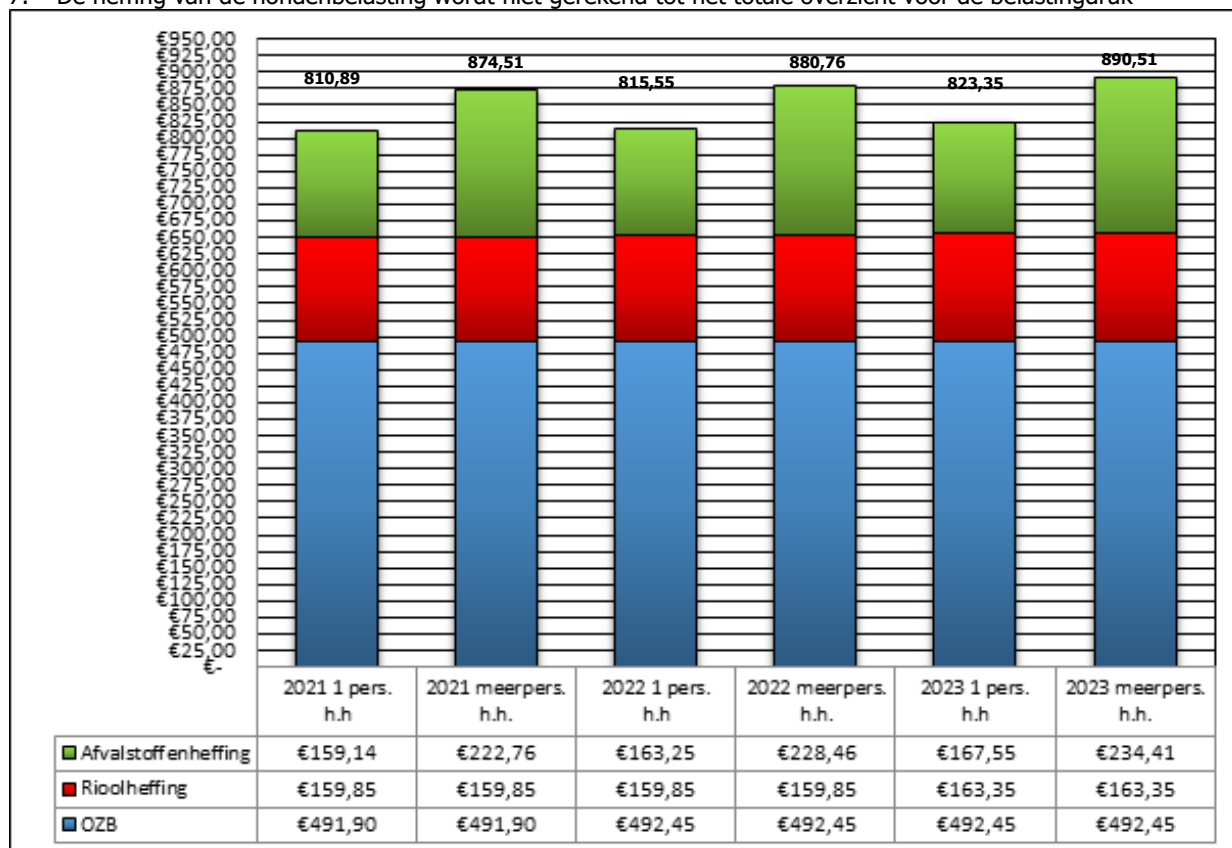
In de vermelde tabellen bij de door ons geheven rechten zijn onder de lasten opgenomen de bedragen die in de begroting als uitgaven geraamd wordt voor het betreffende taakveld. Dit lastenbedrag betreft de externe kosten en de directe loonkosten van het personeel, dat het werk binnen het betreffende taakveld uitvoert. De toerekening overhead is gebaseerd op het aantal directe uren van het eigen personeel vermenigvuldigd met een opslagtariet. Dit opslagtariet is een toerekening van alle indirecte kosten zoals huisvesting, automatisering, administratie e.d.

DE VERDELING VAN DE DRUK VAN DE BELASTINGEN OVER ÉÉN- EN MEERPERSOONS HUISHOUDINGEN EN BEDRIJVEN

Om de belastingdruk voor de diverse bevolkingsgroepen en belanghebbenden tot uitdrukking te brengen maken we in dit overzicht onderscheid in eigenaren en gebruikers van woningen en eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Voor het opstellen van dit overzicht maken we gebruik van de volgende uitgangspunten:

- Gemiddelde WOZ waarde woning 2021: € 319.000 (per peildatum 1-1-2020)
Gemiddelde WOZ waarde woning 2022: verwachting circa € 350.000 (per peildatum 1-1-2021)
- Afvalstoffenheffing (inclusief 26 huisvuilzakken)
- De heffing van de hondenbelasting wordt niet gerekend tot het totale overzicht voor de belastingdruk

Zoals bij het onderdeel OZB in deze paragraaf is gemeld beschikken we nog niet over de juiste WOZ-waarden per 1 januari 2021. Voor de berekening van de OZB druk 2023 is uitgegaan van dezelfde OZB uitkomsten als in 2022.

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Op grond van de Gemeentewet is de gemeente bevoegd om (gehele of gedeeltelijke) kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. De regels voor het behandelen van kwijtscheldingsverzoeken worden bepaald door de rijksoverheid. Of de aanvrager ook inderdaad in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt getoetst aan deze normen en hangt af van zijn persoonlijke financiële situatie (loon/salaris/uitkering/pensioen/ huur/premies/kosten levensonderhoud/vermogen e.d.). Voor 2023 is in de begroting een bedrag geraamd van € 50.000 voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen (afvalstoffenheffing). Het bedrag van € 50.000,- wordt overigens doorberekend in de tarieven van de afvalstoffenheffing. De door Munitax verleende kwijtschelding in 2020 en 2021 was respectievelijk € 50.975 en € 48.157.

Paragraaf grondbeleid

ALGEMEEN

Inleiding.

In het Besluit Begroting en Verantwoording is bepaald dat de paragraaf grondbeleid tenminste bevat:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

In de paragraaf grondbeleid gaan we met name verder in op de belangrijkste financiële ontwikkelingen zoals verlies- en winstverwachtingen, de verwerving van gronden en de relaties van het grondbeleid met de programma's.

Algemeen beleid met betrekking tot de grondexploitatie

Grondexploitatie is het proces waarbij gronden worden aangekocht om te ontwikkelen als bouwlocatie en waarbij kavels worden verkocht voor de bouw van woningen of bedrijfsbebouwing. Grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van verschillende beleidsthema's: wonen, welzijn, zorg, veiligheid, ondernemen, werk, etc. Daarnaast heeft het een grote financiële impact. De eventuele baten, maar ook de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Het grondbeleid is uitgewerkt in een Nota Grondbeleid die in februari 2011 door de raad is vastgesteld.

In de nota is opgenomen dat we geen actieve grondaankooppolitiek voeren en waar mogelijk een faciliterende rol nastreven. Voor de gronduitgifte wordt het bestaande beleid voortgezet, waarbij de particuliere gegadigden voor een bouwkaavel voor de bouw van een woning kunnen inschrijven. Hierna volgt toewijzing via een wegingsstelsel met eventuele loting. Indien dat onvoldoende afzet genereert, wordt realisatie in projectvorm nagestreefd. Projecten voor sociale huur, wonen met zorg, CPO-initiatieven, etc. worden specifiek in de markt gezet, waarbij voor wat betreft sociale huur in principe Oosterpoort Wooncombinatie de preferente partner is die realiseert.

Relatie met de programma's van de begroting

De grondexploitatie is een onderdeel van programma 2 Fysieke leefomgeving van de programmabegroting. Het college streeft ernaar de woningvoorraad in onze gemeente zo goed mogelijk te laten aansluiten op de (collectieve) woonbehoefte van de inwoners van de gemeente Heumen.

Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitgangspunten voor het woningbouwprogramma voor de periode 2019 - 2029. Het nog uit te voeren deel van dit programma voorziet op dit moment in de ontwikkeling van de volgende gemeentelijke locaties en indicatieve aantallen:

- Malden, Steenhuys (28 sociale huurwoningen)
- Malden, Veldsingel/Vuurvogel I (nog nader te bepalen)
- Malden, De Schoren/Vuurvogel II (nog nader te bepalen)
- Malden Kanaalzone (735 woningen; gronden deels nog te verwerven)
- Heumen, Rijksweg 216 - 218 (24 flexibele, tijdelijke woningen)
- Overasselt, Zilverbergweg/Kruisbergsestraat (circa 88)

Naast het bovengenoemde deel van het woningbouwprogramma zijn nog tal van woningbouwplannen op particuliere gronden in voorbereiding en ontwikkeling.

Strategische visie ten aanzien van het grondbeleid van de gemeente

In de door de raad vastgestelde nota grondbeleid is vastgelegd dat de gemeente in principe geen actieve grondpolitiek voert, maar een faciliterende rol heeft voor de realisering van woningen. Gelet op het grote belang daarvan voor het voorzien in de woningbehoefte en de ruimtelijke afronding van Malden wordt voor de ontwikkeling van de Kanaalzone wel ingezet op een actieve grondpolitiek.

De gronden in exploitatie zullen –in beginsel- worden afgewerkt binnen de vastgestelde uitgangspunten en het vastgestelde uitgiftetempo.

COMPLEXEN IN ONTWIKKELING

Algemeen

Conform de nota grondbeleid moeten de exploitatieopzetten van de complexen in exploitatie weer herzien worden naar de peildatum van 1 januari 2023. Per 1 januari 2023 zijn er geen lopende exploitatieopzetten die moeten worden herzien. Herziening van lopende exploitatie-opzetten is dus niet aan de orde. Wel zullen in de loop van 2023 grondprijsberekeningen gemaakt moeten worden voor de nieuw op te starten grondlocaties.

GRONDEN MET KOSTPRIJSBEREKENING

Per 1 januari 2023 zijn er geen lopende grondexploitaties in de gemeente Heumen.

GRONDEN ZONDER KOSTPRIJSBEREKENING

Kern Malden

Complex Steenhuys

Er wordt gewerkt aan de uitwerking van een bouwplan voor een appartementencomplex met 28 sociale huurwoningen voor de locatie van het Steenhuys binnen de door de raad vastgestelde kaders. Na definitief worden van dit bouwplan zal de bestemmingsplanprocedure worden ingezet. Naar verwachting zal het bestemmingsplan in de loop van 2023 aan de raad ter vaststelling worden vastgelegd.

In september 2022 is het perceel overgedragen aan woningcorporatie Oosterpoort. Het maakt daarmee geen deel meer uit van de grondexploitatie.

Kanaalzone

Ingevolge de door de raad gegeven opdracht wordt verder gewerkt aan een onderzoek naar de haalbaarheid van woningbouw in de Kanaalzone.

Voor de uitvoering van het projectplan(Kanaalzone en verplaatsing sportvelden) is een budget nodig dat voor 2023 wordt geraamd op € 500.000.

Rijksweg 216-218

Er is een plan in ontwikkeling voor de realisering van 24 flexibele, tijdelijke woningen, specifiek bestemd voor starters op het enkele jaren geleden door de gemeente verworven perceel Rijksweg 216 - 218.

De te maken kosten komen overigens ten laste van de post eigendommen van de begroting. In die zin maakt dit project dus geen deel uit van de grondexploitatie.

Complexen en Vuurvogel I (Veldsingel) en Vuurvogel II (De Schoren)

In 2021 is de nieuwbouw van basisschool de Vuurvogel opgeleverd en in gebruik genomen. Daarmee zijn de bestaande locaties van deze school aan De Schoren en de Veldsingel beschikbaar gekomen voor herontwikkeling.

Voor de locatie aan De Schoren wordt conform het door de raad vastgestelde kader door middel van een participatief traject gewerkt aan een plan voor de bouw van een appartementencomplex op de locatie van het schoolgebouw en een parkachtige inrichting van het omliggende c.q. aangrenzende gebied.

Voor de kosten van planvoorbereiding en slopen van de locatie aan De Schoren (Vuurvogel II) is in 2022 een krediet van € 175.000 aangevraagd. De verwachte kosten voor 2022 bedragen in totaal 70.000. Voor 2023 is een budget nodig van 155.000 zodat er aanvullend krediet van 50.000 wordt gevraagd.

Wat betreft het voormalige schoolgebouw aan de Veldsingel wordt een onderzoek uitgevoerd naar de cultuurhistorische en architectonische waarde daarvan. Mede afhankelijk van de resultaten daarvan, die eind 2022 worden verwacht, zal het proces voor de herontwikkeling van deze locatie verder worden uitgelijnd.

Voor het volgens een participatief traject op te stellen plan voor herontwikkeling van de locatie Veldsingel (Vuurvogel I) is voor plan- en voorbereidingskosten en sloop van het bestaande pand een budget van € 135.000 nodig.

De kosten verbonden aan de daadwerkelijke planuitvoering op beide voornoemde locaties zullen te zijner tijd worden meegenomen in de aan de raad ter vaststelling voor te leggen definitieve exploitatieopzetten daarvoor.

Kern Overasselt

Complex Zilverbergweg/Kruisbergsestraat

In vervolg op het op 20 februari 2020 genomen besluit betreffende de woningbouwprogrammering heeft de raad op 3 februari 2022 ingestemd met de integrale stedenbouwkundige visie en het daarbij behorende indicatieve woningbouwprogramma voor de locatie Zilverbergweg/Kruisbergsestraat. Daarna is de uitwerking ter hand genomen in de vorm van het opstellen van een bestemmingsplan, het uitwerken van een ontwikkelstrategie en de uitwerking van een natuurcompensatieplan.

Voor de kosten van planvoorbereiding, onderzoekskosten en grondverwerving in plan Zilverberg is in 2022 een krediet van € 550.000 aangevraagd. De verwachte kosten voor 2022 bedragen in totaal € 250.000.

De voorbereidingskosten die gemoeid zijn met de verdere planuitwerking en de aankoop van perceel 1879 worden voor 2023 geraamd op € 400.000. zodat er aanvullend krediet van € 100.000 wordt gevraagd.

De kosten verbonden aan de overigens noodzakelijke grondverwerving en daadwerkelijke planuitvoering zullen te zijner tijd worden meegenomen in de aan de raad ter vaststelling voor te leggen definitieve exploitatieopzet.

Overzicht grondexploitaties per einde boekjaar

Overzicht herzieningen exploitaties per 01.01.2023									
- prognose boekwaarde 01.01.2023 - gronduitgifteprijs 2023 - prognose resultaat op einddatum - geplande uitgaven 2023									
bestemmingsplan	prognose boekwaarde 01.01.2023	uitgifte vanaf	einddatum	prognoseresultaat op einddatum	aangevraagd krediet 2022	Uitgaven 2022	geplande uitgaven 2023	Aanvullend krediet	opmerkingen
Gronden met kostprijsberekening									
Werklandschap	€ -	1-1-2018	31-12-2022	€ -580.813			€ -		afgesloten per 31-12-2022
Veldschuur	€ -	1-1-2020	31-12-2022	€ -209.906			€ -		afgesloten per 31-12-2022
Zilverberg	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	€ 550.000	€ 250.000	€ 400.000	€ 100.000	Grondvererving, beeldkwaliteitsplan, onderzoek geluid- en lichthinder, afronden bestemmingsplan, compensatieplan fauna en jur. Advies onteigening. onderzoeks-, plan- en sloopkosten.
Kanaalzone	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	€ 500.000	€ 460.000	€ 299.230	€ 250.000	voorbereidingskosten
Verplaatsing sportvelden					€ -	€ 90.633	€ 142.642	€ 250.000	verplaatsing velden Juliana
Vuurvogel I en II	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	€ 175.000	€ 85.000	€ 290.000	€ 200.000	Sloopkosten, opstellen bestemmingsplan, opstellen voorlopig ontwerp en definitief ontwerp en opstellen stedenbouwk. Kader.BP opstellen VO en
totalen	€ -			€ -790.719			€ 1.131.872	€ 800.000	
Voorzieningen verliezen									
Voorziening Werklandschap				€ 580.813					
Voorziening Veldschuur				€ 209.906					
totaal				€ 790.719					
resultaat na verrekening verliezen				€ -					

De uitgifte van gronden in pacht en de bijstelling van vergoedingen

De gemeente heeft pachtgronden in eigendom met een oppervlakte van 55 ha waarvoor pachtgelden worden ontvangen. Circa 40 % van het pachtareaal wordt in vaste pacht uitgegeven en circa 60% in losse pacht. De kaders voor de uitgifte van de pachtgronden zijn vastgelegd in de op 20 december 2012 door de raad vastgestelde Nota pachtbeleid. Ingevolge de vastgestelde Nota pachtbeleid wordt losse pacht volgens de zogenaamde methode Cranendonck uitgegeven. Dit houdt in dat deze pachtgronden bij opbod worden aangeboden. Voor de pacht prijs van de vaste pacht wordt aangesloten bij de jaarlijks door de minister in het pachtnormenbesluit vast te stellen maximale pacht prijs.

Voor 2023 worden de bestaande pachtcontracten met 1 jaar verlengd'.

Paragraaf verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin onze gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Nu volgt eerst een compact totaaloverzicht en daarna per verbonden partij detailinformatie.

verbonden partij	rechtsvorm	programma
GGD	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving
IBO	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving
MGR	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Sociale leefomgeving, Bestuur en organisatie
DRAN	<i>bedrijfsvoeringsorganisatie</i>	Sociale leefomgeving
DAR	<i>vennootschap</i>	Fysieke leefomgeving
MARN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
ODRN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
RBT ANV	<i>stichting</i>	Fysieke leefomgeving
VRGZ	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Fysieke leefomgeving
VVE Maldensteijn	<i>vereniging</i>	Fysieke leefomgeving, Sociale leefomgeving
GMRAN	<i>gemeenschappelijke regeling</i>	Bestuur en organisatie
Euregio	openbaar lichaam	Bestuur en organisatie
Munitax	gemeenschappelijke regeling	Bestuur en organisatie
BNG	<i>vennootschap</i>	Bestuur en organisatie
Vitens	<i>vennootschap</i>	Bestuur en organisatie

1. Naam	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid (GGD)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Nijmegen en Tiel
4. Doelstelling	De GGD is onze partner op het gebied van gezonde jeugd, richt zich op preventie in het sociaal domein, werkt samen met andere partijen aan sociale veiligheid en levert een bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.
5. Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, <i>Heumen</i> , Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West-Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.
6. Relatie met programma	Sociale leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Deelnemende gemeenten hebben ieder een zetel in het Algemeen bestuur. Het stemgewicht per gemeente is afhankelijk van het aantal inwoners.
8. Financieel belang	2,9%
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 2.081.000 2020: € 1.992.000
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 28.618.000 2020: € 24.929.000
11 Financieel resultaat	2021: € 149.000 2020: € 760.000
12. Website	www.ggdgelderlandzuid.nl

1. Naam	Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Gelderland-Zuid (IBO)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente
3. Vestigingsplaats	Wijchen
4. Doelstelling	Het opsporen van uitkeringsfraude middels uitvoering van bijzonder onderzoek
5. Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> en Wijchen
6. Relatie met programma	Sociale leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Wijchen is als centrumgemeente de dagelijks bestuurder. Toezichthouder is de gemeente Berg en Dal. De vergaderingen zijn tweemaal jaarlijks voor de betreffende afdelingshoofden en portefeuillehouders van alle deelnemende gemeenten.
8. Financieel belang	12,7%
9. Eigen vermogen, ultimo	2020: € 0 2019: € 0
10. Vreemd vermogen, ultimo	2020: € 62.386 2019: € 69.832
11 Financieel resultaat	Ieder jaar worden de door IBO gemaakte kosten integraal afgerekend met de deelnemers zodat het resultaat telkens nihil is.

1. Naam	Modulair Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Nijmegen
4. Doelstelling	De MGR is ingesteld om de belangen van deelnemers te behartigen: in het bijzonder op het gebied van werk, inkomen en ICT. Het samenwerkingsverband heeft naast de uitvoerende taken tevens een platformfunctie.
5. Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> , Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen, West Maas en Waal.
6. Relatie met programma	Sociale leefomgeving, Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	Heumen heeft 2 van in totaal 15 zetels in het Algemeen bestuur.
8. Financieel belang	3,3%
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 0 2020: € 0
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 32.394.000 2020: € 25.104.000
11 Financieel resultaat	2021: € 0 2020: € 0
12. Website	www.werkbedrijfrvn.nl www.irvn.nl

1. Naam	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepen Vervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)
2. Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van een gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Arnhem
4. Doelstelling	De gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
5. Deelnemers	Arnhem, Berg & Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, <i>Heumen</i> , Lingewaard, Montferland, Mook & Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
6. Relatie met programma	Sociale leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	De deelnemers wijzen uit hun midden elk één lid voor het Bestuur aan.
8. Financieel belang	2,1%
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 0 2020: € 0
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 10.603.269 2020: € 13.002.611
11. Financieel resultaat	2021: € 0 2020: € 0
12. Website	www.vervoersorganisatie.nl

1. Naam	DAR NV
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	Nijmegen
4. Doelstelling	Door bundeling van kennis op het gebied van beleid en uitvoering het gemeentelijk afvalbeheer op een efficiënte en effectieve manier uit te voeren en de grotere schaal van de regio te benutten.
5. Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> , Nijmegen en Wijchen en vanaf 2021 Mook en Middelaar.
6. Relatie met programma	Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Heumen neemt deel aan de Algemene Vergadering van aandeelhouders.
8. Financieel belang	4,17% (4.583 aandelen van de in totaal 110.000); in 2021 volgt een herverdeling door de toetreding van Mook en Middelaar.
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 14.622.000 2020: € 13.951.000
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 12.435.000 2020: € 11.458.000
11. Financieel resultaat	2021: € 1.299.000 2020: € 628.000
12. Website	www.dar.nl

1. Naam	Milieu en Afval regio Nijmegen (MARN)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Nijmegen
4. Doelstelling	Het gezamenlijk maken van afspraken met de ARN over afvalinzameling en vuilverwerking.
5. Deelnemers	De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> , Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen
6. Relatie met programma	Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Heumen heeft één zetel in het Algemeen bestuur.
8. Financieel belang	MMARN bezit 51% van de aandelen ARN, de besloten vennootschap die de afvalverwerkingsinstallatie in Weurt exploiteert.
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 8.896.394 2020: € 9.860.156
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 2.885.618 2020: € 1.788.178
11. Financieel resultaat	2021: € 114.016 2020: € 134.958

1. Naam	Omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Nijmegen
4. Doelstelling	Kwaliteitsverbetering op het gebied van vergunningverlening en handhaving.
5. Deelnemers	De provincie Gelderland en de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> , Nijmegen en Wijchen.
6. Relatie met programma	Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Heumen heeft 1 zetel in het Algemeen bestuur.
8. Financieel belang	5,44%
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 1.057.070 2020: € 494.111
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 4.071.363 2020: € 6.929.241
11 Financieel resultaat	2021: € 599.366 2020: € 483.671
12. Website	www.odregionijmegen.nl

1. Naam	RBT Arnhem Nijmegen Veluwe
2. Rechtsvorm	Stichting
3. Vestigingsplaats	Elst
4. Doelstelling	Door middel van marketing en promotie meer bezoekers genereren die langer blijven en meer besteden en tot herhalingsbezoek overgaan.
5. Deelnemers	Gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen en de Veluwe.
6. Relatie met programma	Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Heumen heeft zitting in het stichtingsbestuur.
8. Financieel belang	Nu volgen de jaarcijfers van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 175.336 2020: € 181.735
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 788.921 2020: € 1.138.479
11 Financieel resultaat	2021 € -6.399 2020: € -14.258
12. Website	www.toerismevan.nl

1. Naam	Veiligheidsregio Gelderland- Zuid (VRGZ)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Nijmegen
4. Doelstelling	Realisering van goede brandweerzorg en geneeskundige hulpverlening door snelle inzet van ambulances en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
5. Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, <i>Heumen</i> , Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West-Betuwe, West Maas & Waal, Wijchen en Zaltbommel.
6. Relatie met programma	Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van alle deelnemende gemeenten
8. Financieel belang	3 %
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 7.071.000 2020: € 7.007.000
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 62.792.000 2020: € 68.824.000
11 Financieel resultaat	2021: € 1.789.000 2020: € 3.722.000
12. Website	www.vrgz.nl

1. Naam	Vereniging van Eigenaars gebouw Maldensteijn
2. Rechtsvorm	Vereniging
3. Vestigingsplaats	Malden
4. Doelstelling	Onderhoud van de gezamenlijke ruimten en verzekering van het gehele gebouw bij één verzekeringsmaatschappij.
5. Deelnemers	de heer R. van der Meer en de gemeente Heumen
6. Relatie met programma	Sociale leefomgeving, Fysieke leefomgeving
7. Bestuurlijk belang	50%/50%
8. Financieel belang	67,7%/33,3%
9. Eigen vermogen, ultimo	2020: € 1.901 2019: € 1.064
10. Vreemd vermogen, ultimo	2020: € 11.288 2019: € 18.096
11. Financieel resultaat	2020: € 837 2019: € -313

1. Naam	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Arnhem
4. Doelstelling	Samenwerking op het gebied van woningbouw, circulariteit, economie, mobiliteit en cultuur/toerisme om groei en versterking van het groene karakter van de regio te realiseren.
5. Deelnemers	De 18 gemeenten van de Regio Arnhem-Nijmegen
6. Relatie met programma	Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	Heumen heeft zitting in het Algemeen bestuur
8. Financieel belang	2%
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 331.012
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021 : € 1.364.396
11. Financieel resultaat	2021: € 331.012 Deze verbonden partij is op 1 januari 2021 van start gegaan.
12. Website	www.groenemetropoolregio.nl

1. Naam	Euregio Rhein-Waal
2. Rechtsvorm	Nederlands-Duits openbaar lichaam
3. Vestigingsplaats	Kleef
4. Doelstelling	Grensoverschrijdende samenwerking ter verbetering en intensivering van de economie en maatschappij.
5. Deelnemers	55 gemeenten en regionale overheden
6. Relatie met programma	Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan is de Euregioraad met 120 afgevaardigden van deelnemende leden. Heumen is hierin met twee personen vertegenwoordigd, één vanuit het college en één vanuit de raad.
8. Financieel belang	Gering
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 1.750.313 2020: € 1.762.724
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 3.337.598 2020: € 3.395.351
11. Financieel resultaat	2021: € -12.346 2020: € 112.170
12. Website	www.euregio.org

1. Naam	Munitax
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente
3. Vestigingsplaats	Beuningen
4. Doelstelling	Gezamenlijke uitvoering heffing en invordering van gemeentelijke rechten en belastingen en de Wet WOZ.
5. Deelnemers	De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, <i>Heumen</i> en Wijchen.
6. Relatie met programma	Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Beuningen is als centrumgemeente de dagelijks bestuurder. De vergaderingen zijn voor de betreffende afdelingshoofden en portefeuillehouders van alle deelnemende gemeenten.
8. Financieel belang	12,8%
9. Eigen vermogen, ultimo	n.v.t.
10. Vreemd vermogen, ultimo	n.v.t.
11. Financieel resultaat	Het nadelig resultaat wordt jaarlijks verrekend met de deelnemers.
12. Website	www.munitax.nl

1. Naam	Bank Nederlandse gemeenten
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling	Uitoefening van het bankbedrijf ten dienste van overheden.
5. Deelnemers	Gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
6. Relatie met programma	Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen welke zij bezitten (1 stem per aandeel van € 2,50 nominaal). De staat bezit 50% van de aandelen.
8. Financieel belang	Heumen bezit 151.515 aandelen (=2,7 0/00).
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 5,062 mld. 2020: € 5,097 mld.
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 143,995 mld. 2020: € 155,262 mld.
11. Financieel resultaat	2021: € 236 mln. 2020: € 221 mln.
12. Website	www.bng.nl

1. Naam	Vitens
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	Zwolle
4. Doelstelling	Voor de watervoorziening en het bedrijf als geheel heeft Vitens de doelstelling om volledig klimaatneutraal te gaan ondernemen.
5. Deelnemers	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied.
6. Relatie met programma	Bestuur en organisatie
7. Bestuurlijk belang	Via het aandelenbezit is Heumen vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA).
8. Financieel belang	Heumen bezit 16.023 aandelen (= 2,77 0/00).
9. Eigen vermogen, ultimo	2021: € 600,3 mln. 2020: € 559,2 mln.
10. Vreemd vermogen, ultimo	2021: € 1.387,8 mln. 2020: € 1.340,1 mln.
11. Financieel resultaat	2021: € 19,4 mln. 2020: € 23,9 mln.
12. Website	www.vitens.nl

Financiële begroting

Geprognosticeerde balans

BALANS PER

ACTIVA	Ultimo 2022		Ultimo 2023	
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>		€ 6.804.107		€ 6.325.872
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 6.217.924		€ 5.976.553	
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	€ 586.183		€ 349.319	
<i>Materiële vaste activa</i>		€ 26.130.562		€ 27.386.570
- Investerings met een economisch nut	€ 16.027.158		€ 15.924.800	
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	€ 4.646.901		€ 5.316.844	
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	€ 5.456.503		€ 6.144.926	
<i>Financiële vaste activa</i>		€ 10.336.013		€ 9.925.757
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	€ 739.867		€ 739.867	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	€ 5.805.000		€ 5.590.000	
Overige langlopende leningen u/g	€ 385.306		€ 176.306	
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	€ 3.405.840		€ 3.419.584	
totaal vaste activa		€ 43.270.682		€ 43.638.199
Vlottende activa				
<i>Voorraden</i>		€ 853.959		€ 5.210.186
Grond- en hulpstoffen:				
- in exploitatie genomen gronden	€ 853.959		€ 5.210.186	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		pm		pm
- Vorderingen op openbare lichamen	pm		pm	
- Rek-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	pm		pm	
- Overige vorderingen en uitzettingen	pm		pm	
<i>Liquide middelen</i>		€ 1.796.088		pm
<i>Overlopende activa</i>		pm		pm
totaal vlottende activa		€ 2.650.047		€ 5.210.186
Totaal Activa		€ 45.920.729		€ 48.848.385

PASSIVA	Ultimo 2022		Ultimo 2023	
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>		€ 11.759.378		€ 11.989.399
- Algemene reserve	€ 8.585.239		€ 9.227.717	
- Bestemmingsreserves	€ 2.531.661		€ 2.155.958	
- Nog te bestemmen resultaat boekjaar	€ 642.478		€ 605.724	
<i>Voorzieningen</i>		€ 9.516.351		€ 9.062.846
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		€ 24.645.000		€ 22.976.667
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 18.840.000		€ 17.386.667	
- overige binnenlandse sectoren	€ 5.805.000		€ 5.590.000	
totaal vaste passiva		€ 45.920.729		€ 44.028.912
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		€ -		€ 4.819.473
- Schuld bij kredietinstellingen	€ -		€ 4.819.473	
- Overige schulden	pm		pm	
<i>Overlopende passiva</i>		pm		pm
totaal vlottende passiva		€ -		€ 4.819.473
Totaal Passiva		€ 45.920.729		€ 48.848.385

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

ACTIVA

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden
bijdragen aan schoolbesturen t.b.v. investeringen schoolgebouwen e.d.
Kosten onderzoek en ontwikkeling
kosten onderzoek en ontwikkeling nieuw sportcentrum Malden

totalen

Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
€ 6.217.924		€ -	€ 241.371	€ 5.976.553
€ 586.183			€ 236.864	€ 349.319
€ 6.804.107	€ -	€ -	€ 478.235	€ 6.325.872

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt opgebouwd:

overige investeringen met een economisch nut
investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

totalen

Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
€ 16.027.158	€ 15.924.800
€ 4.646.901	€ 5.316.844
€ 5.456.503	€ 6.144.926
€ 26.130.562	€ 27.386.570

Nu volgt een overzicht van het boekwaardeverloop van de 'overige investeringen met een economisch nut':

investeringen economisch nut	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering *	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	€ 4.126.550	€ -	€ -	€ 21.405	€ 4.105.145
in erfpacht uitgegeven gronden	€ 725.450			€ -	€ 725.450
bedrijfsgebouwen	€ 9.209.782	€ -	€ -	€ 270.049	€ 8.939.732
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
vervoermiddelen	€ 6.967	€ 2.550	€ -	€ 2.479	€ 7.038
machines, apparaten en installaties	€ 181.627	€ 70.100	€ -	€ 23.143	€ 228.584
overige materiële vaste activa	€ 1.776.782	€ 308.388	€ -	€ 166.319	€ 1.918.851
totalen	€ 16.027.158	€ 381.038	€ -	€ 483.395	€ 15.924.800

investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
gronden en terreinen	€ 37.837	€ 3.500	€ -	€ 5.577	€ 35.760
grond-, weg- en waterbouwkundige werken (riolering)	€ 4.345.991	€ 874.000	€ -	€ 169.780	€ 5.050.211
machines, apparaten en installaties	€ 909	€ -	€ -	€ 909	€ 0-
overige materiële vaste activa	€ 262.164	€ -	€ -	€ 31.291	€ 230.873
totalen	€ 4.646.901	€ 877.500	€ -	€ 207.557	€ 5.316.844

De totaal uit te voeren investeringen 2023 met een economisch nut zijn:

- investeringen IBP
- elektrische scooter
- grote opzetstrooier
- sneeuwschuif vrachtauto
- sneeuwschuiver
- graveermachine
- afzuiginstallatie werkplaats
- armaturen/masten openbare verlichting
- speelvoorzieningen
Totaal investeringen met economisch nut

- masterplan herinzet RV Eendenpoelseweg
- blauwe ader Dravik
- schafwagen begraaftplaats

Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

totalen

Raming besteding in 2023	Cumulatief raming besteding
€ 2.500	€ 2.500
€ 2.550	€ 2.550
€ 30.000	€ 30.000
€ 10.100	€ 13.000
€ 11.000	€ 11.000
€ 11.000	€ 11.000
€ 8.000	€ 8.000
€ 250.888	€ 273.629
€ 55.000	€ 55.000
€ 381.038	€ 406.679
€ 669.000	€ 696.828
€ 205.000	€ 205.000
€ 3.500	€ 3.500
€ 877.500	€ 901.828
€ 1.258.538	€ 1.308.507

Nu volgt een overzicht van het boekwaardeverloop van de 'investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut':

investeringen maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
grond-, weg- en waterbouwkundige werken (riolering)	€ 5.456.503	€ 989.748	€ -	€ 301.325	€ 6.144.926
totalen	€ 5.456.503	€ 989.748	€ -	€ 301.325	€ 6.144.926

Een specificatie van de investeringen in relatie tot de beschikbaar gestelde kredieten plus een toelichting hierop treft u aan in de bijlage 'Overzicht lopende investeringen'.
Op de materiële vaste activa wordt afgeschreven conform de richtlijnen, zoals opgenomen in de notitie "Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Heumen".

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa in 2022 is als volgt:

financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
a) Kapitaalverstrekkingen aan:						
<i>deelnemingen</i>	€ 739.867	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 739.867
b) Leningen aan:						
<i>woningbouwcorporatie Oosterpoort</i>	€ 5.805.000	€ -	€ -	€ 215.000	€ -	€ 5.590.000
c) Overige langlopende leningen u/g	€ 385.306	€ -	€ -	€ 209.000	€ -	€ 176.306
d) Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	€ 3.405.840	€ 328.570	€ -	€ 314.826	€ -	€ 3.419.584
totalen	€ 10.336.013	€ 328.570	€ -	€ 738.826	€ -	€ 9.925.757

a) Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:

Deze zijn als volgt te specificeren:

aandelen Bank Nederlandse Gemeenten (nominaal € 2,50 per aandeel)
aandelen Vitens N.V.
aandelen DAR

totalen

aantal ultimo jaar	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Boekwaarde 31-12-2023
151.515	€ 378.787	€ -	€ -	€ 378.787
16.023	€ 1.630	€ -	€ -	€ 1.630
1.719	€ 359.450	€ -	€ -	€ 359.450
totalen	€ 739.867	€ -	€ -	€ 739.867

Het jaarlijkse dividend van genoemde deelnemingen wordt bij de ontvangst ervan als een baat verantwoord in de exploitatie; zie hiervoor het product 'Effecten'.

b) Leningen u/g woningbouwcorporatie

Betreft een tweetal leningen welke als volgt zijn te specificeren:

Voor de financiering van de bouw van een Brede School en parkeergarage in Centrum-West Malden heeft de gemeente Heumen de afspraak gemaakt met Oosterpoort Projectontwikkeling B.V. te Groesbeek dat zij optreedt als opdrachtgever. Oosterpoort Projectontwikkeling is eigenaar en verhuurt het pand door aan de gemeente Heumen. Voor het financieren van de bouwkosten heeft de gemeente per 1 december 2009 bij de NWB (Nederlandse Waterschapsbank) een 40-jarige geldlening aangetrokken. De lening van € 8,6 miljoen is per dezelfde datum een op een aan Oosterpoort doorverstrekt. Als extra zekerheid is het recht van hypotheek en pandrechten op de Brede School Malden door Oosterpoort als hypotheekgever aan de gemeente Heumen als schuldeiser verleend. Looptijd van de lening 1 december 2009 tot 1 december 2049. Het schuldrestant per ultimo 2023 bedraagt € 5.590.000.

c) Overige langlopende leningen u/g	Rentevoet	Boekwaarde per 31-12-2022	Uitzetting	Desinvestering	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2023
hypothecaire geldleningen	3,27%	€ 306.632			€ 209.000	€ 97.632
sporthal Passelegt Overasselt	5,5%	€ 9.926			€ -	€ 9.926
stichting het Tweede Huis	0,0%	€ 68.748			€ -	€ 68.748
totalen		€ 385.306	€ -	€ -	€ 209.000	€ 176.306

stichting het Tweede Huis

Stichting het Tweede Huis heeft in 1996 van onze gemeente een geldlening van € 68.748 ontvangen. In de betreffende leningsovereenkomst zijn de aflossingsvoorwaarden opgenomen. Gelet op de jaarlijkse exploitatie- en balansresultaten van deze stichting is er tot op heden nog niet afgelost op deze lening. De jaarlijks aan de boekwaarde toegerekende rente betreft in feite een subsidie aan deze stichting. Tot zekerheid voor de terugbetaling van de verstrekte geldlening is een recht van hypotheek gevestigd op de grond met opstallen gelegen aan het Kerklaantje 10 te Nederasselt.

sporthal Passelegt Overasselt

Aan de stichting sportaccommodatie Passelegt te Overasselt is in 1998 een renteloze geldlening van € 11.344,51 (f 25.000) verstrekt voor een periode van 10 jaar. Vanaf het derde jaar zou gedurende 8 jaar de lening afgelost moeten worden. Het schuldbedrag van € 9.926 (7 jaartermijnen) is tot op heden niet voldaan. In januari 2018 heeft de raad besloten om nog tot medio 2019 een exploitatiesubsidie te verstrekken. Voorlopig heeft de stichting nog onvoldoende financiële ruimte om de aflossing te kunnen voldoen.

d) Overige uitzettingen looptijd > 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2022	Uitzetting/ herwaardering	Desinvestering	Ontvangen Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
SVN leningen	€ 2.342.267	€ 195.432	€ -	€ 190.645	€ -	€ 2.347.054
Zonnepanelen project	€ 1.063.573	€ 133.138	€ -	€ 124.181	€ -	€ 1.072.530
Totaal langlopende geldleningen u/g	€ 3.405.840	€ 328.570	€ -	€ 314.826	€ -	€ 3.419.584

Viottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categoriën:

Verloop in 2023	Boekwaarde per 31-12-2022	Kosten aankopen	Kosten bouwrijpmaken en plankosten	Renteverlies en resultaatneming complexen	Aanwending voorziening tekort	Boekwaarde per 31-12-2023
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar: - in exploitatie genomen gronden met kostprijsberekening	€ 853.959	€ 1.233.630	€ 3.090.067	€ 32.530	€ -	€ 5.210.186
Totaal voorraden	€ 853.959	€ 1.233.630	€ 3.090.067	€ 32.530	€ -	€ 5.210.186

In exploitatie genomen gronden met kostprijsberekening € 0

Het betreft de navolgende complexen:

- Zilverberg Overasselt
- Kanaalzone Malden

Totaal

Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen	Aanwending voorziening tekort	aantal m2	Boekwaarde per 31-12-2023	Gem. boekw. per m2
€ 287.773	€ 3.741.903	€ -	0	€ 4.029.676	€ -
€ 566.186	€ 614.324	€ -	0	€ 1.180.510	€ -
€ 853.959	€ 4.356.227	€ -	€ -	€ 5.210.186	

Complex Zilverberg Overasselt

In vervolg op het op 20 februari 2020 genomen besluit betreffende de woningbouwprogrammering heeft de raad op 3 februari 2022 ingestemd met de integrale stedenbouwkundige visie en het daarbij behorende indicatieve woningbouwprogramma voor de locatie Zilverbergweg/Kruisbergsestraat. Daarna is de uitwerking ter hand genomen in de vorm van het opstellen van een bestemmingsplan, het uitwerken van een ontwikkelstrategie en de uitwerking van een natuurcompensatieplan.

Complex kanaalzone Malden

Ingevolge de door de raad gegeven opdracht wordt verder gewerkt aan een onderzoek naar de haalbaarheid van woningbouw in de Kanaalzone.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

pm

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder worden voorsnog voor memorie geraamd.

Liquide Middelen

pm

Door het invoeren van het schatkistbankieren zijn de gemeenten verplicht hun tegoeden onder te brengen bij het ministerie van Financiën. Op basis van een opgestelde meerjaren liquiditeitsbegroting is per ultimo 2023 een tekort aan verwachte liquiditeiten geraamd. Met het aantrekken van een vaste geldlening zal dit tekort aan liquiditeiten worden opgelost.

Overlopende Activa

pm

De overlopende activa worden in de prognosebalans 2022 voor memorie geraamd.

TOELICHTING PASSIVA

Vaste Passiva

Eigen Vermogen

Algemene Reserve

Vrij beschikbaar eigen vermogen per 31 december 2023 (voor resultaatbestemming 2023)

Bedrag
€ 9.227.717

Reserves vormen het eigen vermogen van de gemeente en zijn te onderscheiden naar algemene- en bestemmingsreserves.

Tot de algemene reserves worden gerekend alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.

De algemene reserve is in principe bestemd als een algemene buffer voor eventuele rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen voor de gemeente.

Noq te bestemmen resultaat boekjaar

Resultaat boekjaar 2023

voordelig

Bedrag
€ 605.724

Het voordelig resultaat komt ten gunste van het eigen vermogen van de gemeente.

Voor de totstandkoming van het resultaat wordt verwezen naar de programmabegroting 2023.

De staat van Reserves en Voorzieningen 2023 (zie ook bijlage staat D) geeft in totaal (vóór mutatie resultaat 2023) een netto-afname aan van € 1.588.426. De mutaties worden hierna op hoofdonderdelen toegelicht.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan vooraf een bepaalde bestemming is gegeven, dus bestemd is voor specifieke, met name genoemde uitgaven.

Specificatie	Beschikbaar 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Opheffing reserves	Beschikbaar 31-12-2023
egaliseringsreserve BIJG	€ 94.188		€ -		€ 94.188
winstbestemming 2019 t.b.v. klimaatpakkoord	€ 177.097		€ 75.000		€ 102.097
vernieuwing verkeersregelinstantaties	€ 94.756		€ 94.756		€ -
dekking kap.lasten sanering ongezuiwerde lozingen buitengebied	€ 329.342		€ 36.035		€ 293.307
beheer natuurgebieden Keersluis	€ 92.985		€ 8.040		€ 84.945
participatiewet	€ 66.759		€ -		€ 66.759
risicoreserve sociaal domein (schommelfonds)	€ 600.514		€ -		€ 600.514
kapitaallasten aanbouw bibliotheek Maldensteyn Malden	€ 204.588		€ 51.459		€ 153.129
baten en lasten rioleringsstelsel	€ 449.735		€ -		€ 449.735
onderhoud parkeergarage Brede School Broeksingel (BSB)	€ 56.400	€ 8.500	€ 3.500		€ 61.400
onderhoud sportzaal Brede School Broeksingel (BSB)	€ 111.750	€ 11.500	€ 35.000		€ 88.250
erfpachtgronden de Laan Werklandschap Overasselt	€ 125.547	€ 36.087	€ -		€ 161.634
omgevingswet	€ 128.000		€ 128.000		€ -
Totaal overige bestemmingsreserves	€ 2.531.661	€ 56.087	€ 431.790	€ -	€ 2.155.958

Toelichting op de mutaties en de stand van bestemmingsreserves:

egaliseringsreserve BIJG

Tijdens de begrotingsbehandeling op 9 november 2020 heeft de raad een motie ingediend om het positieve resultaat 2020 van de Buiggelden in een egaliseringsreserve te storten en daardoor te streven naar een meerjarige gelijke druk binnen de uitgaven en inkomstenbudgetten van de buiggelden.

klimaatmiddelen

Bij de vaststelling van de Programmarekening 2019 is door de Raad besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve voor de verkregen gelden via de Algemene uitkering 2019 voor klimaatmiddelen. De gelden worden in 2023 ingezet voor de wijkuitvoeringsplannen.

vervanging verkeersregelinstantaties

Bij de vaststelling van de Programmarekening 2019 door de Raad is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve 'Verkeersregelinstantaties' ten behoeve van een bijdrage aan de VRI's in Malden en Nederasselt op de provinciale wegen. De plaatsing van de VRI in Nederasselt is vertraagd.

dekking kapitaallasten sanering onzuivere lozingen buitengebied

In 2005 is door de raad besloten om een deel van de algemene reserve om te zetten in een bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten van investeringen in de aanleg van riolering in onze buitengebieden (zie raadsbesluit van februari 2004). Voor 2023 is deze bestemmingsreserve aangesproken voor het begrote bedrag.

beheer Natuurgebieden Keersluis

Betreft een gekapitaliseerde uitkering van Rijkswaterstaat voor het duurzaam beheer en onderhoud van het dassengebied nabij de keersluis voor de periode 2012 tot 2032. De uitgaven hebben betrekking op o.a. het uitvoeren van beheermaatregelen door de Vereniging Nederlands Cultuurschap en Landschapsbeheer Gielen.

participatiewet

Deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor lokale of via de MGR extra uit te voeren reïntegratieactiviteiten van onze bijstandsgerechtigden.

risicoreserve sociaal domein (schommelfonds)

Deze bestemmingsreserve is gevormd uit de vanaf 2015 jaarlijkse positieve saldi van de ontvangen integratie-uitkering sociaal domein onderdelen Jeugd en WMO. Ingaande 2019 is deze integratie-uitkering geïntegreerd in de algemene uitkering en is er dus ook geen sprake meer van een koppeling met de rijksmiddelen. Overschrijdingen op de begrote lasten WMO (2015) en Jeugdzorg worden via deze bestemmingsreserve geëgaliseerd. Ultimo 2021 was er geen saldo meer beschikbaar. De raad heeft vervolgens besloten om een groot deel van het rekeningsresultaat van 2021 ter grootte van € 600.514 in deze reserve te storten.

kapitaallasten aanbouw bibliotheek Maldensteyn

De raad heeft op 4 november 2021 tijdens de begrotingsbehandeling 2022 besloten om t.l.v. het boekjaar 2021 voor de kapitaallasten van de aanbouw van bibliotheek Maldensteyn in de resterende jaren (t/m 2026) een bestemmingsreserve te vormen. Jaarlijks wordt aan deze reserve een bedrag onttrokken gelijk aan de kapitaallasten in dat jaar.

baten lasten rioleringsstelsel

In 2015 is geconstateerd dat de voorziening 'onderhoudsreserve riolering' als gevolg van diverse ontwikkelingen € 600.000 meer bevatte dan op dat moment noodzakelijk werd geacht. Betreffend bedrag is toen op grond van de geldende boekhoudregels aan de genoemde voorziening onttrokken en vervolgens toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Deze middelen zijn in principe bestemd voor investeringen en kosten verbonden met riolering.

onderhoud parkeergarage Brede school Broeksingel

De parkeergarage onder de BSB is in eigendom van Oosterpoort. Omdat de kosten van groot onderhoud voor rekening komen van de huurder (=gemeente), wordt er sinds 2012 jaarlijks € 8.500 opzij gezet voor de uitvoering van toekomstig groot onderhoud. Dit bedrag betreft een percentage van de bouwkosten. Omdat er niet echt een meerjarenonderhoudsplaning aan ten grondslag ligt, is de voorziening enkele jaren geleden omgezet naar een bestemmingsreserve.

onderhoud sportzaal Brede school Broeksingel

De sportzaal in de BSB is in eigendom van Oosterpoort. Omdat de kosten van groot onderhoud voor rekening komen van de huurder (=gemeente), wordt er sinds 2012 jaarlijks € 11.500 opzij gezet voor de uitvoering van toekomstig groot onderhoud. Dit bedrag betreft een percentage van de bouwkosten. Omdat er niet echt een meerjarenonderhoudsplaning aan ten grondslag ligt, is de voorziening enkele jaren geleden omgezet naar een bestemmingsreserve. Voor 2023 is een bedrag opgenomen voor herstel van de sportvloer.

erfpachtgrond de Laan (diverse kavels Werklandschap)

Voor deze percelen is een erfpachtsovereenkomst afgesloten waarbij de erfpachter het blote eigendom van de gemeente wenst te kopen maar eigendomsoverdracht zal pas over uiterlijk 20 jaar plaatsvinden of nadat alle op grond van de erfpachtsovereenkomst verschuldigde canons zijn voldaan. De ontvangen afkoopsommen worden in een bestemmingsreserve gestort (het zgn. financieringsmodel). Conform de BBV-voorschriften wordt de ontvangen afkoop som direct via resultaatbestemming in een bestemmingsreserve afkoop som gestort. De bestemmingsreserve dient ter duurzame financiering(dekking) van maximaal de grondwaarde waarvan de erfpacht is afgesloten. De grondwaarde wordt opgenomen onder de materiële vaste activa op de balans.

omgevingswet

Het instellen van de invoerings van de omgevingswet heeft tot gevolg dat de begrote kosten 2021 niet volledig benut zijn. In 2022 zou een inhaalslag moeten plaatsvinden. Om die reden heeft de raad in december 2021 besloten om de onderuitputtingsgelden 2021 in een bestemmingsreserve te storten. De werkelijke uitgaven worden nu verwacht voor 2023.

Voor nadere informatie met betrekking tot de bestemmingsreserves wordt verwezen naar de als bijlage in de programmabegroting 2023 opgenomen modelstaat D - reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Er is sprake van voorzieningen wanneer er een onderliggende verplichting (bijv. ontvangen bijdrage met bestedingsverplichting) of een te kwantificeren risico aanwezig is. Aan voorzieningen mag geen rente worden toegevoegd. De voorzieningen voor onderhoud dienen te steunen op degelijke calculaties en goed onderbouwde beheerplannen.

De balanspost voorzieningen bestaat uit de volgende deelvoorzieningen:

Omschrijving

onderhoud gemeentegebouwen
onderhoud wegen
onderhoud en egalisatie baten en lasten rioleringsstelsel
pensioenen oud-wethouders
wachtgeld voormalige wethouders
personele regelingen
dubieuze debiteuren
dubieuze debiteuren soza

Totaal voorzieningen

Beschikbaar 31-12-2022	Aanpassingen	Vermeerdering	Vermindering	Beschikbaar 31-12-2023
€ 1.491.585		€ 190.324	€ 215.182	€ 1.466.727
€ 307.352		€ 431.275	€ 460.069	€ 278.558
€ 4.779.467		€ -	€ 172.262	€ 4.607.205
€ 1.941.426			€ 87.317	€ 1.854.109
€ 205.000			€ 125.000	€ 80.000
€ 82.789		€ 5.000	€ -	€ 87.789
€ 146.934		€ 15.000	€ 15.000	€ 146.934
€ 533.524		€ 58.000	€ 50.000	€ 541.524
€ 9.488.077	€ -	€ 699.599	€ 1.124.830	€ 9.062.846

Nadere toelichting mutaties:

onderhoudsvoorziening gemeentegebouwen, wegen en riolering

Voor een nadere toelichting op de gebouwen, de wegen en het rioleringsstelsel wordt verwezen naar de in de programmabegroting 2023 opgenomen Paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen'.

pensioenen oud-wethouders

Indien een voormalig wethouder de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, wordt vanuit de verzekeraar het hiervoor opgebouwde kapitaal overgemaakt naar onze gemeente. Tot op heden heeft dit voor vijf oud-wethouders plaats gehad. Vanuit deze voorziening worden maandelijks de pensioenen betaald. Om de toereikendheid van deze voorziening goed te kunnen beoordelen wordt er jaarlijks een actuële berekening opgesteld.

wachtgeld voormalige wethouders

Deze voorziening is ter dekking van te betalen wachtgeld aan de in mei 2021 afgetreden wethouders.

personele regelingen

Deze voorziening is ter dekking van toekomstige personeelslasten van voormalige werknemers. Het gaat hierbij met name om WW en de bovenwettelijke WW (BWWW).

dubieuze vorderingen algemeen en u.h.v. sociale uitkeringen

De voorziening is bedoeld voor het opvangen van lasten door afboeking van vooral belastingdebiteuren door Munitax maar ook andere debiteuren en alle overige openstaande vorderingen die om uiteenlopende redenen niet meer zijn te innen.

Ten aanzien van de volwaardigheidsbeoordeling van vorderingen uit hoofde van verstrekte sociale uitkeringen (BBZ-WWB-bijzondere bijstand) wordt de statische methode van waardering gehanteerd. Elke vordering wordt afzonderlijk beoordeeld en vervolgens wordt het volwaardigheidspercentage bepaald. De stand van de voorziening dubieuze vorderingen sociaal per 31 december 2023 wordt ingeschat op € 541.524.

Voor meer informatie met betrekking tot de voorzieningen wordt verwezen naar de in dit boekwerk als bijlage opgenomen modelstaat D - reserves en voorzieningen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen

De onderbouwing van de op de balans opgenomen langlopende geldleningen is als volgt:

Specificatie

door Bng en de NWB verstrekte leningen:
voor interne financiering Algemene Dienst
subtotaal

voor Oosterpoort Wooncombinatie

Totaal langlopende geldleningen

Saldo per 31-12-2022	Aflossingen	Rentelasten	Vermeerderingen	Saldo per 31-12-2023
€ 18.840.000	€ 1.453.333	€ 334.543	€ -	€ 17.386.667
€ 18.840.000	€ 1.453.333	€ 334.543	€ -	€ 17.386.667
€ 5.805.000	€ 215.000	€ 228.721	€ -	€ 5.590.000
€ 24.645.000	€ 1.668.333	€ 563.264	€ -	€ 22.976.667

De 'tegenhangers' van de leningen aan Oosterpoort zijn terug te vinden onder de financiële vaste activa.

Voor een nadere specificatie wordt eveneens verwezen naar de in de productenrekening opgenomen staat van langlopende schulden.

Viottende Passiva

Schuld bij kredietinstellingen

De schuld in rekening-courant bij de bankinstelling BNG per ultimo van het jaar bedraagt:

Rekening-Courant:

Bng rekening-crt
Totaal schuld in rekening-courant

Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023
€ -	€ 4.645.476
€ -	€ 4.645.476

Op basis van een opgestelde meerjaren liquiditeitsbegroting is per ultimo 2023 een tekort aan verwachte liquiditeiten geraamd. Met het aantrekken van een vaste geldlening zal dit tekort aan liquiditeiten worden opgelost.

Netto viottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige Schulden

De overige schulden worden in de prognosebalans 2021 voor memorie geraamd.

pm

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden in de prognosebalans 2021 voor memorie geraamd.

pm

BALANS PER

ACTIVA	Ultimo 2024		Ultimo 2025		Ultimo 2026	
Vaste activa						
<i>Inmateriële vaste activa</i>		€ 5.849.963		€ 5.621.384		€ 5.392.804
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 5.737.508		€ 5.508.929		€ 5.280.349	
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	€ 112.455		€ 112.455		€ 112.455	
<i>Materiële vaste activa</i>		€ 26.594.389		€ 25.787.910		€ 24.828.023
- Investerings met een economisch nut	€ 15.691.956		€ 15.450.159		€ 15.038.182	
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	€ 5.106.832		€ 4.891.475		€ 4.688.354	
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	€ 5.795.601		€ 5.446.276		€ 5.101.487	
<i>Financiële vaste activa</i>		€ 9.704.800		€ 9.498.653		€ 9.295.745
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	€ 739.867		€ 739.867		€ 739.867	
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties	€ 5.375.000		€ 5.160.000		€ 4.945.000	
Overige langlopende leningen u/g	€ 152.006		€ 142.406		€ 132.406	
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	€ 3.437.927		€ 3.456.380		€ 3.478.472	
totaal vaste activa		€ 42.149.152		€ 40.907.947		€ 39.516.572
Viottende activa						
<i>Voorraden</i>		€ 4.344.334		€ 4.252.230		€ 4.913.765
Grond- en hulpstoffen:						
- in exploitatie genomen gronden	€ 4.344.334		€ 4.252.230		€ 4.913.765	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		pm		pm		pm
- Vorderingen op openbare lichamen	pm		pm		pm	
- Rek-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	pm		pm		pm	
- Overige vorderingen en uitzettingen	pm		pm		pm	
<i>Liquide middelen</i>		pm		pm		pm
<i>Overlopende activa</i>		pm		pm		pm
totaal viottende activa		€ 4.344.334		€ 4.252.230		€ 4.913.765
Totaal Activa		€ 46.493.486		€ 45.160.177		€ 44.430.337

PASSIVA	Ultimo 2024		Ultimo 2025		Ultimo 2026	
Vaste passiva						
<i>Eigen vermogen</i>		€ 13.150.885		€ 15.062.981		€ 15.028.788
- Algemene reserve	€ 9.833.441		€ 10.872.843		€ 12.853.929	
- Bestemmingsreserves	€ 2.111.092		€ 2.067.646		€ 2.024.953	
- Nog te bestemmen resultaat boekjaar	€ 1.206.352		€ 2.122.492		€ 149.906	
<i>Voorzieningen</i>		€ 8.805.478		€ 8.682.033		€ 8.471.213
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		€ 21.308.333		€ 19.640.000		€ 17.971.667
Onderhandse leningen van:						
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 15.933.333		€ 14.480.000		€ 13.026.667	
- overige binnenlandse sectoren	€ 5.375.000		€ 5.160.000		€ 4.945.000	
totaal vaste passiva		€ 43.264.696		€ 43.385.014		€ 41.471.668
Vlottende passiva						
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		€ 3.228.790		€ 1.775.163		€ 2.958.669
- Overige schulden (sluitpost)	€ 3.228.790		€ 1.775.163		€ 2.958.669	
<i>Overlopende passiva</i>		pm		pm		pm
totaal vlottende passiva		€ 3.228.790		€ 1.775.163		€ 2.958.669
Totaal Passiva		€ 46.493.486		€ 45.160.177		€ 44.430.337

Financiële begroting

FINANCIËLE KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij de navolgende financiële kaders en uitgangspunten gehanteerd.

Onderdeel	grondslag	toelichting
omvang personeelsformatie	113,03 fte	2023
indexering salarissen	3,62%	2023 - stelpost € 768.428
	4,2%	2024 - cum. stelpost € 1.201.382
	4,1%	2025 - cum. stelpost € 1.641.779
	3,9%	2026 - cum. stelpost € 2.077.877
indexering prijzen	2,4%	2023 - stelpost € 997.697
	2,4%	2024 - cum. stelpost € 1.331.613
	2,5%	2025 - cum. stelpost € 1.687.791
	2,0%	2026 - cum. stelpost € 1.979.857
omslagpercentage investeringen staat vaste activa	0,31 %	2023
	0,22%	2024
	0,20 %	2025
	0,20 %	2026
rentepercentage nieuwe investeringen	3%	2023 t/m 2026
tarief afvalstoffenheffing	100 % kostendekkend	2023 t/m 2026
tarief rioolrecht	100 % kostendekkend	2023 t/m 2026
tarieven algemene begraafplaats	100 % kostendekkend	2023 t/m 2026
stelpost loonontwikkeling	€ 768.428	2023
stelpost prijsontwikkeling	€ 997.697	2023
stelpost ziektevervangning	€ 120.000	2023 t/m 2026
stelpost uitvoering personele regelingen	€ 22.500	2023 t/m 2026
negatieve stelpost onderuitputting	€ -400.000	2023 t/m 2026

peildatum	woonruimten
1 januari 2023	7.511
1 januari 2024	7.516
1 januari 2025	7.521
1 januari 2026	7.526

peildatum	inwoners
1 januari 2023	16.737
1 januari 2024	16.840
1 januari 2025	16.941
1 januari 2026	16.941

peildatum	bijstandsciënten
1 januari 2023	236
1 januari 2024	235
1 januari 2025	234
1 januari 2026	237

ALGEMEEN FINANCIËEL BEELD

De financiële huishouding van de gemeente staat nog steeds onder druk. Enerzijds hebben we te maken met oplopende uitgaven in het sociaal domein, anderzijds worden we geconfronteerd met oplopende kortingen op de te ontvangen rijksbijdrage. Met het vaststellen van de kaderbrief heeft de raad het college uitgangspunten mee gegeven om te komen tot een evenwichtig pakket aan maatregelen om een sluitende begroting aan te leveren. De tendens dat gemeenten het financieel steeds zwaarder krijgen door de uitvoering van gedecentraliseerde wettelijke taken leidt tot een verschraving van het lokale beleid. Met de nog steeds toenemende zorguitgaven, de oplopende opschalingskorting is de kans reëel dat verdere ombuigingen in de nabije toekomst noodzakelijk zijn.

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo 2023-2026	642.477	605.724	1.206.352	2.122.492	149.906

OVERZICHT VAN LASTEN EN BATEN

Lasten

Exploitatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Sociale leefomgeving	-21.527.951	-20.907.483	-20.785.879	-20.350.735	-20.154.409
Programma 2 Fysieke leefomgeving	-12.063.184	-12.019.929	-11.742.212	-11.613.965	-11.659.003
Programma 3 Bestuur en organisatie	-10.959.416	-11.846.187	-12.693.825	-13.170.833	-13.828.477
Saldo	-44.550.552	-44.773.599	-45.221.916	-45.135.532	-45.641.889

Baten

Exploitatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Sociale leefomgeving	5.203.024	4.937.890	4.904.949	4.925.156	4.946.801
Programma 2 Fysieke leefomgeving	5.626.676	5.325.846	5.012.997	5.034.625	5.054.663
Programma 3 Bestuur en organisatie	34.363.328	35.115.587	36.510.321	37.298.243	35.790.330
Saldo	45.193.028	45.379.323	46.428.267	47.258.025	45.791.795

Saldo

Exploitatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Sociale leefomgeving	-16.324.927	-15.969.592	-15.880.929	-15.425.578	-15.207.607
Programma 2 Fysieke leefomgeving	-6.436.508	-6.694.083	-6.729.216	-6.579.340	-6.604.340
Programma 3 Bestuur en organisatie	23.403.911	23.269.400	23.816.497	24.127.410	21.961.853
Saldo	642.477	605.724	1.206.352	2.122.492	149.906

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN

Voor het financiële inzicht is het noodzakelijk te onderkennen welke programma's voordelig dan wel nadelig worden beïnvloed door eenmalige baten of lasten. Voor de komende vier begrotingsjaren gaat het alleen om incidentele lasten.

Incidentele lasten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1 - Sociale leefomgeving - vloer sportzaal Brede school - subsidie St Georgiusgilde	€ 35.000		€ 30.000	
2 - Fysieke leefomgeving - onderhoud buurthalthes - implementatie omgevingswet - investeringsbijdrage VRI - bestemmingsplannen - tijdelijke huisvesting - transitievisie warmte	€ 40.000 € 228.000 € 94.576 € 70.000 € 221.000 € 75.000	€ 100.000 € 221.000	€ 50.000	€ 50.000
3 - Bestuur en organisatie				
totalen per begrotingsjaar	€ 763.756	€ 321.000	€ 80.000	€ 50.000

Structureel in evenwicht

De gemeente heeft de verantwoording om een begroting vast te stellen, die structureel en reëel in evenwicht is. M.a.w. dekken de structurele baten de structurele lasten?

In onderstaand overzicht wordt het begrotingssaldo van baten en lasten geschoond van de incidentele posten inclusief de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	V € 605.724	V € 1.206.352	V € 2.122.492	V € 149.906
bij: Toevoegingen aan reserves	€ 56.088	€ 56.088	€ 56.088	€ 56.088
af: Onttrekkingen aan reserves	€ 431.790	€ 100.953	€ 99.534	€ 98.781
Begrotingssaldo na bestemming	V € 230.022	V € 1.161.487	N € 2.079.046	V € 107.213
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	N € 763.756	N € 321.000	N € 80.000	N € 50.000
Structureel begrotingssaldo	V € 993.778	V € 1.482.487	V € 2.159.046	V € 157.213

UITEENZETTING VAN DE FINANCIËLE POSITIE

In dit onderdeel gaan wij nader in op de uitkomsten van de actuele meerjarenramingen 2023-2026. Ook besteden wij aandacht aan de geplande investeringen en de stand en het verloop van de reserves zodat u een compleet beeld krijgt van de financiële positie van de gemeente Heumen.

Kostensoort / kostenplaats		Begroting 2023
**** Saldo		605.724,40-
*** FIN_LASTEN.20	Kostensoorten Lasten	44.512.342,97
** FINL_1-1.20	Salarissen en sociale lasten	10.812.226,98
** FINL_2-1.20	Belastingen	174.490,00
** FINL_3-1.20	Grond	12.000,00
** FINL_3-2.20	Duurzame goederen	116.661,00
** FINL_3-4-1.20	Sociale uitkeringen in natura	6.973.254,00
** FINL_3-5-1.20	Ingeleend personeel	245.007,00
** FINL_3-8.20	Overige goederen en diensten	9.228.922,79
** FINL_4-1-1.20	Sociale uitkeringen in geld	3.420.015,00
** FINL_4-2.20	Subsidies	811.970,60
** FINL_4-3-1.20	Inkomensoverdrachten - Rijk	276.795,00-
** FINL_4-3-2.20	Inkomensoverdrachten - gemeenten	46.186,00
** FINL_4-3-3.20	Inkomensoverdrachten - gemeenschapp	6.140.671,00
** FINL_4-3-4.20	Inkomensoverdrachten - provincies	0,00
** FINL_4-3-6.20	Inkomensoverdrachten - overige over	3.210,00
** FINL_4-3-8.20	Inkomensoverdrachten - overige inst	1.795.287,50
** FINL_4-4-8.20	Kapitaaloverdrachten - overige inst	50.000,00
** FINL_5-1.20	Rente	564.604,00
** FINL_7-1.20	Mutatie reserves	56.087,50
** FINL_7-2.20	Mutatie voorzieningen	707.549,00
** FINL_7-3.20	Afschrijvingen	1.470.512,00
** FINL_7-4.20	Toegerekende reële en bespaarde ren	0
** FINL_7-5.20	Overige verrekeningen	2.160.483,60
*** FIN_BATEN.20	Kostensoorten Baten	45.118.067,37-
** FINB_2-2-1.20	Belastingen op producenten	4.973.110,50-
** FINB_2-2-2.20	Belastingen op huishoudens	1.518.707,15-
** FINB_3-1.20	Grond	25.000,00-
** FINB_3-3.20	Pachten	113.756,00-
** FINB_3-4-2.20	Eigen bijdragen en verhaal sociale	340.022,00-
** FINB_3-6.20	Huren	877.187,43-
** FINB_3-7.20	Leges en andere rechten	2.370.718,00-
** FINB_3-8.20	Overige goederen en diensten	1.067.598,00-
** FINB_4-3-1.20	Inkomensoverdrachten - Rijk	30.350.313,00-
** FINB_4-3-4.20	Inkomensoverdrachten - provincies	3.800,00-
** FINB_4-3-8.20	Inkomensoverdrachten - ov. inst./pe	14.654,00-
** FINB_5-1.20	Rente	330.808,66-
** FINB_5-2.20	Dividenden en winsten	376.000,00-
** FINB_6-1.20	Financiële transacties	36.088-
** FINB_7-1.20	Mutatie reserves	170.535,34-
** FINB_7-2.20	Mutatie voorzieningen	200.536-
** FINB_7-5.20	Overige verrekeningen	2.349.233,52-

KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

	2023	2024	2025	2026
Saldo 2023-2026	605.724	1.206.352	2.122.492	149.906

Voor de komende vier begrotingsjaren gezaamenlijk wordt er op grond van vastgestelde kaders en voortschrijdende inzichten een overschot verwacht van € 4.084.474. Voor de volledigheid van het inzicht moet hierbij worden opgemerkt dat er jaarlijks een relevante negatieve stelpost van onderuitputtingsvoordelen als baat is opgenomen. Voor de komende vier jaar gaat het in totaal om € 1.600.000 (4 x € 400.000). Realisatie van deze stelpost is dus essentieel.

Uitgedrukt in een percentage van de jaarlijks begrote lasten is de situatie als volgt:

begrotings- resultaat	uitgedrukt in % van de lasten
2023	1,35
2024	2,66
2025	4,70
2026	0,33

Geplande investeringen 2023-2026

Investerings met economisch nut € 5.501.310

In de drie raadsprogramma's zijn voor de komende vier begrotingsjaren de navolgende nieuwe investeringsbedragen opgenomen:

Programma's	2023	2024	2025	2026
Programma 1 - Sociale leefomgeving	55.000	44.100		
Programma 2 – Fysieke leefomgeving	2.188.235	1.033.925	800.000	800.000
Programma 3 – Financiën en bedrijfsvoering	530.050	30.000	10.000	10.000
Totaal	2.773.285	1.108.025	810.000	810.000

Uit het 'Overzicht kredieten lopende investeringen 2023' (bijlage 6) blijkt dat er op dit moment (najaar 2022) 6 te activeren investeringen nog niet zijn afgewikkeld. Uw raad heeft in het verleden de betreffende autorisatiebesluiten genomen en per 1 januari 2023 is er naar verwachting nog € 1.120.778 aan kredieten beschikbaar om de investeringen af te ronden. Het gaat hierbij om investeringen betreffende aanschaf machines, openbare verlichting fietspaden, herinrichting Molenwijkpark, masterplan riolering en Werkzaamheden Blauwe ader Dravik (maatregelen wateroverlast).

Investerings ten laste van grondexploitaties

De investeringen in grondexploitaties worden voor 2023 ingeschat op € 1.131.872.

De exploitatieopzetten van de diverse grondcomplexen worden jaarlijks geactualiseerd opgenomen in de programmabegroting. Voor 2023 zijn er geen actualisaties van lopende grondexploitaties. Hierdoor behoeft alleen te worden aangegeven wat er voor het komend begrotingsjaar wordt geïnvesteerd in toekomstige grondexploitaties (grondverwerving, plankosten ed.). Het investeringsbedrag voor 2023 komt voort uit voorbereidingskredieten aangevraagd voor de toekomstige grondexploitaties.

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

De algemene reserve ontwikkelt zich in de komende vier begrotingsjaren als volgt:

algemene reserve	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo op 1 januari	9.227.717	9.833.441	11.039.793	13.162.285
toevoeging/afname	605.724	1.206.352	2.122.492	149.906
saldo op 31 december	9.833.441	11.039.793	13.162.285	13.312.191

Bij de beginstand van 2023 is rekening gehouden met een voordelig jaarresultaat 2022- volgens de maandrapportage over juni 2021 ad € 642.478.

Bestemmingsreserves

Het gezamenlijke bestemmingsreserves ontwikkelen zich in de komende vier begrotingsjaren als volgt:

bestemmingsreserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo op 1 januari	2.531.661	2.155.958	2.111.092	2.067.646
toevoegingen	56.088	56.088	56.088	56.088
onttrekkingen	431.790	100.953	99.534	98.781
saldo op 31 december	2.155.958	2.111.092	2.067.646	2.024.953

BIJLAGEN PROGRAMMABEGROTING

Bijlage 1 Beleidskaders per programma

GEMEENTELIJKE KADERS

Programma 1

Beleidsstuk	Jaar	Inhoud
Kadernota Een sterke basis voor de buitensport	2015	Sport draagt bij aan het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid. We willen samen met de buitensportverenigingen bijdragen aan de instandhouding van een sportinfrastructuur van duurzame buitensportaccommodaties voor onze inwoners. Dit doen we primair door het verlenen van subsidie voor noodzakelijke investeringen in buitensportaccommodaties.
Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp 2020.	2020	Inwoners krijgen waar nodig bij hun situatie passende hulp of ondersteuning in de vorm van algemene – en/of maatwerkvoorzieningen.
Beleidsplan schuldhulpverlening 2019-2022	2019	Het beleidsplan bevat het door de gemeente te voeren beleid betreffende integrale schuldhulpverlening en het voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen.
Re- integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen	2018	In deze verordening worden de voorzieningen benoemd die ingezet kunnen worden om inwoners te ondersteunen bij de arbeidsinschakeling.
Beleidsplan 'samen dichtbij'- GGZ beschermd wonen - maatschappelijke opvang 2018-2020	2017	In dit beleidsplan zijn de randvoorwaarden voor de ambulantisering nader uitgewerkt in scenario's en per leefgebied. Daarnaast is hierin aangegeven hoe we in de regio Nijmegen en Rivierenland tot 2020 willen samenwerken
Regioplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Nijmegen en Rivierenland	2021	In het Regioplan zijn de volgende onderdelen uit het Beleidsplan 'samen dichtbij - GGZ beschermd wonen - maatschappelijke opvang 2018-2020 nader uitgewerkt: • Spreiding van voorzieningen • Inrichting lokaal versus regionaal • Verdeling van de kosten • Samenwerkingsvorm
Regionale beleidsnota nieuwe wet inburgering 2021	2021	De regionale beleidsnota inburgering biedt kaders en richting voor de inkoop van inburgeringsvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld taallessen, en voor de verdere implementatie van de nieuwe wet, waarin de regio op de inburgering weer volledig wordt neergelegd bij de gemeente.
Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs 2017-2032 Gemeente Heumen	2018	In dit IHP is de gezamenlijke en eenduidige visie van de gemeente en de schoolbesturen op de gewenste toekomstsituatie ten aanzien van onderwijshuisvesting weergegeven. Daarnaast bevat dit IHP uitvoeringsplannen voor de kleine kernen, Malden-oost en Malden-west.

Programma 2

Beleidsstuk	Jaar	Inhoud
Beleidsregels	Divers	Beleidsregels voor de nadere toepassing van het ruimtelijke ordeningsbeleid zijn ontwikkeld over o.a. het landgoederenbeleid, de mantelzorg, de ruimte voor ruimte regeling en voor woningsplitsing binnen de kernen. Ook op andere terreinen zijn beleidsregels ontwikkeld, bv ontheffing voor de parkeerschijf of m.b.t. de Vierdaagse doortocht
Verordeningen	Divers	Diverse verordeningen zijn vastgesteld, bv de huisvestingverordening (waarin regels voor het toewijzen van sociale huurwoningen zijn opgenomen), de wegsleepverordening, de verordening zonnepanelenproject Heumen 2018, de verordening Stimuleringsregeling duurzame maatregelen voor woningen in de gemeente Heumen 2018 (deze laatste is vastgesteld in de raad van 28 juni 2018), de erfgoedverordening (raad 5okt2017) en de verordening inzake de BedrijfsInvesteringsZone (raad okt. 22).
Bestemmingsplannen	Divers	Deze plannen geven de gebiedsbestemming en de gebruiksmogelijkheden aan.
VTH beleid	2017-2020	VTH-beleid is het geheel van regels, voorwaarden en processen waarbinnen de behandeling van aanvragen om vergunning, het houden van toezicht erop en de handhaving ervan, plaatsvindt. Eind 2022 wordt dit beleid in regionaal verband herzien.
Integraal veiligheidsplan	2019-2022	De gemeenten in het basisteam Tweestromenland van de politie hebben gezamenlijk een integraal veiligheidsplan opgesteld. Naast de prioriteiten regionaal (ondermijning, zorg en veiligheid, vroeg-signalering) zijn de prioriteiten voor Heumen: autokraken, mobiel banditisme en jeugdoverlast (raad 28mrt19).
Veiligheidsstrategie en meerjarenbeleidsplan	2019-2022	Het meerjarenbeleidsplan is een bovenregionaal plan van de politie Oost-Nederland. Het meerjarenplan is op basis van een veiligheidsstrategie opgesteld. De in dit plan aangegeven prioriteiten voor de komende jaren sluiten aan bij waar de gemeente op inzet, zoals o.a. aanpak van ondermijnende criminaliteit en de aandacht voor kwetsbare personen (thema: zorg en veiligheid) (raad 28mrt19)
Externe Veiligheid	2013	Doel van het externe veiligheidsbeleid is duidelijk te maken welke externe veiligheidsrisico's in de gemeente Heumen aanwezig zijn en hoe met deze en toekomstige risico's dient te worden omgegaan
(v)Gemeentelijk rioleringsplan	2018-2022	Het verbreed GRP bevat water- en rioleringsbeleid en is de onderbouwing van de verbrede rioolheffing voor de periode 2018 tot en met 2022. Met het woord "verbreed" wordt bedoeld de hemel- en grondwaterzorgplichten van de gemeente die naast de afvalwaterzorgplicht onderdeel uitmaken van het beleidsplan en de heffing. Het plan richt zich niet alleen op het in stand houden van het riool- en waterstelsel, maar anticipeert ook op gewijzigde inzichten en omstandigheden zoals klimaatverandering.
Beleidsplan water en riolering (raad 6 oktober 2022)	2023-2027	Dit beleidsplan volgt het gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022 op. In dit plan zetten we de komende vijf jaar nadrukkelijker in op klimaatadaptatie. We richten ons op locaties die kwetsbaar zijn voor wateroverlast en kiezen voor een integrale aanpak met aandacht voor groen en biodiversiteit. Daarbij betrekken we ook inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, want we kunnen het niet alleen. Daarnaast nemen we de nodige maatregelen voor beheer en onderhoud van het rioolsysteem zodat het goed blijft functioneren.
Beleids vaststelling hogere grenswaarden.	2007	Beleids vaststelling hogere grenswaarden.
Groenstructuurplan	2007	Het is een beleids- en toetsingskader voor de ontwikkelingen van de groenstructuur en het groenareaal binnen de vier bebouwde kernen van de gemeente Heumen.
Landschapsonwikkelingsplan 2019-2023	2019	Het landschapsonwikkelingsplan (LOP) 2019-2023 is een nadere uitwerking van de structuurvisie en geeft aan de hand van doelen richting aan het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.
Pachtnota	2012	De pachtnota is 20 dec. 2012 door de raad vastgesteld. Daarin is het nieuwe pachtbeleid opgenomen.
Masterplan Centrum Malden (16 december 2021)	v.a. 2022	Het Masterplan omvat de toekomstige kaders voor de ontwikkelingen in het centrum van Malden bestaande uit: a. De ontwikkelingskaders voor de bouwontwikkelingen in het centrum van Malden

		b. Het schetsplan Centrumplan Malden dat als basis dient voor de verdere inrichting van de openbare ruimte van Vitaal Centrum Malden
Kaderstelling Openbare Verlichting	2015-2024	De raad heeft op 9 juli 2015 de kaderstelling voor de openbare verlichting m.b.t. veiligheid, duurzaamheid, materialen, beheer en onderhoud vastgelegd. Tevens is een keuze gemaakt voor de "Ombouw naar Led in 10 jaar" (variant 2).
Erfgoednota	2016	De gemeenteraad heeft de erfgoednota in 2016 vastgesteld. Een uitvoeringsprogramma is hierin opgenomen.
Routekaart klimaatneutraal	April 2017	De gemeenteraad heeft op 6 april 2017 de routekaart klimaatneutraal Heumen 2050 vastgesteld.
Ruimtelijke visie duurzame energie	2020	In 2018 is het interactieve proces om te komen tot een Ruimtelijke visie Duurzame Energie gestart. Doel van deze visie is om weloverwogen fysieke ruimte te bieden voor het ontwikkelen van installaties waarmee de grootschalige duurzame energieopgave (vanuit de Routekaart Klimaatneutraal Heumen 2050) gerealiseerd kan worden. De raad heeft hierin in 2020 richtingen en randvoorwaarden aangegeven.
Gebiedsplan Energielandschap A73	v.a. 2022	Het gebiedsplan is een uitwerking van het op 24 september 2020 vastgestelde Koersdocument Ruimtelijke visie Duurzame Energie vastgesteld. Het doel van het gebiedsplan is aan te geven waar in het gebied de grootschalige duurzame energieopgave kan landen en op welke wijze een meerwaarde voor andere functies vorm kan krijgen. Dit gebiedsplan geeft op hoofdlijnen een beeld van hoe ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie opwekking een plek kunnen krijgen in het gebied, waar andere functies een plek vinden dan wel behouden en op welke wijze wordt bijgedragen aan andere doelstellingen (waaronder landschap, natuur, recreatie en biodiversiteit). Het gebiedsplan biedt daarmee een ruimtelijk kader voor de ontwikkeling van zonnevelden.
Transitievisie Warmte	v.a 2022	In 2019 publiceerde het kabinet de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs: het Klimaatakkoord. Eén van de ambities uit het Klimaatakkoord is 100% duurzame warmte in de gebouwde omgeving in 2050. Deze wordt op gemeentelijk niveau ingevuld door middel van de Transitievisie Warmte (TVW). In de TVW geeft de gemeente aan wat de alternatieven voor aardgas zijn. Daarnaast wordt aangegeven wanneer welke wijken aardgasvrij gemaakt gaan worden en op welke manier. Wanneer in de TVW verkenningswijken worden opgenomen die voor 2030 van het gas afgaan, moet er voor deze wijken een wijkuitvoeringsplan (WUP) opgesteld worden
Gemeentelijke structuurvisie 2025	2013	De structuurvisie is op 13-02-2014 door de gemeenteraad vastgesteld en geeft richting aan het ruimtelijk beleid tot 2025
Woonvisie Gemeente Heumen	va. 2018/2020	Hierin is het te voeren woonbeleid voor de komende jaren vastgelegd. Aan het opstellen van deze nieuwe visie is een scenarioanalyse voorafgegaan. Deze scenarioanalyse maakt het mogelijk beter te anticiperen op de, per definitie onzekere, toekomstige ontwikkelingen. Van de opgestelde visie maken deel uit een uitvoeringsprogramma en uitgangspunten voor een woningbouwprogramma (raad 20 februari 2020). Onderdeel hiervan is o.a. een onderzoek naar de haalbaarheid van de Kanaalzone.
Omgevingswet	v.a. 2019	Sinds 2017 is de gemeente Heumen bezig met de implementatie van de nieuwe Omgevingswet. In februari 2019 heeft uw raad het document 'Ambitie en programmaplan Implementatie Omgevingswet' vastgesteld. Hiermee is vastgesteld dat we onder andere aan de slag gaan met het opstellen van een integrale Omgevingsvisie. In de raad van 21 april 2020 is het proceskader voor de op te stellen omgevingsvisie (waaronder ook de wijze van participatie) vastgesteld. Eind 2022 is het koersdocument (basis voor de omgevingsvisie) vastgesteld. In 2022 heeft de raad meerdere besluiten genomen gericht op de inwerkingtreding van de omgevingswet op 1 januari 2023 (inzake o.a. bindend adviesrecht, te delegeren onderwerpen, de verplichte participatie bij Bopa's, de verordening nadeelcompensatie, adviescommissie ruimtelijke kwaliteit).

Programma 3

Beleidsstuk	Jaar	Inhoud
Strategische visie "Natuurlijk met iedereen".	2021	De visie bestaat uit een omschrijving van het doel 'een inclusieve samenleving'. De kracht en vitaliteit van onze gemeenschap staat centraal. Iedereen doet mee en vanuit diversiteit draagt iedereen bij. Naast dit doel kenmerkt de gemeente Heumen zich door een groene omgeving en duurzaamheid en veiligheid.
HR-beleid gemeente Heumen: samenwerken aan een beter resultaat voor onze klanten. Personeelshandboek 2020	2020	Het P&O-beleid draagt bij aan de organisatiedoelstellingen en richt zich op de professionalisering van leiding en medewerkers om duurzaam inzetbaar te blijven .
Inkoop- en aanbestedingsbeleid	2017	Het gaat hierin om regelgeving voor wat betreft het inkopen en aanbesteden van goederen en diensten, een en ander gelet op de beginselen van het EU-verdrag en de daaruit voortvloeiende relevantie van de Europese en Nederlandse wetgeving.
Mandaatbesluit Heumen	2017	Hierin wordt geregeld wie bevoegd is om namens het bestuur besluiten te nemen, te ondertekenen en privaatrechterlijke rechtshandelingen te verrichten.
Kadernota Grip op Samenwerking gemeente Heumen	2013	Het afwegingskader van afspraken rondom de regionale samenwerking.
Informatiebeleidsplan 2020-2024 "Digitale agenda 2020-2024 Strategische opgaven"	2020	Ambities en ontwikkelingen op het gebied van Informatievoorziening en automatisering, gebaseerd op de gemeentelijke ambities op de digitale dienstverlening van de gemeente naar de burger, wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen.
Verordening burgerparticipatie 2015: Wet maatschappelijke ontwikkeling, Participatiewet en Jeugdwet	2015	Verordening over Burgeradviesraad (BAR)
Visienota "Versterking burgerparticipatie: voor een betere aansluiting op onze inwoners"	2015	Visienota versterking burgerparticipatie
Financiële verordening	2016	Hierin wordt nader ingegaan op de te hanteren uitgangspunten voor het financieel beleid en het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Heumen.
Treasurystatuut Gemeente Heumen	2017	In het statuut worden de kaders bepaald die verband houden met de uitoefening van de financieringsfunctie zoals het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige middelen tegen zo een zo gunstig mogelijk rendement en het beheersen van de hiermee gepaard gaande risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.

Controleverordening	2005	Deze verordening regelt de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie.
Verordening periodieke onderzoeken	2005	Deze verordening regelt de uit te voeren controles in het kader van doelmatigheid en rechtmatigheid en houdt verband met het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie.
Verordening Rekenkamer gemeente Heumen 2022	2022	De rekenkamer voert onderzoek uit naar de (maatschappelijke) effecten van het gemeentelijk beleid, naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid, van het gemeentelijk beheer en van de gemeentelijke organisatie en naar de rechtmatigheid van het gemeentelijk beheer. Daarnaast onderzoekt de rekenkamer de doelmatigheid en doeltreffendheid van instellingen waarvan de activiteiten geheel of in belangrijke mate door de gemeente worden bekostigd.
Legesverordening Verordening Hondenbelasting Verordening onroerend zaakbelasting Verordening rioolheffing Verordening Marktgelden Diverse verordeningen baatbelasting	2023 2023 2023 2023 2023 1993,1996, 2007	Deze verordeningen regelen de vaststelling van de tarieven voor de leges en diverse belastingen en de baatbelasting vanwege de aanleg van diverse rioleringen.
Verordening Adviescommissie Bezwaarschriften Heumen 2022	2022	Deze verordening regelt de behandeling van bezwaarschriften
Verordening interne en externe klachtenbehandeling	2012	Deze verordening regelt de behandeling van klachten

Bijlage 2 Beleidsindicatoren per programma

Programma 1

Overzicht beleidsindicatoren conform regeling minister BZK van 24 maart 2016.

De indicatoren zijn ontleend aan de website www.waarstaatjegemeente.nl naar de situatie per 1 maart 2022

	taakveld	Indicator	eenheid	Laatste meting	waarde Heumen	waarde Nederland (gemiddelde)	Bron	Beschrijving
P1	onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2021	1,10%	1,90%	Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
P1	onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	0,00	2,5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
P1	onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	7,00	19,00	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
P1	sport, cultuur en recreatie	Niet-wekelijks sporters	%	2020	36,6	49,3	RIVM - Zorgatlas	Het percentage niet -wekelijkse sporters
P1	sociaal domein	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2021	489,9	805,5	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P1	sociaal domein	Netto arbeids-participatie	%	2020	69,5	68,4	CBS - Arbeidsdeel-name	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
P1	sociaal domein	Bijstands-uitkeringen	per 10.000 inw 18jre	2021	251,0	431,2	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
P1	sociaal domein	Lopende re-integratie-voorziening	per 10.000 inw 15-65jr	2020	39,5	202,0	CBS - Participatie Wet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
P1	sociaal domein	Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	per 10.000 inw	2020	n.n.b.	700	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

P1	sociaal domein	% kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	4%	6%	Verwey Jonker Instituut -	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
P1	sociaal domein	% werkloze jongeren	%	2020	1%	2%	Verwey Jonker Instituut	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
P1	sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	12,70%	12,90%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
P1	sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	n.n.b	0,30%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
P1	sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1,20%	1,20%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Programma 2

Overzicht beleidsindicatoren conform regeling minister BZK van 24 maart 2016.

De indicatoren zijn ontleend aan de website www.waarstaatjegemeente naar de situatie per 1 maart 2022

	taakveld	Indicator	eenheid	Laatste meting	waarde heumen	waarde nederland (gemiddelde)	Bron	Beschrijving
P2	veiligheid	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2021	0,9	1,80	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
P2	veiligheid	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2021	2,4	4,30	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
P2	veiligheid	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2021	0,9	1,3	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
P2	veiligheid	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2021	4,8	6,1	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
P2	veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1000 inw. 12-17 jr	2021	12	7	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
P2	veiligheid	Jongeren met delict voor rechter	%	2017	0%	1%	Verwey Jonker Instituut	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
P2	economie	Functie-menging	%	2021	40,5	53,3	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
P2	economie	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2021	158,4	165,1	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

P2	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	x 1000 euro	2021	319	290	CBS	Bemiddelde WOZ waarde per woning
P2	Vhrosv	Demografische druk	%	2021	84%	70%	CBS	Het niet-actieve deel van de bevolking(0-19 jaar en >65 jaar) uitgedrukt als percentage van de actieve bevolking (20-65 jaar)
P2	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	6%	9%	BAG/ABF	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen
P2	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	in euro	2022	880	nmb	COELO	De jaarlijkse woonlasten voor een eenpersoonshuishouden
P2	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	in euro	2022	948	nmb	COELO	De jaarlijkse woonlasten voor een meerpersoonshuishouden
P2	volksgezondheid	Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	55	170	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
P2	volksgezondheid	Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	17,4	26,80	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Programma 3

Overzicht beleidsindicatoren conform regeling minister BZK van 24 maart 2016.

De indicatoren zijn ontleend aan de website www.waarstaatjegemeente.nl naar de situatie per 1 maart 2022

	taakveld	Indicator	eenheid	Laatste meting	Waarde Heumen	Waarde Nederland (gemiddelde)	Bron	Beschrijving
P3	bestuur en organisatie	formatie	fte per 1.000 inwoners	2021	6,5	niet bekend	programmarekening 2021	aantal f.t.e. per 1.000 inwoners Volgens paragraaf bedrijfsvoering programmarekening 2021
P3	bestuur en organisatie	bezetting	fte per 1.000 inwoners	2021	6,5	niet bekend	programmarekening 2021	aantal f.t.e. Volgens paragraaf bedrijfsvoering programmarekening 2021
P3	bestuur en organisatie	apparaatskosten	kosten per inwoner	2021	496,07	niet bekend	programmarekening 2021	bruto loonsom programmarekening 2021
P3	bestuur en organisatie	extern inhuur	(kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	2021	7,67%	niet bekend	programmarekening 2021	kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen. Volgens paragraaf bedrijfsvoering programmarekening 2021
P3	bestuur en organisatie	overhead	%	2021	9,89%	niet bekend	programmarekening 2021	% van totale lasten

Bijlage 3 Reserves en voorzieningen

Staat van Reserves en Voorzieningen

	Saldo 31-dec-21	Toename 2022	Afname 2022	Saldo raming 31-dec-22	Toename 2023	Afname 2023	Saldo raming 31-dec-23	Toename 2024	Afname 2024	Saldo raming 31-dec-24	Toename 2025	Afname 2025	Saldo raming 31-dec-25	Toename 2026	Afname 2026	Saldo raming 31-dec-26
Algemene reserve																
algemene reserve 31 dec. 2021	8.258.742															
resultaat boekjaar 2021	927.011		600.514													
verwacht resultaat 2022 vlgs maandrapportage juni 2022		642.478			605.724			1.206.352			2.122.492			149.906		
resultaat vlgs. concept-meerjarenbegroting 2023-2026	0															
Subtotaal algemene reserves	9.185.753	642.478	600.514	9.227.717	605.724	0	9.833.441	1.206.352	0	11.039.793	2.122.492	0	13.162.285	149.906	0	13.312.191
Bestemmingsreserves																
Algemene dienst																
egalisereserve BUIG	135.188		41.000	94.188			94.188			94.188			94.188			94.188
beheer natuurgrond Keersluis (2012)	101.025		8.040	92.985		8.040	84.945		8.040	76.905		8.040	68.865		8.040	60.825
regionale samenwerking domein werk	66.759	0	0	66.759		0	66.759		0	66.759		0	66.759		0	66.759
risicoreserve sociaal domein (schommelfonds)	0	600.514	0	600.514	0	0	600.514	0	0	600.514	0	0	600.514	0	0	600.514
vluchtelingen/statushouders	52.926	0	52.926	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
parkeergarage Brede school	51.400	8.500	3.500	56.400	8.500	3.500	61.400	8.500	3.500	66.400	8.500	3.500	71.400	8.500	3.500	76.400
onderhoud sportzaal Brede school Malden	103.750	11.500	3.500	111.750	11.500	35.000	88.250	11.500	3.500	96.250	11.500	3.500	104.250	11.500	3.500	112.250
baten en lasten rioleringsstelsel	525.611		75.876	449.735		0	449.735		0	449.735		0	449.735		0	449.735
groenstructuurplan	27.939		27.939	0		0	0		0	0		0	0		0	0
exploitatiebijdrage investering riolering Buitengebied	366.664		37.322	329.342		36.035	293.307		34.748	258.559		33.461	225.098		32.809	192.289
schommelfonds rekenkamercommissie	10.337		10.337	0			0			0			0			0
erpachtgronden De Laan 3	17.354	5.470		22.824	5.470		28.294	5.470		33.764	5.470		39.234	5.470		44.704
erpachtgronden De Laan 4	10.153	3.106		13.259	3.106		16.366	3.106		19.472	3.106		22.578	3.106		25.684
erpachtgronden De Laan 5	8.676	2.735		11.411	2.735		14.146	2.735		16.881	2.735		19.616	2.735		22.351
erpachtgronden De Laan 13-1	7.467	1.195		8.662	1.195		9.857	1.195		11.052	1.195		12.247	1.195		13.442
erpachtgronden De Laan 13-2	25.838	7.820		33.658	7.820		41.478	7.820		49.298	7.820		57.118	7.820		64.938
erpachtgronden De Laan 15	3.948	2.260		6.208	2.260		8.468	2.260		10.728	2.260		12.988	2.260		15.248
erpachtgronden De Laan 18-20	10.057	5.406		15.463	5.406		20.870	5.406		26.276	5.406		31.682	5.406		37.088
erpachtgronden De Laan 19-23	5.966	8.095		14.061	8.095		22.156	8.095		30.251	8.095		38.346	8.095		46.441
winstbestemming 2019 t.b.v. vernieuwing 2 verkeersregelinstallaties	94.756		0	94.756		94.756	0			0			0			0
winstbestemming 2019 t.b.v. klimaatakkoord	237.097		60.000	177.097		75.000	102.097			102.097			102.097			102.097
ruimtelijke visie duurzame energie	12.472		12.472	0		0	0			0			0			0
kapitaallasten aanbouw bibliotheek Maldensteijn Malden	255.750		51.162	204.588		51.459	153.129		51.165	101.964		51.033	50.931		50.931	0
omgevingswet	128.000			128.000		128.000	0			0			0			0
extra incidentele middelen jeugdzorg	91.925		91.925	0			0			0			0			0
Totaal bestemmingsreserves	2.351.058	656.602	475.999	2.531.661	56.088	431.790	2.155.958	56.088	100.953	2.111.092	56.088	99.534	2.067.646	56.088	98.781	2.024.953
Totaal reserves	11.536.811	1.299.080	1.076.513	11.759.378	661.812	431.790	11.989.399	1.262.440	100.953	13.150.885	2.178.580	99.534	15.229.931	205.994	98.781	15.337.144
Voorzieningen																
Verplichtingen en of risico's																
pensioenen oud wethouders	2.028.743	0	87.317	1.941.426	0	87.317	1.854.109	0	87.317	1.766.792	0	87.317	1.679.475	0	87.317	1.592.158
wachtgeld voormalige wethouders		325.000	120.000	205.000		125.000	80.000		80.000	0		87.317	0		87.317	0
personele regelingen	77.789	5.000	0	82.789	5.000	0	87.789	5.000	0	92.789	5.000	0	97.789	5.000	0	102.789
Subtotaal verplichtingen en of risico's	2.106.532	330.000	207.317	2.229.215	5.000	212.317	2.021.898	5.000	167.317	1.859.581	5.000	87.317	1.777.264	5.000	87.317	1.694.947
Egaliseren van groot onderhoud																
groot onderhoud gemeentehuis	933.193	62.865	233.000	763.058	62.865	171.741	654.182	62.865	43.243	673.804	62.865	33.746	702.923	62.865	127.681	638.107
groot onderhoud parkeergarage Maldensteijn	177.068	836	18.000	159.904	836	11.186	149.554	836	7.228	143.162	836	9.718	134.280	836	7.942	127.174
groot onderhoud sportcentrum Malden	222.149	115.000	30.000	307.149	116.850	30.000	393.999	116.850	30.000	480.849	116.850	30.000	567.699	116.850	30.000	654.549
meerjarenonderhoud drie molens	151.658	18.025	62.197	107.486	6.000	0	113.486	6.000	0	119.486	6.000	0	125.486	6.000	0	131.486
meerjarenonderhoud twee kerken	136.391	3.773	0	140.164	3.773	1.255	142.682	3.773	866	145.589	3.773	1.280	148.082	3.773	900	150.955
onderhoud wegen	335.696	431.725	460.069	307.352	431.725	460.069	278.558	431.725	460.069	250.214	431.725	460.069	221.870	431.725	460.069	193.526
groot onderhoud gemeentewerkplaats	18.404	4.580	13.824	9.160	1.000	12.824	0	1.000	11.824	0	1.000	10.824	0	1.000	9.824	0
Subtotaal egaliseren groot onderhoud	1.974.559	632.224	807.846	1.798.937	621.599	675.251	1.745.285	622.049	542.406	1.824.928	622.049	535.813	1.911.164	622.049	627.592	1.905.621
Door derden bekende middelen																
onderhoud en egalisatie baten en lasten rioleringsstelsel	4.865.425	139.758	225.716	4.779.467		172.262	4.607.205		183.331	4.423.874		155.305	4.268.569		151.527	4.117.043
egalisatie afvalstoffenheffing	28.274		0	28.274		28.274	0		637	637		19.941	20.578		20.566	41.144
dubieuze vorderingen algemeen	146.934	15.000	15.000	146.934	15.000		146.934	15.000	15.000	146.934	15.000		146.934	15.000	15.000	146.934
dubieuze vorderingen sociaal	522.577	58.000	47.053	533.524	58.000	50.000	541.524	58.000	50.000	549.524	58.000	50.000	557.524	58.000	50.000	565.524
verliesdekking grondcomplex Werklandschap Overasselt	580.813		580.813	0		0	0		0	0			0			0
verliesdekking grondcomplex Veldschuur Malden	209.906		209.906	0		0	0		0	0			0			0
Subtotaal door derden bekende middelen	6.353.929	212.758	1.078.488	5.488.199	73.000	265.536	5.295.663	73.637	248.331	5.120.969	92.941	220.305	4.993.605	93.566	216.527	4.870.645
Totaal voorzieningen	10.435.020	1.174.982	2.093.651	9.516.351	699.599	1.153.104	9.062.846	700.686	958.054	8.805.478	719.990	843.435	8.682.033	720.615	931.436	8.471.213
Totaal Reserves en Voorzieningen	21.971.831	2.474.062	3.170.164	21.275.729	1.361.411	1.584.894	21.052.245	1.963.126	1.059.007	21.956.363	2.898.570	942.969	23.911.964	926.609	1.030.216	23.808.357

Bijlage 4 Staat Vaste activa

Staat Vaste Activa 2023										2023									
Code	Code	Code	Omschrijving investering	Oorspronkelijk krediet	Tot en met	Termijn	Am/Li/Fixe	Renteperc.	Boekwaarde per 01-01-23	Mutatie boekjaar	Rentebij-schrijving investering	Afschrijving 2023	Aflossing 2023	Boekwaarde per 31-12-23	Hulpkolom rente (geh.jaar)	Hulpkolom rente (ged.jaar)	Rentelasten 2023	Totaal van de kapitaallasten 2023	T.i.v. product
			Recapitulatie:																
			Materiële Vaste Activa:																
			Maatschappelijk nut																
m	121	ml21	gronden en terreinen	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m	123	ml23	bedrijfsgebouwen	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m	124	ml24	grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.967.240					5.456.503,43	989.747,50	-	301.324,97	-	6.144.925,96	16.915,17	1.534,11	18.449,28	319.774,25	
m	125	ml25	vervoermiddelen	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m	126	ml26	machines, apparaten en installaties	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m	127	ml27	overige materiële vaste activa	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			Subtotaal Maatschappelijk nut	7.967.240					5.456.503,43	989.747,50	-	301.324,97	-	6.144.925,96	16.915,17	1.534,11	18.449,28	319.774,25	
			Economisch nut																
e	121	e121	gronden en terreinen	4.223.017					4.126.550	-	-	21.405	-	4.105.145	12.792	-	12.792	34.198	
ep	121	ep121	orfachtgronden	725.450					725.450	-	-	-	-	725.450	17.646	-	17.646	17.646	
e	123	e123	bedrijfsgebouwen	9.831.003					9.209.781,67	-	-	270.049,13	-	8.939.732,54	28.550,33	-	28.550,33	298.599,46	
e	124	e124	grond-, weg- en waterbouwkundige werken (rioler)	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
e	125	e125	vervoermiddelen	55.000					6.967,46	2.550,00	-	2.479,43	-	7.038,03	21,60	3,95	25,55	2.504,98	
e	126	e126	machines, apparaten en installaties	348.883					181.626,65	70.100,00	-	23.142,98	-	228.583,66	563,04	108,66	671,70	23.814,68	
e	127	e127	overige materiële vaste activa	2.650.740					1.776.782,13	308.387,64	-	166.318,97	-	1.918.850,80	5.508,01	478,00	5.986,01	172.304,98	
			Subtotaal Economisch nut	17.834.092					16.027.158,25	381.037,64	-	483.395,90	-	15.924.799,98	65.081,13	590,61	65.671,74	549.067,64	
			Economisch nut ivm heffingen																
eh	121	eh121	gronden en terreinen	68.231					37.836,74	3.500,00	-	5.576,80	-	35.759,94	117,29	5,43	122,72	5.699,51	
eh	124	eh124	grond-, weg- en waterbouwkundige werken (rioler)	7.705.372					4.345.990,77	874.000,00	-	169.779,63	-	5.050.211,14	141.065,00	8.740,00	149.805,00	319.584,63	
eh	125	eh125	vervoermiddelen	0					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eh	126	eh126	machines, apparaten en installaties	10.000					909,29	-	-	909,29	-	-	18,19	-	18,19	927,48	
eh	127	eh127	overige materiële vaste activa	420.150					262.163,69	-	-	31.290,68	-	230.873,00	5.243,28	-	5.243,28	36.533,96	
			Subtotaal Economisch nut ivm heffingen	8.203.753					4.646.900,49	877.500,00	-	207.556,40	-	5.316.844,09	146.443,76	8.745,43	155.189,19	362.745,58	
			Subtotaal materiële vaste activa	34.005.085					26.130.562,16	2.248.285,14	-	992.277,27	-	27.386.570,04	228.440,06	10.870,14	239.310,20	1.231.587,47	
			Financiële vaste activa:																
	131		leningen aan woningcorporaties	8.600.000					5.805.000,00	-	-	-	215.000,00	5.590.000,00	232.498,61	-	232.498,61	232.498,61	
	132		overige langlopende leningen u/g	9.252.068					385.306,39	-	-	-	209.000,00	176.306,39	10.243,89	-	10.243,89	10.243,89	
	133		overige uitzettingen looptijd > 1 jaar	7.911.670					3.405.840,01	328.570,64	-	-	314.826,19	3.419.584,46	38.135,82	-	38.135,82	38.135,82	
	134		kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	709.345					739.866,88	-	-	-	-	739.866,88	2.293,59	-	2.293,59	2.293,59	
			Subtotaal financiële vaste activa	26.473.084					10.336.013,28	328.570,64	-	-	738.826,19	9.925.757,73	283.171,91	-	283.171,91	283.171,91	
			Immateriële vaste activa:																
	135		bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.189.146					6.217.923,69	-	-	241.370,51	-	5.976.553,18	19.275,58	-	19.275,58	260.646,09	
	112		kosten onderzoek en ontwikkeling	1.450.000					586.183,33	-	-	236.863,96	-	349.319,37	1.817,17	-	1.817,17	238.681,13	
			Subtotaal immateriële vaste activa	10.639.146					6.804.107,02	-	-	478.234,47	-	6.325.872,56	21.092,75	-	21.092,75	499.327,22	
			Totaal Vaste Activa	71.117.315					43.270.682,47	2.576.855,78	-	1.470.511,73	738.826,19	43.638.200,32	532.704,72	10.870,14	543.574,86	2.014.086,60	

Bijlage 5 Afschrijvingstabel

AFSCHRIJVINGSTABEL 2022 GEMEENTE HEUMEN	
<i>afschrijvingsmethode: lineair tenzij anders vermeld</i>	
omschrijving van investering	Afschrijvingstermijn in jaren
<u>Immateriële vaste activa</u>	
bijdrage activa in eigendom van derden:	
> onderwijsgebouw plus inrichting	40
> uitbreiding onderwijsgebouw	40
> interne verbouwing onderwijsgebouw	40
> onderwijsk. vernieuwing/ontwikkeling	40
> cv in onderwijsgebouw	25
> verbetering brandveiligheid	40 maximaal
> binnenklimaat St. Joris	15
> inrichting terrein Vuurvogel	10
kosten van onderzoek en ontwikkeling	
ontwikkeling sportcomplex Malden	5
<u>Materiële vaste activa</u>	
gronden en terreinen	> geen afschrijving
erfpachtgronden	20
(bedrijfs)gebouwen	
werkplaats	40
interne verbouwing gemeentehuis	25
aanbouw bibliotheek gebouw Maldensteijn	40
sportcomplex Malden	40
inrichting sportcomplex malden	10
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
<u>riolering:</u>	
> pompen en gemalen	20
> perceelaansluiting buitengebied	25 annuïtair
> bergbezinkbassin	60
> bergbezinkleiding	60
> overstort	60
> bio-gasinstallatie	60
> randvoorzieningen	60
> maatregelen hemelwaterzorgplicht	60
> ombouw rioolstelsel Oude Kleefsbaan	60
> afkoop riolering buitengebied	25
> persleiding plan Kruisberg	25
> aanpassing overstort Nederasselt	60
> rioolvervanging	60
> afkoppeling kansrijke objecten	60
> stuwputten en overstorten	60
> maatregelen wateroverlast	60
> masterplan	60
> waterberging	60
> aanpak HS2 problematiek	20
> optimalisatie persleiding	20

groen sportcomplex Malden	40
terrein sportcomplex Malden	40
fietspad	20
fietspadenplan	25
snelfietsverbinding	20
wegreconstructies	20
herinrichting Kroonwijkplantsoen	25
reconstructie Looistraat	25
wijziging parkeergelegenheid Elshof	20
inrichting Dorpsplein Overasselt	20
<u>algemene begraafplaats:</u>	
> berg- en stallingsruimte	20
> knekelput	40
> inrichting grafveld	10
> uitbreiding colombarium	40
vervoermiddelen	
electrische auto toezichthouder	5
electrische scooter	5
elelctrische voertuig Lokaal vervoer	5
aanhangwagen	10
kipper	15
schaftwagen	15
grondkar	10
machines, apparaten en installaties	
hardware	3
aanleg glasvezel	15
klepelmaaier	5
getrokken strooier	10
sneeuwschuiver	10
opzet strooier	10
rolbezem	7
machines gladheidsbestrijding	10
houtversnipperaar	10
hogedrukreiniger	10
rioolreinigingsmachine	10
waterton	12
stroomaggregaat	10
afzuiginstallatie	10
geluidsinstallatie raadszaal	10
verkeerssignaleringsbord	7
graveermachine	5
afwasmachine	10
zonnepanelen	20
portofoons	10
overige materiële vaste activa	
masten openbare verlichting	40
armaturen openbare verlichting	20
openbare verlichting fietspaden	15
software (aanschaf,implementatie,opleiding)	3
investeringen Informatiebeleidsplan	3
speelvoorzieningen	12
omvorming natuurlijk spelen	12

Bijlage 6 Lopende investeringen

Overzicht kredieten lopende investeringen 2023

Volg.nr.	Raads-programma 2023	Product-nummer	Omschrijving	Raads-besluit	Staat vaste activa reguliere exploitatie				Lopende projecten		
					Aangevraagd krediet	Mutaties t/m 2021	Mutaties 2022	Totaal uitgaven t/m 2022	Restant krediet beschikbaar per 31-12-2022	Over-schrijving	Onder-schrijving
			GEACTIVEERDE INVESTERINGEN								
1	2		Graveermachine	5-Nov-19	11.000				11.000		
2	2		Sneeuwschuif vrachtwagen	4-Nov-21	13.000		2.900	2.900	10.100		
3	2		Openbare verlichting fietspaden	5-Nov-19	50.000	7.741	15.000	22.741	27.259		
4	2		Herinrichting Molenwijkpark	4-Nov-21	200.000	4.910	5.343	10.253	189.747		
5	2		Masterplan	6-Nov-18	705.500	27.828		27.828	677.672		
6	2		Blauwe ader Dravik	9-Feb-21	205.000				205.000		
Totalen					1.184.500	40.479	23.243	63.722	1.120.778		

Toelichting lopende investeringen

1. Graveermachine

De aanschaf van de graveermachine is doorgeschoven naar 2023. De machine zit in een onderhoudscontract waardoor de levensduur van de machine wordt verlengd.

2. Sneeuwschuif vrachtwagen

De vervanging zal plaatsvinden in 2023. Gezien de langere levertijden t.g.v. de oorlog in de Oekraïne en de naweeën van corona is de verwachting dat de daadwerkelijke vervanging van de sneeuwschuiver pas in 2023 zal plaatsvinden. Er is al wel een aanpassing op de vrachtwagen doorgevoerd ter voorbereiding hierop.

3. Openbare verlichting fietspaden

Er is onvoldoende duidelijkheid gekomen over de invullingswens voor deze investering en de locatie van deze extra verlichting. Provincie verbetert dit jaar de provinciale verlichting langs de N844 en nabij fietspad Kluissestraat en het Laantje. In 2021 is er orientatieverlichting geplaatst aan Hoogenhofsepad naar de Oosterkanaaldijk met 2 lichtmasten aan de hondenuitlaatplaats/losloopveld Hoogenhof. En in 2022 wordt naar aanleiding van klacht/verzoek verlichting bijgeplaatst aan de Parallelweg JJ Ludenlaan tbv een beter verlichte fietsverbinding tussen Heumen en Malden, ter waarde van ca. € 15.000. Over eventuele mogelijkheden voor verdere invulling van restbudget wordt nog nagedacht.

4. Herinrichting Molenwijkpark

In 2021 is een start gemaakt met de herinrichting van het park aan de Schoren in Malden. Inmiddels is een voorlopig ontwerp en een concept beeldkwaliteitsplan opgesteld. Er is een subsidieaanvraag ingediend voor de uitvoering ingediend. Dit verzoek is inmiddels afgewezen. Voor 2022 zal het planvormingsproces een vervolg krijgen. In 2023 zal een start worden gemaakt met de uitvoering

5. Masterplan

Herinzet van de investering horende bij de basisinspanning maakt onderdeel uit van het masterplan riool en water Malden. De investering zal de komende 5 jaar worden gebruikt om afkoppel maatregelen uit te bekostigen.

6. Blauwe ader Dravik

In het voor jaar van 2021 zijn aan de regiogemeenten die deelnemen aan de Regionale Adaptatiestrategie Impulsgelden toegekend door het Rijk voor de uitvoering van adaptatieprojecten. Gemeente Heumen heeft het project Dravik/De Schoof ingebracht. Het project behelst de aanleg van een zogenaamde blauw-groene ader en een waterberging aan de zuidkant van de kern Malden. Voor het project is een concept-ontwerp en een eerst concept kostenraming opgesteld. Ook is een eerste overleg geweest met belanghebbenden in het Lierdal (Samen doen en pachter gebied) over aanleg waterberging. Het project wordt nu uitgewerkt in een plan van aanpak waarin de verschillende uitvoeringsfasen in de tijd worden uitgezet. Naar verwachting gaat in de tweede helft van 2022 de schop in de grond en werken we in 2023 naar een afronding.

Bijlage 7 Tabel Weerstandsvermogen

Risico naar categorie	Wegingsfactor	Mate van Inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen. Bij reguliere risico's is de manier van dekking aangegeven.	Reëel financieel gevolg (= kans x fin. gevolg)
1. Exploitatie				
• Algemene uitkering	0,0	Slecht	€ 0	€ 0
Scenario De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen circa 65% van onze inkomsten. Hiermee is dit onze belangrijkste bron van inkomsten. De hoogte van de algemene uitkering is gekoppeld aan de Rijksuitgaven. Doordat het kabinet 'slechts' plannen heeft doorgerekend tot en met 2025 vallen de Rijksuitgaven in 2026 terug. Dit heeft zijn weerslag op de algemene uitkering. 2026 wordt om die reden dan ook wel het ravijnjaar genoemd. Voor de begroting 2023 zit hier geen risico, maar in et meerjarenperspectief wel. Vandaar dat hier geen bedrag opgenomen is, maar wel als risico wordt benoemd. Beheersmaatregelen. Jaarlijks wordt bij de kadernota en programmabegroting een dekkingsplan gepresenteerd waarbij, indien nodig, door middel van bezuinigingsmaatregelen en eventuele inkomstenverhogingen wordt aangegeven op welke wijze het begrotingstekort wordt gedekt. Desondanks bestaat het risico dat de uitvoeringsmaatregelen niet direct leiden tot daadwerkelijk bezuinigingen met het gevolg dat per jaar een verschil ontstaat tussen de raming en de realisatie.				
• Compensatie Rijk voor jeugdzorg uitgaven	0,8	Redelijk	€ 769.000	€ 615.200
Scenario Het kabinet Rutte IV heeft voor 2023 middelen beschikbaar gesteld voor de tekorten in de jeugdzorg. Omdat structurele compensatie ontbreekt, heeft de provincie, als financieel toezichthouder, richtlijnen opgesteld hoe gemeenten meerjarig hier om mogen gaan. In deze richtlijnen lopen de rijksmiddelen terug als gevolg van het inboeken van besparingen die door uitvoering van de hervormingsagenda moeten worden gerealiseerd. Het risico blijft bestaan dat er geen meerjarige compensatie plaatsvindt of dat de ingeboekte besparing niet (geheel) wordt gerealiseerd. Als risico is het ingeboekte bedrag van 2024 opgenomen. Beheersmaatregelen. Jaarlijks wordt bij de kadernota en programmabegroting een dekkingsplan gepresenteerd waarbij, indien nodig, door middel van bezuinigingsmaatregelen en eventuele inkomstenverhogingen wordt aangegeven op welke wijze het begrotingstekort wordt gedekt. Desondanks bestaat het risico dat de uitvoeringsmaatregelen niet direct leiden tot daadwerkelijk bezuinigingen met het gevolg dat per jaar een verschil ontstaat tussen de raming en de realisatie.				
• BCF	0,8	Slecht	€ 110.000	€ 88.000
Scenario Tot 2018 werd door het rijk een voorschot gegeven op de inschatting in welke mate de declaraties van gemeenten onder het BCF-plafond bleven. Die bedragen liepen op tot ca. € 569 miljoen aan het einde van de meerjarenraming. Vanaf 2019 wordt de ruimte onder het plafond BCF niet langer meegeraad in de algemene uitkering. De bestaande voorschotregeling is - via de meicirculaire 2018 - met ingang van 2019 teruggedraaid en heeft geleid tot forse uitname uit het gemeentefonds. Deze nadelen zijn derhalve reeds verwerkt, terwijl het normaliter wel tot uitbetaling zal komen. Per 2019 wordt pas in de septembercirculaire van het lopende jaar de voorlopige afrekening van de algemene uitkering verwerkt. In de daarop volgende meicirculaire vindt de afrekening over het afgelopen jaar plaats. Bij het opstellen van de begroting 2019 mochten we zelf een inschatting maken over de ruimte onder het plafond. Vanaf de begroting 2020 met bijbehorende meerjarenraming is in de meicirculaire een advies opgenomen dat die raming maximaal gelijk mag zijn aan de afrekening van het jaar ervoor. Onze provinciaal toezichthouder conformeert zich ook aan deze richtlijn. Dit betekent dat we voor de begroting 2023 uit mogen gaan van een stelpost van € 110.000 per jaar.				
• Omgevingswet	0,4	Redelijk	€ 100.000	€ 40.000
Scenario De invoering van de omgevingswet staat gepland voor 2023. Ondanks dat het al een aantal keer is uitgesteld is het de zeer vraag of we er klaar voor zijn. Met we wordt de overheid in algemene zin bedoeld. In Q3 van 2022 heeft minister De Jonge de twee kamer laten weten dat hij de kamer te rooskleurig heeft geïnformeerd over de invoering van de omgevingswet in het algemeen en het DSO in het bijzonder. Naast de invoering van de omgevingswet loopt het privatisering van de bouwkundige toets. Tot nu toe doen gemeenten dit en zittend e kosten verdisconteerd in de leges. Bij de privatisering lopen wij het risico dat wij wel dezelfde werkzaamheden moeten verrichten om het kunnen vergunnen en/of toezicht te houden, maar de gemaakte kosten niet (meer) kunnen verdisconteren in de leges.				
• Dividend	0,4	Redelijk	€ 150.000	€ 60.000
Scenario. De gemeente ontvangt over enkele deelnemingen dividend. Waaronder van de BNG, DAR , MARN en Vitens . Voor 2023 is een raming voor dividend opgenomen van € 376.000 De daadwerkelijke uitkering kan echter lager uitvallen. Het risico wordt geschat op € 150.000. De wegingsfactor is 0,4. Beheersmaatregelen. De zeggenschap van de gemeente in de bepaling van de hoogte van het dividend is gelet op het aantal aandelen beperkt. Adequate beheersmaatregelen zijn niet te treffen.				
2. Financiering				

Risico naar categorie	Wegingsfactor	Mate van Inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen. Bij reguliere risico's is de manier van dekking aangegeven.	Reëel financieel gevolg (= kans x fin. gevolg)
Garantstellingen en gewaarborgde geldleningen	0,2	Goed	€ 150.000	€ 30.000
Scenario. De gemeente staat garant voor geldleningen van derden. Dit zijn Woningbouwverenigingen en instellingen van algemeen belang. Als de derde partij niet aan zijn verplichtingen voldoet, zal de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor hun garantie. In totaliteit gaat het om waarborgen met een hoogte van € 10,4 miljoen (jaarrekening 2021). De kans dat een vereniging of instelling niet aan de verplichtingen richting de gemeente kan voldoen, wordt op basis van de historie op praktisch nihil geschat. Bovendien staat bij de hoogste garantstelling (tertiaire achtervang ten behoeve van woningcorporatie Oosterpoort) het bezit aan onroerend goed tegenover de garantstelling. Omdat het om een relatief hoog bedrag gaat, is toch een inschatting van het risico gemaakt. Aangenomen is dat de gemeente over een bedrag van € 6,0 miljoen daadwerkelijk risico loopt met de kans van minder dan 1 maal per 5 jaar. Het risico dat de gemeenten lopen is theoretisch. Het WSW neemt de verplichting over als de instelling niet meer aan haar verplichting kan voldoen. Pas als het garantievermogen van het WSW niet meer toereikend is worden de deelnemende gemeenten voor 25% aangesproken; de gemeente voor 25% en het rijk voor de overige 50%. Wij ramen een risico van 10% van de omvang van de gewaarborgde geldleningen. De wegingsfactor is 0,2. Beheersmaatregelen. Het Centraal fonds volkshuisvesting beoordeelt de financiële positie van de coöperatie en de kredietverstrekkers informeren de gemeente over het verloop van de gegarandeerde leningen en de betaling van rente en aflossingen. De solvabiliteitspositie van Oosterpoort wordt positief gewaardeerd.				
Aan derden verstrekte leningen	0,2	Goed	€ 80.000	€ 16.000
Scenario. De gemeente verstrekte tot 2009 als onderdeel van haar secundaire arbeidsvoorwaarden hypotheekleningen aan personeel. Ook aan sporthal Passelegt en stichting het Tweede huis zijn leningen verstrekt. Ultimo 2021 staat hiervan nog € 707.000 open. Daarnaast zijn in het kader van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting leningen verstrekt aan burgers, verenigingen en stichtingen. Het risico bestaat dat niet voldaan kan worden aan de betalingsverplichtingen. De gemeente heeft ultimo 2021 voor een bedrag van € 4,4 miljoen aan leningen verstrekt. Het risico dat de gemeente loopt is geschat op € 80.000. De wegingsfactor is 0,2. Beheersmaatregelen. De medewerkers aan wie een hypotheek is verstrekt hebben een arbeidsverhouding. De betaling van rente en aflossing verloopt via inhouding op de salarissen. Achterstanden in de betaling komen daardoor nauwelijks voor. Inmiddels mag door wijziging van de wet FIDO de gemeente geen hypotheekleningen meer verstrekken en zal de portefeuille langzaam worden afgebouwd.				
3. Deelnemingen				
Algemeen				
Verbonden partijen	0,6	Redelijk	€ 500.000	€ 300.000
Scenario De gemeente Heumen heeft deelnemingen in verschillende verbonden partijen. De zeggenschap over verbonden partijen is veelal beperkt. Bij een gemeenschappelijke regeling (GR) heeft de gemeente een stem in het algemeen bestuur. Bij tegenvallende financiële resultaten wordt de rekening neergelegd bij de deelnemende partijen. Het totale risico van alle verbonden partijen wordt ingeschat op € 500.000. De wegingsfactor is 0,6. Voor inzicht in de risico's per verbonden partij wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen.				
4. Grondzaken				
Grondexploitaties	0,6	Redelijk/slecht	€ 0	€ 0
Scenario Per 1 januari 2023 zijn er geen lopende grondexploitaties in de gemeente Heumen. Op dit moment is er dan ook geen risico. Wel wordt een aantal ontwikkelingen voorbereid. Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid. Beheersmaatregelen. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.				
Vitaal Centrum Malden	0,0	Redelijk/slecht	€ 260.000	€ 0
Scenario De woningbouw binnen VCM zijn met name ontwikkelingen waarbij de gemeente weinig tot geen risico loopt, aangezien de gemeente hier niet de risicodragende partij is. Maar om deze ontwikkelingen mogelijk te maken is een investering nodig in de openbare ruimte. Op dit moment wordt deze investering geschat op € 3,7 miljoen. Dit geeft de gemeente een jaarlast van circa € 260.000 aan kapitaallasten. Deze zijn (nog) niet opgenomen in de begroting. De wegingsfactor is 0,0, aangezien de raad er nog over moet besluiten. Beheersmaatregelen. Bij een raadsvoorstel om een krediet te voteren zit altijd een dekkingsvoorstel waarin wordt aangegeven hoe de lasten worden gedekt.				
Ontwikkeling Kanaalzone	0,8	Redelijk/slecht	€ 1.000.000	€ 800.000
Scenario De ontwikkeling van de Kanaalzone heeft een geprognosticeerd tekort van ca. € 5,6 miljoen, waarvan € 2,1 miljoen voor rekening van de gemeente komt. Daarbij komen nog kosten voor de uitplaatsing van Juliana en benodigde infrastructurele maatregelen. Binnen het project zijn zowel kansen als risico's te benoemen, waarbij de verwerving van de betonfabriek de meest risicovolle is. Zowel het project als de verplaatsing van Juliana staan (nog) niet opgenomen in de begroting. De raad zal een expliciet go of no go besluit nemen, waarbij bij een go ook een dekking van de tekorten wordt aangegeven. Bij een no go moeten alle voorbereidingskosten als verlies worden genomen. Inclusief de in deze begroting opgenomen benodigde voorbereidingskosten bedraagt het risico per 1 januari € 1.000.000. De wegingsfactor is 0,8. Beheersmaatregelen				

Risico naar categorie	Wegingsfactor	Mate van Inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen. Bij reguliere risico's is de manier van dekking aangegeven.	Reëel financieel gevolg (= kans x fin. gevolg)
Indien de raad besluit tot een go voor de Kanaalzone, zit bij het betreffende raadsvoorstel een exploitatieplan met een actuele doorrekening van de kosten. Bij een verliesgevende grondexploitatie wordt tegenover het geprognosticeerde verlies een verliesvoorziening getroffen van dezelfde hoogte. Jaarlijks worden alle lopende grondexploitaties geactualiseerd en waar nodig vindt een mutatie van de verliesvoorziening plaats.				
5. Bedrijfsvoering				
• Crises	0,8	Slecht	€ 300.000	€ 240.000
Scenario Op dit moment hebben we landelijk te maken met een aantal crises. De stikstofcrisis, de klimaatcrisis, de vluchtelingencrisis, de energiecrisis, de asielcrisis, de zorgcrisis, de wooncrisis. Al die crisis hebben in meer of mindere mate met elkaar te maken en versterken elkaar. Voor de gemeente schuilt het risico met name in de stijgende uitgaven voor energie, de (extra) opvang van vluchtelingen en huisvesting van bijzondere doelgroepen. Bij de (lokale) aanpak van landelijke crises gaan wij er vanuit dat het Rijk zorgdraagt voor voldoende financiering. Het blijft echter een risico dat de gemeente niet alle extra uitgaven kan dekken uit extra (rijks)inkomsten. Als risico wordt een bedrag opgenomen van € 300.000 met wegingsfactor 0,8. Beheersmaatregelen Via de tweemaandelijksse rapportages worden lopende budgetten gemonitord en waar nodig bijgesteld. Indien er aanvullende budgetten noodzakelijk zijn om een crisis het hoofd te bieden zal daar via de reguliere weg een voorstel voor worden gemaakt.				
• Inflatie	0,4	Redelijk	€ 1.170.000	€ 468.000
Scenario Begin september 2022 bedraagt de inflatie in Nederland 12%. Prijsstijgingen worden in de regel gecompenseerd door het Rijk. Het risico is dat de inflatie hoger is dan de compensatie vanuit het Rijk. In de meicirculaire wordt een prijscompensatie van 2,4% aangehouden. In de begroting zit voor circa € 26 miljoen aan uitgaven die gevoelig zijn voor inflatie. Als risico wordt 9% over de helft van dit bedrag berekend, zijnde € 1.170.000 met wegingsfactor 0,4. Beheersmaatregelen Via de tweemaandelijksse rapportages worden lopende budgetten gemonitord en waar nodig bijgesteld.				
6. Covid-19				
• diverse	0,6	Slecht	€ 125.000	€ 75.000
Scenario. Met de dominante variant Omicron en de vaccinatiegraad lijkt Covid-19 onder controle. Covid-19 is genormaliseerd naar een 'normale' griep. Dat betekent dat het periodiek zal oplaaien, maar niet meer leidt tot de verregaande maatregelen die we de afgelopen twee jaren hebben moeten ondergaan. De middellange termijn gevolgen van Covid-19 en de getroffen maatregelen zijn echter nog niet zichtbaar. Blijven bedrijven overeind nu de overheidssteun wegvalt? Wat zijn fysieke en geestelijke gevolgen van (long)Covid-19? Wat zijn geestelijke gevolgen van de beperkende maatregelen? Allemaal vragen waar we het antwoord (nog) niet op hebben. Het risico voor de gemeente is hierdoor groot en tegelijkertijd onvoorspelbaar. Het kan gevolgen hebben voor (Bijzondere) Bijstand, GGZ, eenzaamheid. De wegingsfactor is 0,6.				
7. Open einde regelingen				
Sociale leefbaarheid				
• Participatiewet inkomensdeel	0,8	Slecht	€ 340.000	€ 272.000
Scenario. De bijstandsuitkeringen worden gedekt uit de gebundelde rijksbijdrage die jaarlijks door het ministerie van SWZ wordt vastgesteld op basis van de landelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten en de gemiddelde norm per cliënt. De gemeente is sinds 1 januari 2004 volledig financieel verantwoordelijk voor de uitkeringen en indien er een sterke stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden plaatsvindt, zal er ook meer geld benodigd zijn. Dit zal door het weerstandsvermogen opgevangen moeten worden omdat het gaat om een open-eind financiering. In de meerjarenbegroting is een prognose opgenomen van de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten en het gemiddeld uitkeringsbedrag per cliënt. De gemeente streeft naar maximale uitstroom van cliënten en voert een actief beleid. Deze prognoses kunnen fluctueren door de economische omstandigheden. De werkloosheid kan fluctueren. Een deel van deze werkloze mensen zal uiteindelijk in de bijstand belanden. De kans van dit risico is niet te berekenen op basis van historische cijfers. Daarnaast zien we dat de rijksbijdrage van het inkomensdeel in de loop van het jaar kan wijzigen doordat het ministerie in de loop van het jaar tot bijstelling komt van de landelijke prognose van het aantal cliënten. Dit heeft directe gevolgen voor de ontwikkeling van de rijksbijdrage in het geval de gemeente achterloopt bij deze ontwikkelingen. Bij de kaderbrief is een schatting gemaakt van de ontwikkeling van de rijksbijdrage op basis van de rijksbegroting. Het risico is bepaald op basis van aanwezige kennis en inzicht en een inschatting van de toekomstige ontwikkelingen. Het risico wordt geschat op maximaal 10 % van de rijksbijdrage van € 3.400.000. Dit is € 340.000. De wegingsfactor is 0,8. Beheersmaatregelen. Maandelijks wordt aan de hand van de managementinformatie de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten gevolgd en vindt een confrontatie plaats met de prognose. Tevens wordt geanalyseerd of aanvrager kan uitstromen naar werk. In het kader van de re-integratie wordt de aanvrager z.s.m. begeleid naar werk.				
• WMO	0,4	Redelijk	€ 80.000	€ 32.000
Scenario. Het betreft hier de bestaande uitvoering van de WMO voor huishoudelijke hulp vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen. Dit is een open einde financiering. De ramingen worden aan de hand van de laatst bekende ontwikkelingen aangepast bij het opstellen van de				

Risico naar categorie	Wegingsfactor	Mate van Inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen. Bij reguliere risico's is de manier van dekking aangegeven.	Reëel financieel gevolg (= kans x fin. gevolg)
begroting voor het daarop volgende jaar. Door gewijzigde rijks- en lokale regelgeving zijn de uitgaven de laatste jaren teruggedrongen. Door de aangekondigde bezuinigingen van 40% is m.i.v. 2015 een gewijzigd regime voor de huishoudelijke hulp voorgesteld. Het risico dat hierdoor voor de gemeente ontstaat, valt nog niet te kwantificeren. Het risico wordt bepaald op 10% van het begrote bedrag ofwel € 80.000. De wegingsfactor is 0,4. Beheersmaatregelen. Maandelijks worden de uitgaven getoetst aan de prognoses en worden de ontwikkelingen signaleerd.				
• Jeugdzorg	0,8	slecht	€ 675.000	€ 540.000
Scenario: Naast de compensatie van het Rijk voor bestaande tekorten kunnen de jeugdzorguitgaven ook nog verder oplopen. Het risico is nu geschat op 15% van € 4,5 miljoen is € 135.000. De wegingsfactor is 0,2. Beheersmaatregelen. Het schommelfonds is via de resultaatbestemming 2021 weer (redelijk) gevuld om extra uitgaven op te vangen. Door het Regionaal ondersteuningsbureau vindt regionale monitoring van de zorguitgaven plaats.				
• Participatiebudget	0,4	Redelijk	150.000	€ 60.000
Scenario. De middelen voor de WSW waren onderdeel van het participatiebudget en werden ter beschikking gesteld aan het Werkbedrijf. Sinds 1 januari 2015 is instroom van WSW-cliënten niet meer mogelijk en wordt het budget afgebouwd. De afbouw van het budget wordt gebaseerd op de voorspelde uitstroom van cliënten uit de WSW. Vanaf 2023 is het participatiebudget geïntegreerd in de algemene uitkering. De voorspelde uitstroom is gebaseerd op een voorspelling van de verblijfskans op persoonsniveau. Jaarlijks wordt het budget aangepast op basis van de historie van de voorafgaande jaren waardoor het budget kan afwijken van de raming. Het risico dat het rijksbudget sneller daalt dan in de meerjarenbegroting van het Werkbedrijf is geraamd, wordt geschat op € 150.000 (10% van 1,5 miljoen, de rijksbijdrage). De wegingsfactor is 0,4.				
• Bijzondere bijstand	0,8	Slecht	€ 30.000	€ 24.000
Scenario. De bijzondere bijstand is een open einde financiering. Het risico wordt geschat op 10% van het begrote bedrag. Dit is een risico van ongeveer € 30.000. De wegingsfactor is 0,8. Beheersmaatregelen. Ook hier geldt dat de schatting van het risico nog niet op vergelijkingsmateriaal is gebaseerd en steeds goed gecontroleerd zal moeten worden of deze nog reëel is. Zo niet, dan dient dit aangepast te worden binnen de begrotingscyclus.				
• Minimabeleid	0,8	slecht	€17.500	€ 14.000
Scenario. De aanvragen voor een tegemoetkoming in het kader van het minimabeleid zijn op basis van historische gegevens ingeschat. Er is sprake van een toename van het aantal aanvragen waar in de raming al rekening mee is gehouden. Er is een kans dat de raming wordt overschreden. De wegingsfactor is 0,8. Beheersmaatregelen. Door het open einde karakter van de regeling is beheersing nauwelijks mogelijk. Met de maandrapportage worden afwijkingen signaleerd.				
• Statushouders.	0,8	slecht	€ 50.000	€ 40.000
Scenario. Gemeenten hebben tot taak te zorgen voor huisvesting van statushouders. Gemeente is huurder en tevens verhuurder van de panden en draagt het risico van exploitatie. De kosten en opbrengsten worden geraamd in de begroting maar kunnen afwijken van i.v.m. kostenoverschrijdingen en huurdering. Het risico is geschat op € 50.000 met een wegingsfactor van 0,8. Beheersmaatregelen. Door toezicht en beheer van de accommodatie en zorg van een goede bezetting kunnen de risico's worden beperkt.				
• Sociaal culturele accommodaties	0,2	Slecht	€156.000	€ 31.200
Scenario. Met de verkoop van Maldensteijn is de gemeente niet langer direct verantwoordelijk voor de instandhouding en exploitatie van de sociaal culturele accommodaties. De gemeente heeft nog een subsidierelatie met de besturen van verenigingsgebouw Overasselt en Terp m.b.t. subsidiëring van groot onderhoud. Het risico is geschat op € 156.000 ; het bedrag als subsidie voor groot onderhoud. De wegingsfactor is 0,2. Beheersmaatregelen. De besturen van Terp en Overasselt zijn autonoom maar financieel afhankelijk van de gemeente. Er is beperkte zeggenschap van de gemeente en veelal zal via minnelijk overleg en advisering bijgedragen kunnen worden in de beperking van de risico's. In uitzonderlijke situatie kunnen de stichtingen failliet worden verklaard.				
• Leerlingenvervoer	0,8	Redelijk	€ 15.000	€ 12.000
Scenario. De risico's bij deze post worden gevormd door het aantal leerlingen dat er een beroep op doet en de kosten van de vervoerder. De regeling kent een open einde karakter en leerlingen die aan de voorwaarden voldoen komen in aanmerking voor een vergoeding of aangepast vervoer. Voor het daadwerkelijke vervoer is de gemeente afhankelijk van de markt voor vervoersbedrijven. Hiervan is op				

Risico naar categorie	Wegingsfactor	Mate van inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen. Bij reguliere risico's is de manier van dekking aangegeven.	Reëel financieel gevolg (= kans x fin. gevolg)
voorhand een redelijke inschatting te maken. Alleen bij de aanbesteding van het vervoer is niet in te schatten wat de uitkomsten zijn. De afgelopen vier jaar had de gemeente Heumen drie keer te kampen met een nadeel ten opzichte van de primitieve begroting. Het risico is geraamd op € 15.000 met een wegingsfactor van 0,8. Beheersmaatregelen. De Verordening leerlingenvervoer is aangepast aan de minimum wettelijke eisen. Daarnaast is het mogelijk dat ouders zelf het vervoer regelen en hiervoor een vergoeding ontvangen. De gemeente is steeds minder de organisator van het vervoer.				
8. Juridisch				
Bedrijfsondersteuning				
Bezwaarschriften en andere procedures	0,4	Redelijk	€ 1.500.000	€ 600.000
Scenario. De gemeente kan geconfronteerd worden met bezwaarschriften en claims en procedurekosten met financieel nadelige gevolgen. Dergelijke claims vallen niet onder de aansprakelijkheidsverzekering. Het risico wordt geraamd op € 1.500.000. De wegingsfactor is 0,4. Beheersmaatregelen. Uitvoeringsmaatregelen en besluiten worden volgens de wettelijk voorgeschreven procedures uitgevoerd. Medewerkers en management zijn zich hiervan bewust. Periodiek zal door middel van workshops het besef van noodzaak van risicomanagement onder de aandacht worden gebracht. Besluiten door het college en raad worden getoetst door juridisch en financieel control. In de voorstellen is een apart onderdeel gewijd aan de risico's. Desondanks kan het voorkomen dat na een zorgvuldig besluitvormingsproces een claim wordt toegewezen.				
Totaal risico's			€ 7.727.500	€ 4.357.400

Toelichting tabel

- De categorie waartoe een risico behoort.
- Risico:**
Een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald gevolg. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen en die een financieel gevolg kunnen hebben. Reguliere risico's –risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn– maken geen deel uit van de risico's die met het weerstandsvermogen in verband staan. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd.
- Voor het schatten van de kans op een optreden van een gebeurtenis hanteren we een wegingsfactor. Bij een kleine kans op manifestatie van het risico wordt een wegingsfactor van 0,2 toegepast op het gekwantificeerde risico. Bij een grote kans op manifestatie hanteren we een wegingsfactor van 0,8.
- Een uitspraak over hoeverre het financiële gevolg van een risico is in te schatten in termen van goed, redelijk, slecht of niet.
- Bij een niet-regulier risico is, waar mogelijk, aangegeven wat het financiële gevolg is als het risico zich voordoet.
- Het reële financiële gevolg (kans maal geschat financieel gevolg) van de niet-reguliere risico's. Na de tabel volgt op basis van de risicocategorisering voor elk risico een korte beschrijving.
- Grote risico's die zich slechts zeer zelden voordoen zijn niet meegenomen in de inventarisatie. Voor calamiteiten met extreme gevolgen is de algemene reserve bedoeld. Dan moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een grote natuurramp.
- Voor risico's die zich wel af en toe voordoen, maar waarvan geen tot weinig cijfers bekend zijn, vanwege het zeldzame karakter van het risico, is een kans van eenmaal per 10 jaar als voldoende 'voorzichtig' verondersteld.
- Als iets niet bekend is of niet is te berekenen staat in de tabel een streepje.

Bijlage 8 Algemene uitkering

Opgave berekening

Gemeente:	Heumen
Opgave:	mei 2022 deel 2 vDJ (o.b.v. eigen basiseenheden/-waarden)
Circulaire:	Meicirculaire 2022 deel 2 mutaties omvang AU (nr. 2022 -
Jaar:	2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027
Uitkeringsfactor:	Lopende prijzen
	2021: 1,6910 / 2022: 1,8130 / 2023: 1,2850 / 2024: 1,3560 /
Uitgezette maatstaven:	maatstafnummers: 0, 3i, 6a, 6b, 6c, 7c, 7d, 7e, 7f, 7g, 7h, 7i, 7j,
Uitgezette maatstaven met niet-0	maatstafnummers: 12a
Datum afgerond:	20-6-2022
Eigen toelichting:	
Datum rapport:	20-6-2022 22:17

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2023
1c Waarde niet-woningen eigenaren	n.v.t.
1g WOZ niet-woningen eigenaar	-440.877,17
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	n.v.t.
1h WOZ niet-woningen gebruiker	-302.001,25
1a Waarde woningen eigenaren	-1.919.680,00
Subtotaal	-2.662.558,42

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2023
1e OZB waarde niet-woningen	n.v.t.
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	n.v.t.
8a-2 Bijstandsontvangers	1.192.416,76
3a Eén-ouder-huishoudens	n.v.t.
2 Inwoners	6.269.847,57
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	n.v.t.
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	n.v.t.
7 Lage inkomens	n.v.t.
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	n.v.t.
7c-3 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	3.668.485,01
12 Minderheden	n.v.t.
12b Personen met migratieachtergrond	337.692,89
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	n.v.t.
3b Huishoudens	n.v.t.
3c Eenpersoonshuishoudens	383.930,55
8b Loonkostensubsidie	60.617,52
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	1.689.929,22
8f Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	66.470,67
5d Inwoners 75+ met drempel	1.206.258,19
7m Laag opleidingsniveau met drempel	228.901,32
14a Lokale centrumfunctie (max 20km)	147.820,44
14b Regionale centrumfunctie (max 60km)	593.426,99
14c Landelijke centrumfunctie	146.643,70
15h-2 Onderwijsachterstand	10.193,78
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	n.v.t.
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	n.v.t.
38 Bedrijfsvestigingen	260.125,40
31a ISV (a) stadsvernieuwing	n.v.t.
31b ISV (b) herstructurering	n.v.t.
36 Kernen	458.753,36
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	n.v.t.
36a Kernen met 500 of meer adressen	150.333,32
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	21.257,80
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	36.606,00
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	519.150,70
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	96.886,35
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	988.402,92
21 Oppervlakte bebouwing	n.v.t.
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	260.506,95
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	621.346,84
19 Oppervlakte binnenwater	23.202,40
16 Oppervlakte land	154.830,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	102.108,40
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	88.728,53
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	398.113,87
39 Vast bedrag	977.596,56
Subtotaal	21.160.584,01

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2023
Uitkeringsfactor	1,285
Subtotaal (B x C (=uf))	27.191.350,45

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2023
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	624.713,00
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	0
Subtotaal	624.713,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2023
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	57.420,00
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	90.476,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	27.327,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	42.102,00
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	4.000,00
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	31.424,00
424 Uitvoeringskosten klimaatakkoord (DU)	n.v.t.
Subtotaal	252.749,00

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	2023
260 Participatie (IU)	1.296.131,00
261 Voogdij/18+ (IU)	0
Subtotaal	1.296.131,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2023
Gemeenteposten:	
Afrekening ruimte onder BCF plafond	110.000,00
Rijksmiddelen Jz (max. 75% provincie)	0
Herijking gemeentefonds	0
Subtotaal	110.000,00

Totaal	26.812.385,03
---------------	----------------------

Bijlage 9 Gemeentelijke tarieven

Overzicht gemeentelijke (leges)tarieven van meest voorkomende activiteiten					
Omschrijving	Grondslagen voor tarifiering	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023	Tariefstijging
Onroerende zaakbelastingen (*1)	Eigenarenheffing woning Eigenarenheffing niet-woning Gebruikersheffing niet-woning	0,154200% 0,350400% 0,265800%	0,140700% 0,358100% 0,275800%		
Rioolrecht	Per eigendom	€ 159,85	€ 159,85	€ 163,35	2%
Afvalstoffenheffing	Een persoons huishouden Meer persoons huishouden Huisvuilzak Halve huisvuilzak Extra GFT bak	€ 139,64 € 192,60 € 1,16 € 0,75 € 70,80	€ 143,75 € 198,30 € 1,16 € 0,75 € 70,80	€ 148,06 € 204,25 € 1,16 € 0,75 € 70,80	3,00% 3,00% 0,00% 0,00% 0,00%
Hondenbelasting (*2)	Tarief per hond Kenneltarief	€ 90,80 € 390,60	€ 92,15 € 396,45	€ 94,35 € 405,95	2,4% 2,4%
Lijkbezorgingsrechten (*3)					
<u>Grafrecht</u>					
Grafrecht graf uniform deel	30 jaar	€ 1.805,00	€ 1.820,00	€ 1.830,00	
Grafrecht graf uniform deel	20 jaar	€ 1.230,00	€ 1.250,00	€ 1.270,00	
Grafrecht graf uitbreidingsdeel (bos en park)	30 jaar	€ 3.005,00	€ 3.020,00	€ 3.030,00	
Urngraf	20 jaar	€ 1.230,00	€ 1.250,00	€ 1.270,00	
Urngraf	10 jaar	€ 655,00	€ 680,00	€ 700,00	
Columbariumelement	20 jaar	€ 1.230,00	€ 1.250,00	€ 1.270,00	
Columbariumelement	10 jaar	€ 655,00	€ 680,00	€ 700,00	
Columbariumelement	5 jaar	€ 405,00	€ 430,00	€ 450,00	
Verlenging graf uniform deel, urngraf, columbariumelement	10 jaar	€ 655,00	€ 680,00	€ 700,00	
Verlenging graf uniform deel, urngraf, columbariumelement	5 jaar	€ 405,00	€ 430,00	€ 450,00	
<u>Begraafrecht</u>					
Enkel graf uniform deel	persoon 12 jaar en ouder	€ 1.150,00	€ 1.200,00	€ 1.250,00	
Enkel graf uniform deel	persoon jonger dan 12 jaar	€ 875,00	€ 500,00	€ 600,00	
Dubbel graf uniform deel	op de tweede laag	€ 1.195,00	€ 1.250,00	€ 1.305,00	
Dubbel graf uniform deel	op de eerste laag	€ 755,00	€ 805,00	€ 840,00	
Uitzoeken van een graf uniform deel		€ 70,00	€ 70,00	€ 70,00	
Enkel graf uitbreidingsdeel (bos en park)	persoon 12 jaar en ouder	€ 1.000,00	€ 1.050,00	€ 1.120,00	
Enkel graf uitbreidingsdeel (bos en park)	persoon jonger dan 12 jaar	€ 750,00	€ 675,00	€ 575,00	
Dubbel graf uitbreidingsdeel (bos en park)	op de tweede laag	€ 1.065,00	€ 1.120,00	€ 1.170,00	
Dubbel graf uitbreidingsdeel (bos en park)	op de eerste laag	€ 795,00	€ 650,00	€ 675,00	
Toeslag begrafenis zaterdag	(kinder)graf	€ 175,00	€ 190,00	€ 205,00	
<u>Grafbedekking en gedenkplaten</u>					
Voor het afgeven van een vergunning gedenkteken	graven uitbreidingsdeel (bos en park)	€ 150,00	€ 150,00	€ 155,00	
Graveerkosten gedenkplaat columbarium en urngraf	per teken	€ 4,00	€ 4,50	€ 4,50	
<u>Bestemming as of asbus</u>					
Bijzetten asbus in een bestaand graf	uniform deel of uitbreidingsdeel (bos en park)	€ 305,00	€ 315,00	€ 325,00	
Plaatsen asbus in een columbariumelement	1e asbus	€ 300,00	€ 300,00	€ 300,00	
Plaatsen asbus in een urngraf	1e asbus	€ 500,00	€ 650,00	€ 650,00	
Opmerking: De leges m.b.t. de lijkbezorgingsrechten zijn berekend op basis van integrale kostendekkendheid.					
Bouwleges (*3)	Tarientabel legesverordening				
Bouwkosten bedragen niet meer dan € 205.000 2,35% van de bouwkosten met een minimumtarief van	art. 2.3.1.1.1 van de legesverordening	€ 201,40	€ 204,40		
Bouwkosten meer bedragen dan € 205.000 2,12% van de bouwkosten boven de € 205.000 vermeerderd met de bouwkosten, genoemd in artikel 2.3.1.1.1	art. 2.3.1.1.2 van de legesverordening				
Wijziging omgevingsvergunning	art. 2.3.1.1.3 van de legesverordening	€ 201,40	€ 204,40		
Aanvraag vergunning aanlegactiviteit	art. 2.3.2.1 van de legesverordening	€ 1.104,50	€ 1.121,05		
Aanvraag omgevingsvergunning (binnenplanse afwijking)	art. 2.3.4.1 van de legesverordening	€ 1.104,50	€ 1.121,05		
Aanvraag omgevingsvergunning (buitenplanse afwijking)	art. 2.3.4.2 van de legesverordening	€ 1.104,50	€ 1.121,05		
Aanvraag omgevingsvergunning i.v.m. sloop monument	art. 2.3.6.1.1 van de legesverordening	€ -	€ -		
Aanvraag omgevingsvergunning i.v.m. sloop panden	art. 2.3.7.1.1 van de legesverordening	€ 267,65	€ 271,65		
Aanvraag omgevingsvergunning i.v.m. aanleg uitrit/uitweg	art. 2.3.9 van de legesverordening	€ 272,70	€ 276,80		
Gebruik bouwwerk in relatie met brandveiligheid					
vloeroppervlakte tot 500 m2	art. 2.3.5.1.1 van de legesverordening	€ 626,40	€ 635,80		
vloeroppervlakte 500 m3 tot 1.500 m3	art. 2.3.5.1.2 van de legesverordening	€ 760,15	€ 771,55		
vloeroppervlakte boven 1.500 m3	art. 2.3.5.1.3 van de legesverordening	€ 760,15	€ 771,55		

Omschrijving	Grondslagen voor tarifiering	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023	Tariefstijging
Overige gemeentelijke leges (*3)	Tarientabel legesverordening				
huwelijksrecht gemeentehuis	(met BABS van de gemeente)	€ 396,65	€ 420,00		
huwelijksrecht op zaterdag en zon- en feestdagen gemeentehuis	(met BABS van de gemeente)	€ 467,80	€ 505,00		
huwelijk op locatie zaterdag en zon- en feestdagen (locatie naar keuze)	(met BABS van de gemeente)	€ 640,70	€ 675,00		
huwelijk op locatie ma t/m vrijdag (locatie naar keuze)	(met BABS van de gemeente)	€ 584,80	€ 590,00		
trouwboekje		€ 55,30	€ 56,15		
trouwboekje gekaligrafeerd		€ 68,00	€ 69,00		
gehandicaptenparkeerkaart		€ 36,75	€ 37,30		
identiteitskaart		€ 64,00	€ 68,50		
verklaring omtrent gedrag		€ 41,35	€ 41,35		
rijbewijs		€ 41,00	€ 41,60		
paspoort		€ 74,75	€ 75,80		
bijschrijving kind		€ 9,05	€ 9,20		
uittreksel burgerlijke Stand		€ 14,40	€ 14,60		
Diverse vergunningen, o.a. (*3)	Tarientabel legesverordening				
aanvraag ventvergunning	art. 5.15 van de APV	€ 86,45	€ 87,75		
aanvraag standplaatsvergunning voor 1 jaar	art. 5.18, van de APV	€ 443,85	€ 450,50		
vergunning o.b.v. drank- en horecawet	art. 3 van de Drank- en Horecawet	€ 335,05	€ 340,10		
aanvraag evenementenvergunning	artikel 2.25 van de APV	€ 86,45	€ 87,75		
naspeuringen in het gemeentearchief, voor ieder besteed kwartier	artikel 1.10.1 van de legesverordening	€ 20,75	€ 21,25		
verhuur leegstaande woonruimtes	artikel 1.12 van de legesverordening	€ 99,80	€ 101,30		
aanvraag loterijvergunning	artikel 3 van de Wet op de kansspelen	€ 64,90	€ 65,85		
Verhuur gemeentelijke sportzaal	Vast tarief per uur (per schoolseizoen)	€ 20,65	€ 23,10	€ 24,30	5%
	Incidenteel tarief per uur (per schoolseizoen)	€ 26,90	€ 27,30	€ 28,70	5%
Complexen grondexploitatie	n.v.t. Op dit moment geen gronden in exploitatie.				
Overige gemeentelijke gronden	Tarief per m2 overige gronden (excl. BTW)	€ 225,00	€ 225,00	€ 250,00	11,11%
	erfgrenzenproject Zone A achterzijde (overdrachtsbelasting)	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00	0,00%
	erfgrenzenproject Zone B zijkant (overdrachtsbelasting)	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00	0,00%
	erfgrenzenproject Zone C voorzijde (overdrachtsbelasting)	€ 40,00	€ 40,00	€ 40,00	0,00%
Gemeentelijke interne uurtarieven	Medewerkers binnendienst	€ 83,00	€ 85,00	€ 88,00	3,53%
	Medewerkers buitendienst	€ 46,00	€ 47,00	€ 50,00	6,38%

(*1) Tarieven worden in december in Raad vastgesteld, waarbij het uitgangspunt is gelijke belastingdruk OZB t.o.v. 2022.

(*2) Tariefstijging volgens prijsinflatie mei-circulaire 2022

(*3) Vaststelling van gemeentelijke leges 2023 wordt besloten in Raadsvergadering van december 2022

Bijlage 10 Subsidies

	2023
Subsidieontvangers	Bedrag in € 2
KION Kinderopvang B.V.	€ 100.000
Vrienden van de Heemtuin Malden*	€ 7.503
Stichting Sportaccommodatie Passelêgt	€ 49.400
Fanfare "Vlijt en Volharding"*	€ 1.407
Fanfare "Wilhelmina"*	€ 2.740
Muziekvereniging Kunst na Arbeid*	€ 2.601
Stichting Openbaar Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ)	€ 337.550
Stichting lokale media Heumen en Mook en Middelaar - GL8	€ 11.241
Verenigingsgebouw Terp*	€ 20.193
Stichting Verenigingsgebouw Overasselt (SVO)*	€ 41.373
Stichting Verenigingsgebouw Overasselt (SVO)*	€ 4.929
St. Willebrord, Katholieke Bond van Ouderen Overasselt/Nederasselt*	€ 2.667
Katholieke Bond van Ouderen afdeling Heumen*	€ 1.284
Katholieke Belangenorganisatie voor senioren Malden*	€ 5.598
Stichting Malderburch, Centrum voor Welzijn, Wonen en Zorg	€ 93.236
Stichting Malderburch, Centrum voor Welzijn, Wonen en Zorg	€ 3.121
Stichting Malderburch, Centrum voor Welzijn, Wonen en Zorg	€ 182.082
Stichting Malderburch, Centrum voor Welzijn, Wonen en Zorg	€ 137.631
Jeugdvierdaagse comité Malden*	€ 1.060
Oranjecomité Malden	€ -
Werkgroep Oranje feesten Overasselt*	€ 575
Sinterklaascomité Heumen*	€ 550
Sint Nicolaascomité Overasselt*	€ 467
Sint Nicolaascomité Malden*	€ 2.047
Oranje en Sint Nicolaascomité Nederasselt*	€ 1.046
Heumen Ontspanning Jeugd (HOJ), Koningsdag*	€ 490
Toneelvereniging Steeds Hoger voor jeugdproducties*	€ 1.741
Stichting Scouting Malden*	€ 2.324
De Zonnebloem Heumen Malden*	€ 1.080
Stichting Vrijwillige Hulpdienst / Tafeltje Dekje Gemeente Heumen *	€ 1.029
Propersona connect vh Indigo	€ 13.697
Stichting Sterker	€ 174.213
Dorpsplatform Overasselt*	€ 1.046
Vereniging Belangenbehartiging Molenwijk*	€ 1.046
Kroonwijk Belangen Vereniging*	€ 1.046
Stichting Dorpsraad Nederasselt*	€ 1.046
Stichting VluchtelingenWerk Oost Nederland, Arnhem - VWON	n.t.b. nieuwe wet inburgering

2023	
Subsidieontvangers	Bedrag in € 2
Stichting Leergeld De Stuwwal*	€ 20.480
Stichting Hulpfonds Gemeente Heumen*	€ 19.456
Stichting Kledingbank Nijmegen en omgeving*	€ 1.887
Stichting Voedselbank Groesbeek en omstreken*	€ 3.686
Coöperatieve Verloskundigen Nijmegen e.o. U.A. prenatale voorlichting	€ 5.622
Stichting MEE Gelderse Poort	€ 17.383
Ixta Noa	€ 21.350
RIBW	€ 3.928
Stichting Hulp bij Hartstilstand gemeente Heumen*	€ 10.928
Buurtbusvereniging Rijk van Nijmegen*	€ 1.286
Stichting BIZ Winkelcentrum Malden (huurders)	€ 25.000
Stichting Eigenaren BIZ Winkelcentrum Malden	€ 27.000
Stichting Overasselt Promotions*	€ 3.375
Stichting Buurderij De Lage Hof	€ 15.005
Stichting Buurderij De Lage Hof*	€ 5.717
Stichting Heemkunde Malden*	€ 1.904
Vereniging Erfgoedplatform gemeente Heumen*	€ 3.752
Stichting Ateliërmuseum Jac. Maris*	€ 9.523
Natuur Stichting Kadans*	€ 4.412
<i>* Deze subsidies zijn afgelopen jaar niet aangepast en zijn nu wel geïndexeerd met 2,4%</i>	
<i>De overige subsidies voor wettelijke taken zijn - evenals voorgaande jaren - ook weer aangepast.</i>	

Bijlage 11 Raadsbesluit

De raad van de gemeente Heumen in openbare vergadering bijeen;
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 september 2022;
gelet op artikel 189 en verder van de Gemeentewet

b e s l u i t:

1. De programmabegroting 2023 vast te stellen en het college van burgemeester en wethouders de uitvoering van zowel het bestaande als nieuwe beleid op te dragen, zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023 ;

Programmatotalen 2023

	Lasten	Baten	Resultaat	
1 Sociale leefomgeving	-20.907.483	4.937.890	-15.969.593	Nadeel
2 Fysieke leefomgeving	-12.019.929	5.325.846	-6.694.083	Nadeel
3 Bestuur en organisatie	-11.846.187	35.115.587	+23.269.400	Voordeel
Totalen	-44.773.599	45.379.323	+605.724	Overschot

(zie: in elk programma, onder het kopje "wat mag het kosten en wat mag het opbrengen")

2. In te stemmen met:
 - een verhoging van de opbrengsten voor 2023 voor de heffing van hondenbelasting en leges met 2,4% conform het inflatiepercentage van de meicirculaire 2022;
 - een verhoging van de OZB opbrengsten voor 2023 voor de niet-woningen met 2,4% conform het inflatiepercentage van de meicirculaire 2022;
 - de voorgenomen investeringen 2023 zoals die zijn opgenomen in de drie programma's onder het kopje: "Meerjareninvesteringsplan";
 - het overhevelen van de restant investeringsbudgetten vanuit 2022 naar 2023 conform de in de bijlage 6 "Overzicht lopende investeringen" opgenomen specificatie;
 - de beschikbaarstelling van de in 2023 benodigde kredieten voor investeringen grondexploitaties. Voor de detaillering van deze investeringen wordt verwezen naar de in paragraaf Grondbeleid opgenomen totaalstaat "Overzicht herzieningen grondexploitaties 2023";
3. a. In te stemmen met de voorgenomen onttrekkingen 2023 aan de reserves voor een totaalbedrag van € 431.790. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de bijlage 3 staat van reserves en voorzieningen 2023;
b. In te stemmen met de voorgenomen onttrekkingen 2023 aan de diverse voorzieningen voor een totaalbedrag van € 1.153.104. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de bijlage 3 staat van reserves en voorzieningen 2023;
4. In te stemmen met de gemeentelijke tarieven zoals opgenomen in de bijlage 9 "Gemeentelijke tarieven";
5. In te stemmen met het onderstaande meerjarenperspectief 2023-2026.

	2023	2024	2025	2026
Resultaat meerjarenbegroting 2023-2026	+605.724	+1.206.352	+2.122.492	+149.906
	overschot	overschot	overschot	overschot

6. Het subsidieplafond Investeringssubsidies buitensport vast te stellen op € 170.000 en te verdelen op basis van de tendersystematiek.
7. De subsidies voor 2023 vast te stellen conform bijlage 10. De vorig jaar niet aangepaste subsidiebedragen (zie * bijlage 10) zijn nu met 2,4% geïndexeerd.

Aldus besloten door de Raad van de gemeente Heumen,
in zijn openbare vergadering van 3 november 2022

Nicole Collombon
Griffier

Joeri Minses
Burgemeester

